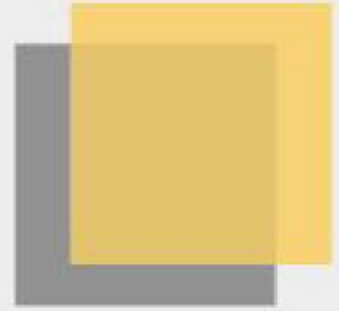

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI **GMINY UŁĘŻ** NA LATA 2024-2030

SPIS TREŚCI:

-	1
SPIS TREŚCI:	3
1. Wprowadzenie	5
2. Podstawa prawna	7
Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	8
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	11
3.1 Spójność dokumentu GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej	11
3.2 Komplementarność z dokumentami strategicznymi w skali regionalnej	13
3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	16
3.4 Zgodność z prawem wodnym	18
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	18
Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	19
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	20
4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	21
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	21
4.2 Wyróżnione obszary statystyczne	22
4.3 Dobór kryteriów delimitacji	24
4.4 Podsumowanie	36
4.5 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	40
5. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji	48
5.1 Podobszar rewitalizacji Sobieszyn	49
Charakterystyka podobszaru	49
Sfera społeczna	52
Sfera gospodarcza	56
Sfera środowiskowa	57
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	61
Sfera techniczna	64
Podsumowanie	66
5.2 Podobszar rewitalizacji Ułęż	69
Sfera społeczna	73
Sfera gospodarcza	77
Sfera środowiskowa	78
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	79
Sfera techniczna	79
Podsumowanie	81
5.3 Podobszar rewitalizacji Żabianka	84
Sfera społeczna	87
Sfera gospodarcza	89
Sfera środowiskowa	89
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	90
Sfera techniczna	90
Podsumowanie	91
5.4 Podsumowanie analizy pogłębionej	94
5.5 Powiązania przyczynowo-skutkowe oraz relacje pomiędzy zidentyfikowanymi zjawiskami negatywnymi	95
5.6 Analiza potrzeb i potencjałów rewitalizacyjnych w gminie Ułęż	97
6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	101
7. Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji.....	103
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	110
8.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	113

8.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	138
9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych.....	139
9.1 Komplementarność przestrzenna	139
9.2 Komplementarność problemowa	139
9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	140
9.4 Komplementarność międzyokresowa.....	141
9.5 Komplementarność źródeł finansowania	144
9.6 Podsumowanie komplementarności	147
9.7 Mechanizmy integracji.....	150
1. Integracja na poziomie celów	151
2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej (w zarządzaniu wdrażaniem GPR).....	151
3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem.....	151
9.8 Dostępność	152
1. Dostępność architektoniczna:	152
2. Dostępność cyfrowa:	152
3. Dostępność informacyjno-komunikacyjna:	152
10. Indykatywne ramy finansowe	154
11. Opis struktury zarządzania	156
12. System monitoringu i ewaluacji.....	160
12.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (ewaluacja)	160
12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych	164
12.3 Aktualizacja GPR	165
12.4 Harmonogram realizacji.....	166
12.5 Koszty zarządzania	167
13. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	168
13.1 Uspołecznienie opracowania GPR	168
13.2 Uspołecznienie wdrażania GPR.....	174
14. GPR jako strategia IIT	178
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko.....	181
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	181
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	182
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji	182
17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	182
Spis tabel i grafik.....	184
Załącznik – zbiorcze zestawienie proponowanych wskaźników monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	186
Załącznik – matryca logiczna procesu rewitalizacji.....	187
Załączniki graficzny: podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	191

1. Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 stanowi wyznacznik procesu rewitalizacji, którego przygotowanie, koordynowanie, tworzenie warunków do jego prowadzenia oraz przeprowadzenie należy do zadań własnych samorządu lokalnego¹. Niniejszy dokument jest wieloletnim programem o charakterze lokalnym planującym przedsięwzięcia rewitalizacyjne, których celem jest zminimalizowanie lub wyeliminowanie negatywnych zjawisk w pięciu sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a także wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych oraz rozwiązywanie problemów, jak i poprawę sytuacji zamieszkującej je lokalnej społeczności. Zasady oraz tryb przeprowadzenia rewitalizacji za pomocą Gminnego Programu Rewitalizacji określają zapisy:

- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. **o rewitalizacji** (Dz. U. z 2024 r. poz. 278).
- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. **o samorządzie gminnym** (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463, 1688).
- Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. **o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597, 1688).
- Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 (dokument opracowany przez Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej).

Dzięki opracowaniu GPR zgodnie z zasadami określonymi w powyższych ustawach możliwy jest odpowiedni sposób finansowania działań rewitalizacyjnych, wyznaczonych w niniejszym dokumencie za pomocą funduszy unijnych oraz środków krajowych.

Niniejszy dokument stanowi kontynuację działań rewitalizacyjnych w gminie, gdyż wcześniej na jej terenach realizowano Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2016-2023. Został on wprowadzony uchwałą Nr XXX/165/21 Rady Gminy Ułęż z dnia 17 maja 2021 r. Dokument ten funkcjonował na bazie regulacji wskazanych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016 r. oraz Zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym.

Opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 zostało poprzedzone podjęciem Uchwały nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały Nr LVI/312/23 Rady Gminy Ułęż w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż. W dalszej kolejności Rada Gminy Ułęż podjęła Uchwałę nr V/18/24 Rady

¹ Na podstawie zapisów ustaw: ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572).

Gminy Ułęż z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030. Następnie obwieszczenie Wójta Gminy Ułęż z dnia 11 września 2024 r. ogłaszające przystąpienie do sporządzania GPR usankcjonowało rozpoczęcie prac nad dokumentem.

2. Podstawa prawna

Najważniejszą podstawę prawną dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 stanowi ww. ustawa o **rewitalizacji** z dnia 9 października 2015 r. Jednak przygotowując dokument GPR należy wziąć pod uwagę również inne, znaczące akty prawne regulujące proces rewitalizacji lub będące z nim ściśle powiązane. Do takich uregulowań prawnych zaliczają się:

- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, 1720);
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2023 r. poz. 344, 1113, 1463);
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2023 r. poz. 1054, 1688, 1693);
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840, z 2023 r. poz. 951, 1688, 1904);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1906);
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1752, 1615, 1688, 1762);

Pomoc w przygotowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ułęż stanowiły kluczowe informacje zawarte w poniższych publikacjach:

- W. Jarczewski (red.), Delimitacja krok po kroku, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2017 r.;
- A. Jadach-Sepiolo (red.), Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2018 r.;
- „Rewitalizacja. Inspiracje i doświadczenia dla zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki“, Opole 2022 r.;
- Ekspertyza pn. „Ocena realizacji gminnego programu rewitalizacji. Praktyczny podręcznik dla samorządów lokalnych“. Ekspertyza współfinansowana ze środków Unii Europejskiej z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 w ramach projektu Regiony Rewitalizacji, Warszawa, 2022 r.;
- A. Jadach-Sepiolo, K. Spadło, A. Kułaczowska (red.), Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnątrzmijskim, Warszawa 2020 r. Publikacja ta powstała w ramach projektu

Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnątrzmijskim, realizowanego przez Związek Miast Polskich oraz Instytut Rozwoju Miast i Regionów w ramach umowy dotacji z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej);

- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz, Warszawa 2016 r.

Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Poniżej przedstawiono terminologię związaną z rewitalizacją. Podstawę sporządzenia poniższego wykazu, w postaci krótkiego słowniczka pojęć, stanowi ustawa o rewitalizacji.

REWITALIZACJA

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.²

INTERESARIUSZE REWITALIZACJI

Interesariuszami są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wierzchości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.³

OBZAR ZDEGRADOWANY (OZ)

Obszar gminy znajdujący się w **stanie kryzysowym** z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu

² Art. 2. ust. 1 Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

³ Art. 2. ust. 2 Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących **negatywnych zjawisk**:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.⁴

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych, o których mowa w ust. 1.⁵

Obszar Rewitalizacji (OR)

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.⁶

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.⁷

Niezamieszkałe tereny przemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1–4, mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1.⁸

⁴ Art. 9 ust. 1 Ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tj. Dz. U z 2024 r. poz. 731)

⁵ Art. 9 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

⁶ Art. 10 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

⁷ Art. 10 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

⁸ Art. 10 ust. 3 Ustawy o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278)

PROCEDURA SPORZĄDZENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Składa się z następujących etapów:

1. podjęcie Uchwały o przystąpieniu do sporządzania GPR;
2. ogłoszenie informacji o podjęciu Uchwały o przystąpieniu do sporządzania GPR;
3. sporządzenie projektu GPR;
4. przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu GPR;
5. wystąpienie o zaopiniowanie projektu GPR przez podmioty wskazane w ustawie m.in.: zarząd powiatu, państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną, ministra właściwego do spraw zdrowia;
6. wystąpienie o przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ), wprowadzenie zmian do projektu GPR wynikających z konsultacji społecznych i uzyskanych opinii;
7. przedstawienie Radzie Gminy do uchwalenia projektu GPR.

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 ma charakter lokalny, ale powinien również realizować cele oraz założenia programów na poziomie regionu i kraju. Dlatego został poddany analizie pod kątem spójności oraz zgodności z kluczowymi dokumentami planistycznymi oraz operacyjnymi na różnych szczeblach: krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej przedstawiono schemat celów oraz kierunków działań dla GPR Gminy Ułęż.

Tabela 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Gminy Ułęż

Cel strategiczny	Kierunki działań
1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia	1.1. Integracja osób starszych w lokalnym środowisku, zapewnienie wsparcia i opieki, podniesienie ich aktywności. 1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. 1.3. Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i poprawy jakości ich życia
2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne	2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo. 2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych. 2.3. Budowanie oferty kulturalno – muzealnej. 2.4. Tworzenie ścieżek turystycznych i rowerowych
3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji	3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców, 3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom. 3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców. 3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, 3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym,

Źródło: opracowanie własne

3.1 Spójność dokumentu GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 jest jednym z dokumentów stanowiących o rozwoju jednostki samorządu terytorialnego w trzech obszarach: społecznym, przestrzenno-infrastrukturalnym oraz środowiskowym. W poniższej tabeli przedstawiono zgodność — czyli komplementarność — Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi w skali makro, a więc na poziomie krajowym. Zgodność ta jest wykazywana na poziomie celów strategicznych

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowymi

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR2030).

Strategia jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. KSRR to zbiór wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia

polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne.

Głównym celem strategii jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego kraju, co stworzy warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

Cel 1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych będą rozwijane i wykorzystywane instrumenty

Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie wsparcia ukierunkowane

Gminny Program Rewitalizacji będzie realizował przede wszystkim Cel 1 Strategii, a jego działania są zgodne z pozostałymi celami strategicznymi.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Projekt Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) jest dokumentem programowym określającym cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje.

CEL GŁÓWNY KPO

Odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym

Do osiągnięcia celów KPO przyczyni się realizacja sześciu komponentów oraz działań, stanowiących obszary koncentracji reform i inwestycji:

1. Odporność i konkurencyjność gospodarki;
2. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności;
3. Transformacja cyfrowa;
4. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia;
5. Zielona, inteligentna mobilność;
6. Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Gminny Program Rewitalizacji będzie realizował pośrednio cele 1, 5 oraz 6 KPO, a zaplanowanie kierunki działania nie kolidują z pozostałymi celami.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. i jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. SOR jest obowiązującym i kluczowym dokumentem w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Dokument formułuje model rozwoju kraju będący odpowiedzią na wyzwania stojące przed polską gospodarką.

Głównym celem SOR jest:

„Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”.

Cele szczegółowe:

I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:

- Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji
- Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych
- Przemiany strukturalne sektora
- Nowe formy działania i współpracy
- Nowoczesne instrumenty wsparcia
- Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych
- Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
- Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie

II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:

- Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
- Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy

- Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
 - Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
 - Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
- III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.
- Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
 - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
 - Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
 - Cyfrowe państwo usługowe
 - Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
 - Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Gminny Program Rewitalizacji będzie realizował przede wszystkim 2 cel szczegółowy Strategii oraz pośrednio 3. Natomiast jego kierunki działania nie kolidują z pozostałymi z założeniami dokumentu krajowego.

3.2 Komplementarność z dokumentami strategicznymi w skali regionalnej

W poniższym ujęciu tabelarycznym przedstawiono zgodność (komplementarność) Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 z dokumentami strategicznymi w skali regionalnej, a więc na poziomie województwa i powiatu. Spójność założeń GPR z dokumentami w skali wojewódzkiej ma przede wszystkim znaczenie z uwagi na programowanie wydatkowania środków dla samorządów terytorialnych w ramach Funduszy Europejskich, których główna część przypada na program regionalny.

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Sejmik Województwa Lubelskiego uchwalił Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku (SWRL) 29 marca 2021 r. Stanowi ona najważniejszy dokument strategiczny tego regionu i określa wizję, cele oraz kierunki działań na najbliższe lata. Strategia proponuje zasadniczą zmianę podejścia do programowania rozwoju województwa lubelskiego, w którym przyjęto model zrównoważonego i odpowiedzialnego rozwoju. Określona w Strategii wizja rozwoju oraz cele strategiczne wynikają z rozpoznania realnych, najważniejszych wyzwań, potrzeb i oczekiwań mieszkańców regionu:

Cel strategiczny 1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych

- 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych
- 1.2. Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne
- 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym
- 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych

Cel strategiczny 2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych

- 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej
- 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych)
- 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
- 2.4. Ochrona walorów środowiska

Cel strategiczny 3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu

- 3.1. Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii
- 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw

- 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej
- 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Cel strategiczny 4. Wzmacnianie kapitału społecznego

- 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego
- 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych
- 4.3. Włączenie i integracja społeczna
- 4.4. Wzmocnienie współpracy trans- granicznej i międzyregionalnej
- 4.5. Bezpieczeństwo publiczne
- 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania

Gminny Program Rewitalizacji będzie realizował cele strategiczne nr 2,3 oraz 4 Strategii i chociaż zaplanowane kierunki działania nie odnoszą się do zasobów rolnych gminy, jednocześnie nie zagrażają ich rozwojowi czy kształtowaniu. Natomiast działania GPR dotyczące kapitału społecznego, gospodarki oraz przestrzeni są zgodne z tymi, zaplanowanymi w Strategii.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021 – 2030

Strategia ta jest narzędziem wyznaczającym kierunki rozwoju lub interwencji w ramach funkcjonującego systemu wsparcia dla grup społecznych wymagających pomocy ze względu na występujące tam deficyty i ograniczenia. Dokument samorządu województwa ukierunkowany został na realizację polityki rozwoju województwa w zakresie wspierania i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Strategia będzie sprzyjać utrwalaniu spójności społecznej rozumianej jako możliwość zapewnienia społeczeństwu wysokiej jakości życia, zmniejszaniu różnic pomiędzy standardami, unikaniu nierówności społecznych oraz minimalizowania wykluczenia społecznego i ubóstwa na terenach województwa. Poniżej przedstawiono obszary strategiczne dokumentu wraz z celami głównymi tych obszarów:

1. Obszar strategiczny: Bezrobocie i bierność zawodowa. Ubóstwo i dziedziczenie biedy.

Cel główny: Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziomu ubóstwa w województwie lubelskim do roku 2030.

2. Obszar strategiczny: Starzejące się społeczeństwo.

Cel główny: Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa.

3. Obszar strategiczny: Wsparcie dziecka i rodziny.

Cel główny: Adaptacja systemu wspierającego rodzinę zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

4. Obszar strategiczny: Wsparcie osób z niepełnosprawnościami.

Cel główny: Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe poprzez działania zwiększające ich aktywność zawodową i społeczną.

5. Obszar strategiczny: Zdrowie psychiczne.

Cel główny: Poprawa jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.

6. Obszar strategiczny: Rozwój społeczności lokalnej.

Cel główny: Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne województwa lubelskiego.

7. Obszar strategiczny: Ekonomia społeczna i solidarna.

Cel główny: Ekonomia społeczna i solidarna istotnym instrumentem wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego.

Cel strategiczny nr 1 Gminnego Programu Rewitalizacji będzie bezpośrednio realizował cele Strategii, a pozostałe kierunki działania GPR zostały tak zaplanowane, aby uzupełniać i wspierać wymiar społeczny.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (PZPWL)

Plan ten sporządzony został w oparciu o analizy i studia prowadzone przez samorząd województwa lubelskiego. Prace studialne obejmowały diagnozę uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, szereg opracowań dotyczących zagadnień związanych z energetyką i odnawialnymi źródłami energii, turystyką, regionalnymi strefami przedsiębiorczości, komunikacją oraz urbanizacją lubelskiego obszaru metropolitalnego. Wyzwaniem dla województwa lubelskiego jest potrzeba przyspieszenia jego rozwoju w sytuacji złożonych uwarunkowań historycznych i geograficznych. Szczególnie niezbędne jest przezwyciężanie syndromu peryferyjności i zmiana wizerunku pasywnego regionu rolniczego na kreatywny i wielowymiarowy. Za cel wiodący rozwoju przestrzennego uznaje się zrównoważony rozwój przestrzenny regionu prowadzący do podniesienia konkurencyjności województwa i poprawy warunków życia. Natomiast

obszary działań oraz przypisane im cele wymieniono poniżej:

I. Osadnictwo i infrastruktura społeczna.

Cel: Policentryczny rozwój sieci osadniczej.

II. Środowisko przyrodnicze.

Cel 1. Wzbogacanie i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi uwzględniające potrzeby przyszłych pokoleń.

Cel 2. Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

Cel 3. Zintegrowana ochrona jakości środowiska życia człowieka.

Cel 4. Wzmocnienie stabilności środowiska przyrodniczego.

III. Środowisko kulturowe.

Cel: Wzmacnianie tożsamości kulturowej regionu przez ochronę i pielęgnację zasobów kulturowych oraz ich wzbogacanie walorami współczesnymi.

IV. Gospodarka.

Cel: Zwiększenie konkurencyjności gospodarki województwa oraz poprawa jego atrakcyjności inwestycyjnej.

V. Infrastruktura techniczna.

Cel 1. Poprawa dostępności komunikacyjnej regionu.

Cel 2. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa.

Cel 3. Powszechny dostęp do usług teleinformacyjnych.

Cel 4. Wyposażenie jednostek osadniczych w kompleksowe systemy wodno-kanalizacyjne.

Cel 5. Wyposażenie obszaru województwa w niezbędną liczbę obiektów i instalacji do zagospodarowania odpadów komunalnych, przemysłowych i niebezpiecznych.

VI. Obronność i bezpieczeństwo publiczne.

Cel: Zapewnienie warunków przestrzennych służących potrzebom obronnym państwa oraz ochronie ludności i jej mienia przed zagrożeniami naturalnymi i cywilizacyjnymi.

Zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji kierunki działania współgrają z założeniami Planu oraz ze sobą nie kolidują. Przede wszystkim realizowane będą założenia dotyczące infrastruktury społecznej, środowiska przyrodniczego, środowiska kulturowego oraz gospodarki.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ryckim na Lata 2021-2030

Rozwiązywanie istotnych problemów społecznych mieszkańców powiatu, jest jednym z najważniejszych zadań samorządu powiatowego w zakresie polityki społecznej. Instytucją polityki społecznej państwa oraz innych podmiotów publicznych i sił społecznych, jest pomoc społeczna - mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Generalny cel strategiczny Strategii „Powiat Rycki jako miejsce współpracy instytucji samorządowych, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych w celu skutecznego rozwiązywania problemów społecznych” będzie wspierany przez pozostałe cele strategiczne:

Cel 1. Wzrost zatrudnienia i przeciwdziałanie skutkom długotrwałego bezrobocia.

Cel 2. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. Wzrost dostępności mieszkańców do oświaty, służby zdrowia i kultury.

Cel 3. Zapobieganie marginalizacji społecznej patologiom i uzależnieniom.

Cel 4. Włączenie osób z niepełnosprawnościami i chorych psychicznie w życie społeczne i zawodowe oraz zapewnienie dostępu do systemu usług wspierających.

Cel 5. Sprawny system zapobiegania kryzysom rodziny oraz wsparcie dziecka i rodziny.

Cel 6. Wspieranie podmiotów lokalnego systemu pomocy społecznej i współpraca z organizacjami pozarządowymi w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

Gminny Program Rewitalizacji będzie realizował cele Strategii przede wszystkim poprzez swój 1 cel strategiczny odnoszący się do wymiaru społecznego. Jednakże pozostałe kierunki działań GPR również się do tego przyczynią, ponieważ uzupełniają się wzajemnie.

Strategia Rozwoju Gmin Pradoliny Wieprza na lata 2022-2027

(dla obszaru gmin Kłoczew, Nowodwór, Ułęż i Żyrzyn)

Strategia rozwoju ponadlokalnego jest dokumentem zintegrowanym, uwzględniającym sferę społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Gmina Ułęż przyjęła omawianą Strategię w drodze Uchwały nr XLVI/254/22

Rady Gminy Ułęż z dnia 18 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gmin Pradoliny Wieprza na lata 2022-2027. Gminy Pradoliny Wieprza podjęły się realizacji wspólnych celów rozwojowych ze względu na podobieństwo charakteryzujących je problemów. Każda z nich boryka się bowiem z problemami natury społecznej i gospodarczej oraz przestrzennej. W przypadku Gmin Pradoliny Wieprza można wskazać szereg wyzwań rozwojowych obejmujących strukturę demograficzną przedmiotowego obszaru, rynek pracy, uwarunkowania gospodarcze, dostępność infrastruktury technicznej, jak i stan środowiska przyrodniczego. Nadrzędnym celem zawiązanej współpracy jest budowanie pozycji konkurencyjnej Gmin Pradoliny Wieprza przede wszystkim poprzez:

SFERĘ SPOŁECZNA

1. Cel strategiczny: Poprawa jakości życia mieszkańców jako element hamujący zachodzące procesy depopulacyjne.

Kierunek działania 1. Wysoka jakość usług publicznych świadczonych przez samorzady tworzące obszar funkcjonalny.

Kierunek działania 2. Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego oraz zwiększanie poziomu integracji społeczności lokalnych.

SFERĘ PRZESTRZENNA

2. Cel strategiczny: Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców poprzez efektywną gospodarkę, ochronę gleb, powietrza, środowiska naturalnego oraz poprawę jakości infrastruktury.

Kierunek działania 3. Zwiększenie poziomu wyposażenia w infrastrukturę publiczną

Kierunek działania 4. Ochrona zasobów środowiska naturalnego

Kierunek działania 5. Dbałość o wysoką jakość przestrzeni publicznych

SFERĘ GOSPODARCZA

3. Cel strategiczny: Dywersyfikacja struktury gospodarczej przy wykorzystaniu potencjału zasobów lokalnych.

Kierunek działania 6. Efektywne wykorzystanie wiodących i wschodzących potencjałów gospodarczych ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa i turystyki.

Cele strategiczne Gminnego Programu Rewitalizacji działają w tych samych sferach co cele Strategii i tym samym bezpośrednio przyczyniają się do realizacji jej założeń.

3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono zgodność (komplementarność) Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż z dokumentami strategicznymi w skali lokalnej (na poziomie gminy). Podobnie jak w przypadku zgodności na poziomie krajowym i regionalnym, komplementarność wykazana została na poziomie celów strategicznych i operacyjnych w skali lokalnej. Komplementarność założeń GPR z dokumentami strategicznymi na poziomie gminnym (lokalnym) przyczyni się do wzajemnego oddziaływania na osiągnięcie celów wskazanych w dokumentach.

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym studium jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy i w pierwszym rzędzie stanowiącym podstawę do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium składa się z dwóch zasadniczych części: uwarunkowań – w której omówione zostały naturalne i antropogeniczne elementy ukształtowane w przestrzeni gminy oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego – w której omówione są podstawowe zasady kształtowania przyszłego zagospodarowania gminy.

Ustalając kierunki zagospodarowania przestrzennego przyjęto podział terytorium gminy na 5 stref funkcjonalno-przestrzennych:

A – strefa ekologiczna tranzytowa – pradolina Wieprza,

- B – strefa zasilania ekologicznego – wodno-leśna (dolina Świnki Nowodworskiej, dolina dopływu Świnki spod Lenda Ruskiego),
 C – strefa zasilania ekologicznego – leśna (Lasy Sobieszynskie),
 D – strefa rolno-osadnicza Wysoczyzny Żelechowskiej,
 E – strefa ekstensywnego rolnictwa i rekreacji (agroturystyki).

Kierunki rozwoju funkcji nierolniczych na terenie gminy obejmują:

- zasady rozwoju usług – edukacji, opieki zdrowotnej, opieki społecznej, sportu, bezpieczeństwa publicznego, podstawowych usług komercyjnych,
- kierunki rozwoju rekreacji,
- zasady i warunki rozwoju terenów przeznaczonych pod różne rodzaje zabudowy (zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, związanej z prowadzeniem działalności gospodarczej).

W zakresie ochrony dóbr kultury i zabytków ustanowiono strefy i ustalono zasady ochrony konserwatorskiej obiektów zabytkowych na terenie gminy.

Powiązania z GPR w tabeli poniżej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 -2027

Celem poniższej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Ułęż. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Gmina Ułęż dąży do wzmocnienia rodzin, przeciwdziałania różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, stwarza mieszkańcom warunki do rozwoju i podniesienia jakości ich życia poprzez realizację następujących celów:

1. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie rodziny
 - 1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo
 - 1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa
 - 1.3 Zapewnienie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju
 - 1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia
2. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie
 - 2.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień
 - 2.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie
3. CEL STRATEGICZNY- Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu
 - 3.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego
 - 3.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych
4. CEL STRATEGICZNY- Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych
 - 4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych.

Powiązania z GPR w tabeli poniżej.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 -2027		Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030	
Cel 1	Wsparcie rodziny	Cel 1	Integracja, wsparcie i włączenie lokalnej społeczności
Cel 2	Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie		
Cel 3	Przeciwdziałanie ubóstwu i bezrobociu		
Cel 4	Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych		
Opis powiązań			

Wszystkie cele strategiczne Strategii pokrywają się lub są bezpośrednio związane z celem nr 1 GPR, dlatego wszystkie przewidziane do tego celu projekty społeczne przyczynią się do realizacji celów Strategii. Oprócz tego również cel nr 3 GPR pomoże w realizacji celów Strategii, a zawłaszcza dwa kierunki jego działań: 3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców oraz 3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy	GPR
Opis powiązań	
Wymienione w Studium kierunki działania pokrywają się z potrzebami wskazanymi w diagnozie pogłębionej GPR. Co za tym idzie, projekty zaplanowane w ramach rewitalizacji są zgodne z kierunkami działań wyznaczonymi przez Studium, a przede wszystkim kierunki rozwoju usług (m.in. opieki zdrowotnej, opieki społecznej) oraz kierunki rozwoju rekreacji.	

Zgodnie z powyższą analizą można stwierdzić zbieżność celów niniejszego Gminnego Programu Rewitalizacji z obowiązującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Planowana rewitalizacja jest spójna z założeniami rozwojowymi, a także stanowi ich uzupełnienie oraz wzbogacenie. Należy pamiętać, że działania zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji koncentrują się na rozwiązaniu konkretnych problemów, dotyczących różnych grup mieszkańców, zamieszkujących obszar rewitalizacji. Realizacja zamierzonych celów strategicznych będzie pełnić rolę wzmacniającą dla zamierzeń zapisanych w ww. dokumentach strategicznych, a także stanowić będzie dodatkowy bodziec dla rozwoju gminy i jej społeczności.

3.4 Zgodność z prawem wodnym

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy są istotnymi dokumentami, które stanowią podstawę do podejmowania decyzji mających wpływ na kształtowanie zasobów wodnych i zasad gospodarowania. Zgodnie z Planem, tereny gminy Ułęż znajdują się na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Bugu, w obrębie dolnego dorzecza rzeki Wieprz i jej dwóch dopływów: Świnki i Zalesianki (Zarząd Zlewni w Zamościu, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Lublinie). Dolina Wieprza charakteryzuje się szczególnie dużym nagromadzeniem obiektów wodnych takich jak: starorzecza, oczka wodne, torfianki oraz stawy, w które najbardziej obfitują miejscowości: Żabianka, Ułęż i Sobieszyn. W tabeli poniżej przedstawiono wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) oraz części wód podziemnych (JCWPd) wraz z ich stanem ogólnym, które występują na terenie gminy.

Tabela 2 Charakterystyka JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Ułęż

Numer JCWP	Nazwa JCWP	Stan ogólny
RW200010249549	Dopływ ze stawów koło Sobieszyna	zły stan wód
RW20001124999	Wieprz od Tyśmienicy do ujścia	zły stan wód

RW200010249329	Struga	zły stan wód
RW20001024949	Świnka	zły stan wód
RW20001024969	Zalesianka	zły stan wód
Numer JCWPd	Przeznaczona do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi	Stan ogólny
GW200075	Tak	dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie [http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje.\(data](http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje.(data) dostępu: 24.11.2023r.)

Wyżej wymieniona jednolita część wód podziemnych dedykowana jest do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi i charakteryzuje ją dobry stan ogólny.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Nadrzędnym celem Planu zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. W dokumencie tym wyznaczono trzy cele główne oraz towarzyszące im cele szczegółowe:

1. Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:

- 1.1. Zapewnienie warunków ograniczających możliwość występowania powodzi;
- 1.2. Zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;

2. Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:

- 2.1. Zapewnienie warunków redukujących możliwość występowania powodzi;
- 2.2. Redukcja obszaru zagrożonego powodzią oraz zapewnienie racjonalnego gospodarowania OZP;
- 2.3. Redukcja wrażliwości społeczności i obiektów na OZP;

3. Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:

- 3.1. Zwiększenie skuteczności prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych;
- 3.2. Zwiększenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych;
- 3.3. Zwiększenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi;
- 3.4. Wdrożenie systemu analiz popowodziowych i zwiększanie jego skuteczności;
- 3.5. Wdrożenie instrumentów prawnych i finansowych zwiększających bezpieczeństwo;
- 3.6. Zwiększenie świadomości i wiedzy na temat źródeł zagrożenia i ryzyka powodziowego.

Wśród rzek na obszarze dorzecza Wisły wyróżniono te, dla których stwierdzono największe ryzyko powodziowe. Znajduje się wśród nich rzeka Wieprz. Nie dziwi więc fakt, że strefy zagrożenia powodziowego na terenie gminy Ułęż wyznaczone zostały właśnie w obszarze rzeki Wieprz na południu gminy. Z powodu braku obwałowań przeciwpowodziowych w zasięgu fali wezbraniowej znajduje się niemal cały obszar trasy zalewowej niższej doliny Wieprza (od miejscowości Sarny, przez Żabiankę i Ułęż, do Sobieszyna). Podkreślić należy że, żaden z podobszarów rewitalizacji nie znajduje się w strefie zagrożenia.

Według studium gminy⁹ „na obszarach bezpośrednio zagrożonych powodzią zabronione jest wykonywanie robót i czynności, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią, a w szczególności:

- a) wykonywanie urządzeń wodnych oraz wznoszenie innych obiektów budowlanych,
- b) sadzenie drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub obsypisk,
- c) zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód,
- d) jeżeli nie utrudni to ochrony przed powodzią, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej, może w drodze decyzji na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią, zwolnić od zakazów określonych w pkt. a – c”.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Jednym z głównych dokumentów planistycznych w gospodarowaniu wodami o zasięgu ogólnokrajowym jest Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Wśród głównych celów sformułowanych w dokumencie można wymienić:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według tego Planu tereny gminy Ułęż klasyfikują się:

- a) susza atmosferyczna — w większości do klasy III – tereny silnie zagrożone suszą oraz mała część na północy gminy do klasy II – tereny umiarkowanie zagrożone suszą;
- b) susza rolnicza — w całości do klasy IV – tereny ekstremalnie zagrożone suszą;
- c) susza hydrogeologiczna — w całości do klasy I – tereny słabo zagrożone suszą;
- d) susza hydrologiczna — w większości do klasy II – tereny umiarkowanie zagrożone suszą, a mała część gminy na zachodzie do klasy III – tereny silnie zagrożone suszą.

Łączne zagrożenia suszą kwalifikują całość terenów gminy Ułęż jako silnie zagrożone suszą.

⁹ Roz. IV Środowisko Przyrodnicze, podrozdział 9. Rekultywacja środowiska i czynne sposoby przeciwdziałania degradacji, str. 30, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż.

4. Synteza diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Diagnoza delimitacyjna prowadzi do wyodrębnienia obszaru zdegradowanego (OZ) oraz obszaru rewitalizacji (OR) w gminie. Wybór OR i OZ zatwierdza Uchwała nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany uchwały Nr LVI/312/23 Rady Gminy Ułęż w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż. W poniższych podrozdziałach przedstawiono syntezę diagnozy delimitacyjnej w celu zapoznania się z jej procedurami.

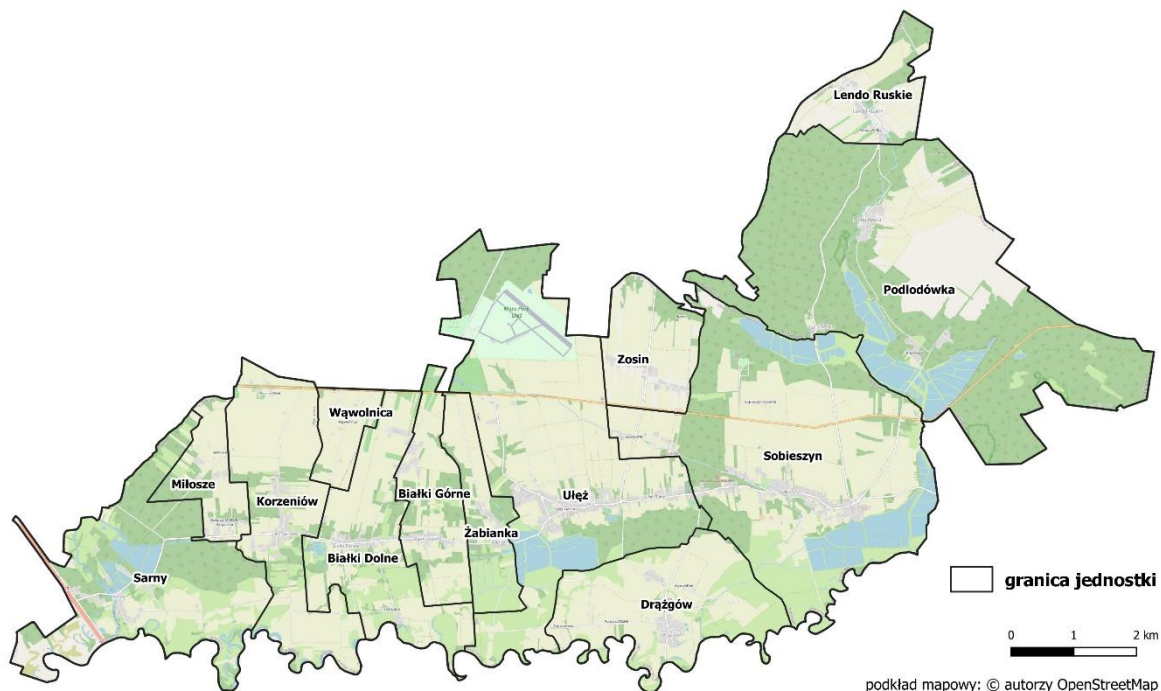
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Prace nad diagnozą delimitacyjną rozpoczęto od podziału gminy na obszary porównawcze. Zabieg ten miał na celu skuteczniejsze wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Podział został wykonany na podstawie naturalnych granic, uwarunkowań historycznych oraz powiązań funkcjonalnych. Wyodrębniono następujące obszary porównawcze (jednostki urbanistyczne):

1. Białki Dolne	5. Lendo Ruskie	9. Sobieszyn
2. Białki Górne	6. Miłosze	10. Ułęż
3. Drążgów	7. Podlodówka	11. Wąwolnica
4. Korzeniów	8. Sarny	12. Zosin
		13. Żabianka

Poniższy rysunek przedstawia podział gminy na wyszczególnione jednostki porównawcze.

Grafika 1 Podział Gminy Ułęż na obszary porównawcze

Źródło: opracowanie własne

Po otrzymaniu odpowiedniego podziału gminy, przystąpiono do wyboru kryteriów, według których należało przeprowadzić analizę wyróżnionych obszarów ze względu na wartość wskaźnika. Odpowiednie kryteria delimitacji, zwane również zmiennymi, wskazują na problemy społeczne oraz pozaspołeczne w danej jednostce. W zakresie problemów społecznych dokonano normalizacji danych zastanych (standaryzacja), a następnie opracowano syntetyczny wskaźnik degradacji. Do analizy trafiły dane udostępnione przez: Urząd Gminy w Ułężu, Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Komendę Policji oraz inne ogólnodostępne dane.

Po otrzymaniu wyników analizy w sferze społecznej, przystąpiono do analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze pozaspołecznej. Dzięki wyodrębnieniu jednostek o szczególnym nasileniu problemów w obu sferach, uzyskano podstawę do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i w dalszej kolejności obszaru rewitalizacji. Uwzględniając ustawowe wymogi w zakresie powierzchni i ludności, wskazano obszar rewitalizacji.

4.2 Wyróżnione obszary statystyczne

W poniższej tabeli zestawiono wyżej wymieniony podział gminy Ułęż na obszary porównawcze z danymi dotyczącymi ich powierzchni oraz liczby mieszkańców.

Tabela 3 Charakterystyka obszarów porównawczych

Obszary porównawcze	Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni	Ludność [os]	Udział ludności
---------------------	-------------------	--------------------	--------------	-----------------

1	Białki Dolne	502	6,01%	239	7,36%
2	Białki Górne	284	3,40%	140	4,31%
3	Drążgów	548	6,57%	225	6,93%
4	Korzeniów	568	6,80%	283	8,72%
5	Lendo Ruskie	245	2,93%	129	3,97%
6	Kolonia Miłosze	179	2,15%	129	3,97%
7	Podłodówka	1 847	22,13%	210	6,47%
8	Sarny	783	9,38%	256	7,88%
9	Sobieszyn	1 470	17,61%	777	23,93%
10	Ułęż	1 306	15,65%	548	16,88%
11	Wąwolnica	121	1,45%	52	1,60%
12	Zosin	274	3,29%	139	4,28%
13	Żabianka	220	2,64%	120	3,70%
Gmina ogółem		8 347	100,00%	3 247	100,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Ułężu

4.3 Dobór kryteriów delimitacji

Prawidłowe przeprowadzenie delimitacji analizowanych obszarów wymagało wyboru odpowiednich zmiennych, pozwalających zróżnicować poszczególne obszary porównawcze. Dane potrzebne do opracowania delimitacji zostały pozyskane z Urzędu Gminy Ułęż, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ułężu, Komendy Powiatowej Policji w Rykach, Powiatowego Urzędu Pracy w Rykach, a także z ogólnodostępnych zbiorów danych i statystyk, które umożliwiły ocenę sytuacji w poszczególnych obszarach porównawczych. Dzięki wskaźnikom możliwe było wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, które zostały wykorzystane do opracowania delimitacji.

Tabela 4 Kryteria delimitacji

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a zgonów na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy w Ułężu
	Saldo migracji na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą zameldowań a wymeldowań na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy w Ułężu
	Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: PUP w Rykach
	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy - udziału osób bezrobotnych wśród liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym. Zmienna prezentowana w formie odsetka. Źródło danych: PUP w Rykach
	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący sytuację osób ze specjalnymi potrzebami na danym obszarze. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu
	Liczba klientów pomocy społecznej na 1 000	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
	mieszkańców	społecznej uwzględniający liczbę klientów ośrodka pomocy społecznej. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ułężu
	Liczba zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących zdarzeń drogowych. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: KP Policji w Rykach
	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: KRS rejestr stowarzyszeń
Sfera gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: CEIDG i KRS rejestr przedsiębiorców
	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1000 mieszkańców. Źródło danych: CEIDG i KRS rejestr przedsiębiorców
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność do usług społecznych (banki, poczta, urząd, przychodnia) na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności różnorodnych instytucji społecznych. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana na podstawie liczby istniejących instytucji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: badania własne
	Dostępność opieki zdrowotnej na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności podmiotów świadczących usługi opieki społecznej. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana na podstawie liczby istniejących podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: https://dane.biznes.gov.pl/
	Udział terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Wskaźnik prezentujący dostęp do terenów rekreacyjnych w poszczególnych obszarach. Dotyczy liczby terenów rekreacyjnych w stosunku do powierzchni obszaru. Do terenów zaliczono obiekty takie jak place zabaw, siłownie plenerowe i miejsca małej architektury pełniące funkcję

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
		rekreacyjną. Źródło: dane GUS, badania własne
	Udział powierzchni biologicznie czynnej	Wskaźnik obrazuje udział terenów z nawierzchnią ziemną, zapewniającą naturalną roślinność. Wskaźnik zaprezentowany w formie udziału (odsetka) w stosunku do ogólnej powierzchni jednostki. Do powierzchni terenów zielonych zaliczono parki, skwery, trawniki, łąki kwietne, zadrzewienia, zieleń nieurządzoną. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)
	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik obrazujący poziom dostępności komunikacyjnej wyrażanej przez liczbę przystanków komunikacji zbiorowej na terenie danego obszaru porównawczego w stosunku jego powierzchni. Źródło danych: Urząd Gminy w Ułężu
	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem komunikacyjnym.	Wskaźnik obrazuje poziom zagrożenia poszczególnych jednostek hałasem komunikacyjnym. Wartość wskaźnika została wyrażona w formie odsetka. Źródło danych: BDOT (Baza danych obiektów topograficznych)
	Jakość powietrza – średnio roczne stężenie PM _{2,5}	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi zagrożeniem wystąpienia przekroczeń jakości powietrza. Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/
Sfera techniczna	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie obiektów zabytkowych i pomników przyrody na poszczególnych obszarach, których obecność generuje rosnące koszty związane z konserwacją i modernizacją historycznych obiektów. Zmienną obliczono jako średnią liczbę zabytków i pomników przyrody na km ² na danym obszarze Źródło danych: Urząd Gminy w Ułężu
	Udział jednostek organizacyjnych i placówek oświatowych wymagających termomodernizacji na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją i wydajnością energetyczną obiektów użyteczności publicznej. Zmienna obliczona jako średnią liczbę budynków wymagających termomodernizacji na km ² na danym obszarze Źródło danych: Urząd Gminy w Ułężu
	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. Wartość wskaźnika wyrażono w formie odsetka. Źródło danych: Urząd Gminy w Ułężu

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
	Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	Wskaźnik dotyczący poziomu dostępu do szybkiej sieci internetowej. Zmienna pokazuje jaki procent budynków posiada możliwość wykorzystywania Internetu o wskazanej przepustowości. Źródło danych: https://mapbook.ukr.gov.pl/

Źródło: opracowanie własne

W poniższych tabelach zaprezentowano wartości wszystkich badanych wskaźników delimitacyjnych wraz z wartościami bezwzględными badanych zmiennych, w podziale na badane sfery.

Tabela 5 Wskaźniki sfery społecznej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar porównawczy	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Liczba mieszkańców	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	3	1	2	239	8,4
Białki Górne	0	4	-4	140	-28,6
Drążgów	1	3	-2	225	-8,9
Korzeniów	1	6	-5	283	-17,7
Lendo Ruskie	3	3	0	129	0,0
Miłosze	0	0	0	129	0,0
Podlodówka	0	6	-6	210	-28,6
Sarny	0	7	-7	256	-27,3
Sobieszyn	3	12	-9	777	-11,6
Ułęż	1	8	-7	548	-12,8
Wąwolnica	1	0	1	52	19,2
Zosin	1	3	-2	139	-14,4
Żabianka	0	0	0	120	0,0
Gmina	14	54	-40	3 247	-12,3
Obszar porównawczy	Zameldowania	Wymeldowania	Saldo migracji	Liczba mieszkańców	Saldo migracji na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	0	3	-3	239	-12,6
Białki Górne	0	1	-1	140	-7,1
Drążgów	10	6	4	225	17,8
Korzeniów	0	4	-4	283	-14,1
Lendo Ruskie	2	1	1	129	7,8
Miłosze	0	0	0	129	0,0
Podlodówka	0	3	-3	210	-14,3
Sarny	1	3	-2	256	-7,8
Sobieszyn	159	16	143	777	184,0
Ułęż	5	23	-18	548	-32,8
Wąwolnica	4	1	3	52	57,7
Zosin	0	3	-3	139	-21,6
Żabianka	4	2	2	120	16,7
Gmina	185	66	119	3 247	36,6
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym		Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Obciążenie demograficzne	
Białki Dolne	93		146	0,6	
Białki Górne	61		79	0,8	

Drążgów	115	110	1,0
Korzeniów	119	164	0,7
Lendo Ruskie	63	66	1,0
Miłosze	55	73	0,8
Podlodówka	110	100	1,1
Sarny	101	155	0,7
Sobieszyn	402	375	1,1
Ułęż	245	303	0,8
Wąwolnica	22	30	0,7
Zosin	78	61	1,3
Żabianka	56	64	0,9
Gmina	1 520	1 726	0,9
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	6	25,1
Białki Górne	140	2	14,3
Drążgów	225	4	17,8
Korzeniów	283	7	24,7
Lendo Ruskie	129	3	23,3
Miłosze	129	0	0,0
Podlodówka	210	0	0,0
Sarny	256	3	11,7
Sobieszyn	777	34	43,8
Ułęż	548	22	40,1
Wąwolnica	52	0	0,0
Zosin	139	1	7,2
Żabianka	120	6	50,0
Gmina	3 247	88	27,1
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Białki Dolne	146	6	4,1%
Białki Górne	79	2	2,5%
Drążgów	110	4	3,6%
Korzeniów	164	7	4,3%
Lendo Ruskie	66	3	4,5%
Miłosze	73	0	0,0%
Podlodówka	100	0	0,0%
Sarny	155	3	1,9%
Sobieszyn	375	34	9,1%
Ułęż	303	22	7,3%
Wąwolnica	30	0	0,0%
Zosin	61	1	1,6%
Żabianka	64	6	9,4%
Gmina	1 726	88	5,1%
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba przestępstw	Liczba przestępstw na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	3	12,6
Białki Górne	140	0	0,0
Drążgów	225	1	4,4
Korzeniów	283	1	3,5
Lendo Ruskie	129	1	7,8
Miłosze	129	0	0,0

Podlodówka	210	1	4,8
Sarny	256	11	43,0
Sobieszyn	777	7	9,0
Ułęż	548	5	9,1
Wąwolnica	52	0	0,0
Zosin	139	1	7,2
Żabianka	120	0	0,0
Gmina	3 247	31	9,5
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych	Liczba zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	1	4,2
Białki Górne	140	2	14,3
Drążgów	225	1	4,4
Korzeniów	283	2	7,1
Lendo Ruskie	129	1	7,8
Miłosze	129	0	0,0
Podlodówka	210	2	9,5
Sarny	256	2	7,8
Sobieszyn	777	24	30,9
Ułęż	548	4	7,3
Wąwolnica	52	0	0,0
Zosin	139	3	21,6
Żabianka	120	1	8,3
Gmina	3 247	43	13,2
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	Liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	36	150,6
Białki Górne	140	10	71,4
Drążgów	225	9	40,0
Korzeniów	283	37	130,7
Lendo Ruskie	129	13	100,8
Miłosze	129	13	100,8
Podlodówka	210	37	176,2
Sarny	256	35	136,7
Sobieszyn	777	126	162,2
Ułęż	548	91	166,1
Wąwolnica	52	9	173,1
Zosin	139	16	115,1
Żabianka	120	11	91,7
Gmina	3 247	443	136,4
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń ogółem	Liczba udzielonych świadczeń na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	669	2 799
Białki Górne	140	15	107
Drążgów	225	33	147
Korzeniów	283	645	2 279
Lendo Ruskie	129	528	4 093
Miłosze	129	351	2 721
Podlodówka	210	199	948
Sarny	256	59	230

Sobieszyn	777	1 235	1 589
Ułęż	548	806	1 471
Wąwolnica	52	4	77
Zosin	139	28	201
Żabianka	120	462	3 850
Gmina	3 247	5 034	1 550
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	4	16,7
Białki Górne	140	0	0,0
Drążgów	225	3	13,3
Korzeniów	283	1	3,5
Lendo Ruskie	129	16	124,0
Miłosze	129	0	0,0
Podlodówka	210	1	4,8
Sarny	256	2	7,8
Sobieszyn	777	13	16,7
Ułęż	548	5	9,1
Wąwolnica	52	0	0,0
Zosin	139	2	14,4
Żabianka	120	1	8,3
Gmina	3 247	48	14,8
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń - zasiłków stałych	Liczba udzielonych świadczeń stałych na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	4	16,7
Białki Górne	140	0	0,0
Drążgów	225	2	8,9
Korzeniów	283	1	3,5
Lendo Ruskie	129	0	0,0
Miłosze	129	1	7,8
Podlodówka	210	0	0,0
Sarny	256	1	3,9
Sobieszyn	777	8	10,3
Ułęż	548	5	9,1
Wąwolnica	52	0	0,0
Zosin	139	2	14,4
Żabianka	120	1	8,3
Gmina	3 247	25	7,7
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	1	4,2
Białki Górne	140	0	0,0
Drążgów	225	0	0,0
Korzeniów	283	2	7,1
Lendo Ruskie	129	1	7,8
Miłosze	129	0	0,0
Podlodówka	210	0	0,0
Sarny	256	1	3,9

Sobieszyn	777	2	2,6
Ułęż	548	3	5,5
Wąwolnica	52	0	0,0
Zosin	139	2	14,4
Żabianka	120	0	0,0
Gmina	3 247	12	3,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej.

Tabela 6 Wskaźniki sfery gospodarczej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych		Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	18		75,3
Białki Górne	140	14		100,0
Drążgów	225	12		53,3
Korzeniów	283	24		84,8
Lendo Ruskie	129	10		77,5
Miłosze	129	3		23,3
Podlodówka	210	8		38,1
Sarny	256	27		105,5
Sobieszyn	777	57		73,4
Ułęż	548	48		87,6
Wąwolnica	52	0		0,0
Zosin	139	8		57,6
Żabianka	120	6		50,0
Gmina	3 247	235		72,4
Obszar porównawczy	Liczba mieszkańców	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba wyrejestrowanych podmiotów	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	239	1	0	4,2
Białki Górne	140	1	0	7,1
Drążgów	225	2	0	8,9
Korzeniów	283	0	2	-7,1
Lendo Ruskie	129	0	1	-7,8
Miłosze	129	0	1	-7,8
Podlodówka	210	0	0	0,0
Sarny	256	3	2	3,9
Sobieszyn	777	6	5	1,3
Ułęż	548	4	3	1,8
Wąwolnica	52	0	0	0,0
Zosin	139	3	0	21,6
Żabianka	120	0	0	0,0
Gmina	3 247	20	14	1,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej.

Tabela 7 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar porównawczy	Punkty usług publicznych	Liczba mieszkańców	Dostępność do punktów usług publicznych
Białki Dolne	2	239	8,4
Białki Górne	1	140	7,1
Drążgów	1	225	4,4
Korzeniów	1	283	3,5
Lendo Ruskie	1	129	7,8
Miłosze	1	129	7,8
Podlodówka	2	210	9,5
Sarny	1	256	3,9
Sobieszyn	5	777	6,4
Ułęż	7	548	12,8
Wąwolnica	0	52	0,0
Zosin	1	139	7,2
Żabianka	1	120	8,3
Gmina	24	3 247	7,4
Obszar porównawczy	Liczba przystanków	powierzchnia [km ²]	Dostępność komunikacyjna
Białki Dolne	2	5,0	0,4
Białki Górne	3	2,8	1,1
Drążgów	1	5,5	0,2
Korzeniów	6	5,7	1,1
Lendo Ruskie	1	2,4	0,4
Miłosze	1	1,8	0,6
Podlodówka	4	18,5	0,2
Sarny	4	7,8	0,5
Sobieszyn	9	14,7	0,6
Ułęż	7	13,1	0,5
Wąwolnica	2	1,2	1,7
Zosin	2	2,7	0,7
Żabianka	2	2,2	0,9
Gmina	44	83,5	0,5
Obszar porównawczy	Liczba terenów rekreacyjnych	powierzchnia [km ²]	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem
Białki Dolne	2	5,0	0,4
Białki Górne	0	2,8	0,0
Drążgów	1	5,5	0,2
Korzeniów	0	5,7	0,0
Lendo Ruskie	1	2,4	0,4
Miłosze	0	1,8	0,0
Podlodówka	1	18,5	0,1
Sarny	2	7,8	0,3
Sobieszyn	3	14,7	0,2
Ułęż	4	13,1	0,3
Wąwolnica	0	1,2	0,0
Zosin	1	2,7	0,4
Żabianka	0	2,2	0,0

Gmina	15	83,5	0,2
Obszar porównawczy	Tereny biologicznie czynna [m ²]	Powierzchnia [m ²]	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem
Białki Dolne	4 939 345	5 017 887	98,4%
Białki Górne	2 782 442	2 837 932	98,0%
Drążgów	5 421 533	5 482 269	98,9%
Korzeniów	5 586 100	5 675 108	98,4%
Lendo Ruskie	2 425 187	2 444 980	99,2%
Miłosze	1 771 602	1 794 345	98,7%
Podlodówka	18 363 708	18 470 330	99,4%
Sarny	7 526 341	7 831 254	96,1%
Sobieszyn	14 505 160	14 700 816	98,7%
Ułęż	12 746 319	13 064 098	97,6%
Wąwolnica	1 169 110	1 206 947	96,9%
Zosin	2 691 499	2 742 474	98,1%
Żabianka	2 161 199	2 203 241	98,1%
Gmina	82 089 545	83 471 682	98,3%
Obszar porównawczy	Liczba podmiotów opieki zdrowotnej wg PKD (86)	Liczba mieszkańców	Dostępność opieki zdrowotnej na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	0	239	0,0
Białki Górne	0	140	0,0
Drążgów	0	225	0,0
Korzeniów	0	283	0,0
Lendo Ruskie	0	129	0,0
Miłosze	0	129	0,0
Podlodówka	2	210	9,5
Sarny	0	256	0,0
Sobieszyn	0	777	0,0
Ułęż	5	548	9,1
Wąwolnica	0	52	0,0
Zosin	0	139	0,0
Żabianka	0	120	0,0
Gmina	7	3 247	2,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej.

Tabela 8 Wskaźniki sfery środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar porównawczy	Średnie roczne stężenie PM _{2,5} (µg/m ³)
Białki Dolne	12,6
Białki Górne	12,5
Drążgów	12,8
Korzeniów	12,8
Lendo Ruskie	11,6
Miłosze	12,8
Podlodówka	11,2
Sarny	12,6
Sobieszyn	12,0
Ułęż	12,5
Wąwolnica	13,3
Zosin	12,4

Żabianka		12,3	
Gmina		12,1	
Obszar porównawczy	Liczba budynków mieszkalnych	Budynki mieszkalne w strefie zagrożenia hałasem drogowym	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym
Białki Dolne	100	56	56,0%
Białki Górne	64	52	81,3%
Drążgów	113	0	0,0%
Korzeniów	113	28	24,8%
Lendo Ruskie	52	0	0,0%
Miłosze	45	2	4,4%
Podlodówka	70	0	0,0%
Sarny	82	15	18,3%
Sobieszyn	215	1	0,5%
Ułęż	217	13	6,0%
Wąwolnica	26	0	0,0%
Zosin	77	0	0,0%
Żabianka	48	15	31,3%
Gmina	1 222	182	14,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej.

Tabela 9 Tabela 8 Wskaźniki sfery technicznej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar porównawczy	Powierzchnia [km ²]	Liczba zabytków i pomników przyrody	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²
Białki Dolne	5,0	1	0,2
Białki Górne	2,8	0	0,0
Drążgów	5,5	0	0,0
Korzeniów	5,7	0	0,0
Lendo Ruskie	2,4	0	0,0
Miłosze	1,8	0	0,0
Podlodówka	18,5	9	0,5
Sarny	7,8	2	0,3
Sobieszyn	14,7	30	2,0
Ułęż	13,1	12	0,9
Wąwolnica	1,2	0	0,0
Zosin	2,7	0	0,0
Żabianka	2,2	1	0,5
Gmina	83,5	55	0,7
Obszar porównawczy	Liczba obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji
Białki Dolne	2	1	50,0%
Białki Górne	1	0	0,0%
Drążgów	1	0	0,0%
Korzeniów	1	0	0,0%
Lendo Ruskie	1	1	100,0%
Miłosze	1	0	0,0%

Podlodówka	2	0	0,0%
Sarny	1	1	100,0%
Sobieszyn	5	1	20,0%
Ułęż	7	2	28,6%
Wąwolnica	0	0	0,0%
Zosin	1	0	0,0%
Żabianka	1	0	0,0%
Gmina	24	6	25,0%
Obszar porównawczy	Liczba obiektów użyteczności publicznej	Liczba obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami
Białki Dolne	2	2	9,1%
Białki Górne	1	1	4,5%
Drażgów	1	1	4,5%
Korzeniów	1	1	4,5%
Lendo Ruskie	1	1	4,5%
Miłosze	1	1	4,5%
Podlodówka	2	2	9,1%
Sarny	1	1	4,5%
Sobieszyn	5	5	22,7%
Ułęż	7	5	22,7%
Wąwolnica	0	0	0,0%
Zosin	1	1	4,5%
Żabianka	1	1	4,5%
Gmina	24	22	-
Obszar porównawczy	Adresy referencyjne	Czarne plamy	Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s
Białki Dolne	102	69	67,6%
Białki Górne	72	47	65,3%
Drażgów	117	113	96,6%
Korzeniów	124	0	0,0%
Lendo Ruskie	60	0	0,0%
Miłosze	45	15	33,3%
Podlodówka	66	0	0,0%
Sarny	148	0	0,0%
Sobieszyn	253	175	69,2%
Ułęż	240	206	85,8%
Wąwolnica	24	0	0,0%
Zosin	83	69	83,1%
Żabianka	53	52	98,1%
Gmina	1 387	746	53,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie diagnozy delimitacyjnej.

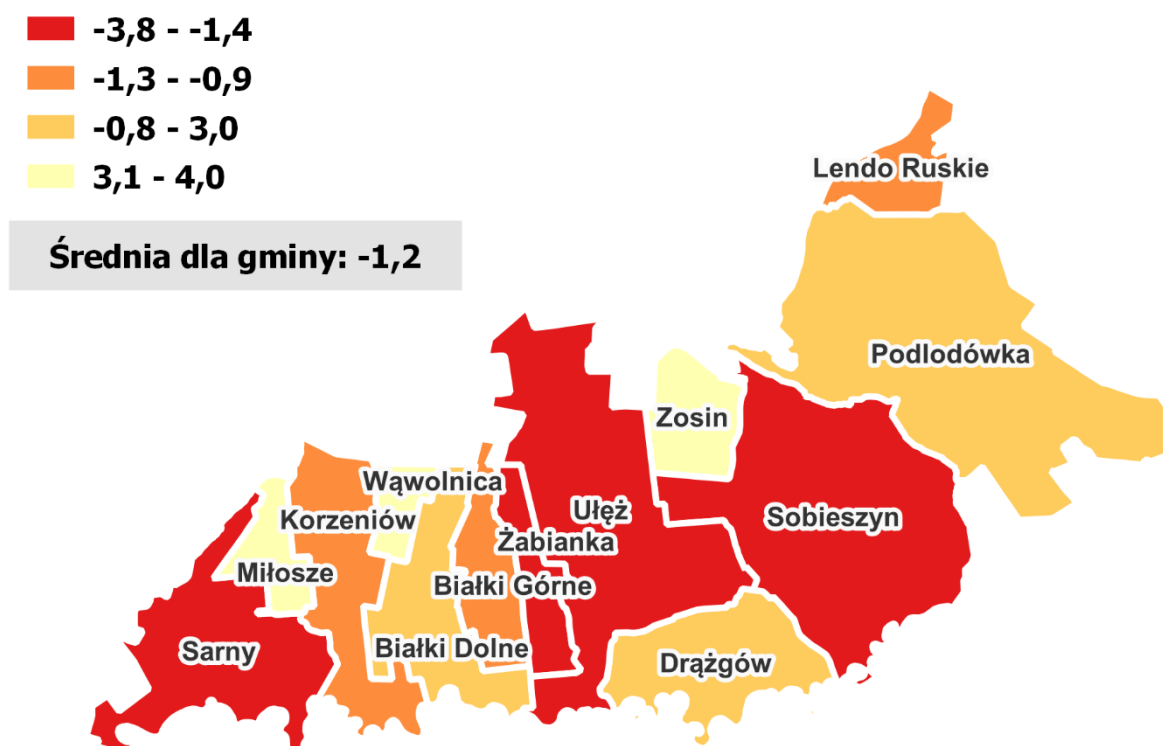
4.4 Podsumowanie

Diagnoza delimitacyjna przeprowadzona w oparciu o katalog wskaźników miała na celu zidentyfikowanie obszaru zdegradowanego, który charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz występowaniem co najmniej jednego zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Natężenie negatywnych zjawisk obrazują wskaźniki opisujące wskazane wyżej sfery. W przedmiotowym opracowaniu poddano analizie dane pozyskane z różnych źródeł. Z uwagi na zapisy w ustawie o rewitalizacji, największy nacisk położono na diagnozę zjawisk w sferze społecznej, dla której zakres danych jest najszerszy, a katalog wskaźników najbardziej rozbudowany ze względu na możliwość pozyskania wiarygodnych, porównywalnych danych.

Poniżej przedstawiono syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej. W pierwszej kolejności policzono średnie, a następnie uzyskane wartości poddano normalizacji (odchylenie standardowe). W ten sposób uzyskano porównywalny, syntetyczny wskaźnik degradacji. Następnie przedstawiono zestawienie wskaźników w formie zbiorczych tabel, które obrazują poziom natężenia negatywnych zjawisk społecznych.

Grafika 2 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

Analiza czynników wskazujących na konieczność prowadzenia działań rewitalizacyjnych pokazuje, że obszarami szczególnie narażonymi na występowanie problemów społecznych na terenie Gminy

Ułęż są: Ułęż, Żabianka oraz Sobieszyn. Jednakże zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, za obszar zdegradowany uznaje się obszar, w którym poza stanem kryzysowym w sferze społecznej, występują również negatywne zjawiska w co najmniej jednej z pozostałych sfer – gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Tabela 10 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Obszar porównawczy	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	Saldo migracji na 1 000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1 000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców
Białki Dolne	8,4	-12,6	0,6	25,1	4,1%	4,2	150,6	16,7	4,2
Białki Górne	-28,6	-7,1	0,8	14,3	2,5%	14,3	71,4	0,0	0,0
Drążgów	-8,9	17,8	1,0	17,8	3,6%	4,4	40,0	13,3	0,0
Korzeniów	-17,7	-14,1	0,7	24,7	4,3%	7,1	130,7	3,5	7,1
Lendo Ruskie	0,0	7,8	1,0	23,3	4,5%	7,8	100,8	124,0	7,8
Kolonia Miłosze	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0%	0,0	100,8	0,0	0,0
Podlodówka	-28,6	-14,3	1,1	0,0	0,0%	9,5	176,2	4,8	0,0
Sarny	-27,3	-7,8	0,7	11,7	1,9%	7,8	136,7	7,8	3,9
Sobieszyn	-11,6	184,0	1,1	43,8	9,1%	30,9	162,2	16,7	2,6
Ułęż	-12,8	-32,8	0,8	40,1	7,3%	7,3	166,1	9,1	5,5
Wąwolnica	19,2	57,7	0,7	0,0	0,0%	0,0	173,1	0,0	0,0
Zosin	-14,4	-21,6	1,3	7,2	1,6%	21,6	115,1	14,4	14,4
Żabianka	0,0	16,7	0,9	50,0	9,4%	8,3	91,7	8,3	0,0
Gmina	-12,3	36,6	0,9	27,1	5,1%	13,2	136,4	14,8	3,7

Tabela 11 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Obszar porównawczy	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	Saldo migracji na 1 000 mieszkańców	Obciążenie demograficzne	Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców	Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Liczba zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1 000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców	Wskaźnik degradacji
Białki Dolne	1,21	-0,46	-1,22	-0,31	-0,12	0,62	-0,63	0,00	0,16	-0,7
Białki Górne	-1,31	-0,37	-0,53	0,33	0,37	-0,56	1,25	0,51	-0,80	-1,1
Drążgów	0,03	0,08	0,85	0,12	0,03	0,59	2,00	0,11	-0,80	3,0
Korzeniów	-0,57	-0,49	-0,77	-0,29	-0,17	0,28	-0,15	0,41	0,82	-0,9
Lendo Ruskie	0,64	-0,10	0,39	-0,20	-0,26	0,20	0,56	-3,27	0,98	-1,1
Kolonia Miłosze	0,64	-0,24	-0,63	1,18	1,15	1,11	0,56	0,51	-0,80	3,5
Podlodówka	-1,31	-0,49	1,13	1,18	1,15	-0,01	-1,23	0,37	-0,80	0,0
Sarny	-1,23	-0,38	-1,15	0,48	0,55	0,19	-0,30	0,28	0,10	-1,4
Sobieszyn	-0,15	3,04	0,99	-1,42	-1,66	-2,50	-0,90	0,00	-0,21	-2,8
Ułęż	-0,23	-0,82	-0,35	-1,21	-1,10	0,25	-0,99	0,24	0,46	-3,8
Wąwolnica	1,96	0,79	-0,73	1,18	1,15	1,11	-1,16	0,51	-0,80	4,0
Zosin	-0,34	-0,62	2,04	0,75	0,65	-1,41	0,22	0,07	2,50	3,8
Żabianka	0,64	0,06	-0,01	-1,79	-1,75	0,13	0,77	0,26	-0,80	-2,5
Gmina	-0,20	0,42	0,02	-0,43	-0,43	-0,44	-0,29	0,06	0,05	-1,2

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery (część A)

Obszar porównawczy	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców	Różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi podmiotami gospodarczymi na 1 000 mieszkańców	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	Średnie roczne stężenie PM2.5	Dostępność punktów usług publicznych	Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem	Dostępność komunikacyjna
Białki Dolne	75,3	4,18	56,0%	12,6	8,4	0,40	0,40
Białki Górne	100,0	7,14	81,3%	12,5	7,1	0,00	1,06
Drążgów	53,3	8,89	0,0%	12,8	4,4	0,18	0,18
Korzeniów	84,8	-7,07	24,8%	12,8	3,5	0,00	1,06
Lendo Ruskie	77,5	-7,75	0,0%	11,6	7,8	0,41	0,41
Kolonia Miłosze	23,3	-7,75	4,4%	12,8	7,8	0,00	0,56
Podlodówka	38,1	0,00	0,0%	11,2	9,5	0,05	0,22
Sarny	105,5	3,91	18,3%	12,6	3,9	0,26	0,51
Sobieszyn	73,4	1,29	0,5%	12,0	6,4	0,20	0,61
Ułęż	87,6	1,82	6,0%	12,5	12,8	0,31	0,54
Wąwolnica	0,0	0,00	0,0%	13,3	0,0	0,00	1,66
Zosin	57,6	21,58	0,0%	12,4	7,2	0,36	0,73
Żabianka	50,0	0,00	31,3%	12,3	8,3	0,00	0,91
Gmina	72,4	1,85	14,9%	12,1	7,4	0,18	0,53

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery (część B)

Obszar porównawczy	Dostępność opieki zdrowotnej na 1 000 mieszkańców	Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Liczba zabytków i pomników przyrody na km ²	Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Penetracja budynkowa Internetem stacjonarnym o przepustowości co najmniej 30 mb/s	Liczba zjawisk kryzysowych
Białki Dolne	0,00	98,4%	0,20	50,0%	9,1%	67,6%	6/13
Białki Górne	0,00	98,0%	0,00	0,0%	4,5%	65,3%	6/13
Drążgów	0,00	98,9%	0,00	0,0%	4,5%	96,6%	5/13
Korzeniów	0,00	98,4%	0,00	0,0%	4,5%	0,0%	7/13
Lendo Ruskie	0,00	99,2%	0,00	100,0%	4,5%	0,0%	5/13
Kolonia Miłosze	0,00	98,7%	0,00	0,0%	4,5%	33,3%	6/13
Podlodówka	9,52	99,4%	0,49	0,0%	9,1%	0,0%	6/13
Sarny	0,00	96,1%	0,26	100,0%	4,5%	0,0%	8/13
Sobieszyn	0,00	98,7%	2,04	20,0%	22,7%	69,2%	5/13
Ułęż	9,12	97,6%	0,92	28,6%	22,7%	85,8%	6/13
Wąwolnica	0,00	96,9%	0,00	0,0%	0,0%	0,0%	8/13
Zosin	0,00	98,1%	0,00	0,0%	4,5%	83,1%	5/13
Żabianka	0,00	98,1%	0,45	0,0%	4,5%	98,1%	7/13
Gmina	2,16	98,3%	0,66	25,0%	7,7%	53,8%	-

Źródło: opracowanie własne

4.5 Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

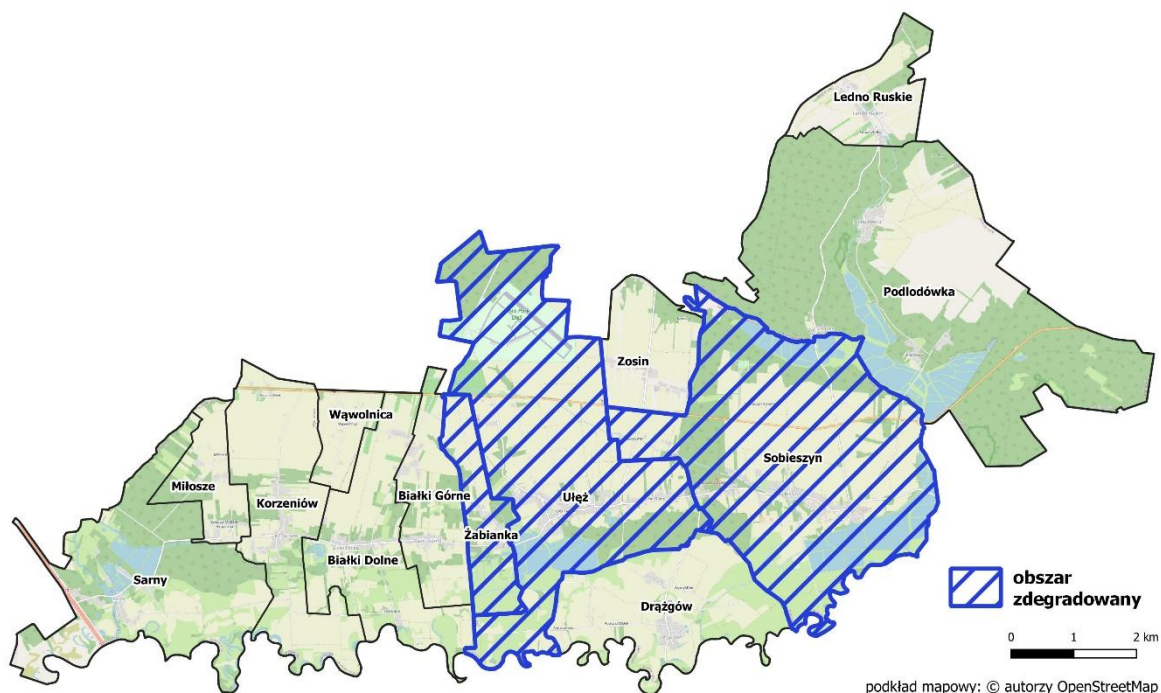
Na podstawie przeprowadzonej analizy — z powodu natężenia negatywnych zjawisk o charakterze społecznym, a także występującej niekorzystnej sytuacji w pozostałych czterech sferach — jako obszar zdegradowany w Gminie Ułęż wyznaczono trzy obszary porównawcze : Żabianka, Sobieszyn oraz Ułęż. Obszar ten stanowi 35,9% powierzchni gminy i obejmuje zasięgiem 44,5% mieszkańców.

Tabela 14 Wyznaczony obszar zdegradowany

Obszar porównawczy	Ludność	Udział ludności	Powierzchnia [km ²]	Udział powierzchni
Sobieszyn	777	23,9%	14,7	17,6%
Ułęż	548	16,9%	13,1	15,7%
Żabianka	120	3,7%	2,2	2,6%
Suma	1 445	44,5%	30,0	35,9%

Źródło: opracowanie własne.

Grafika 3 Obszar zdegradowany Gminy Ułęż¹⁰

Źródło: opracowanie własne

Aby spełnić wymagane ustawowo limity, na wskazanym obszarze zdegradowanym wybrano obszary cechujące się szczególnym natężeniem problemów społecznych wraz z współwystępującymi problemami w sferze gospodarczej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej. Wyznaczony obszar rewitalizacji składa się z trzech podobszarów – wybrano najbardziej zurbanizowane tereny obszaru zdegradowanego, które zajmują 2,9% powierzchni gminy. Zamieszkuje

¹⁰ Grafika przedstawiająca obszar zdegradowany gminy Ułęż na tle całej gminy. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został Uchwałą nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. (Dz. U. województwa lubelskiego z 2023 r. poz. 7996)

https://ugulez.bip.lubelskie.pl/index.php?id=604&action=details&document_id=1965349

je łącznie 29,7% mieszkańców gminy. Wyznaczony obszar spełnia zatem kryteria dotyczące powierzchni i liczby mieszkańców.

Tabela 15 Obszar rewitalizacji

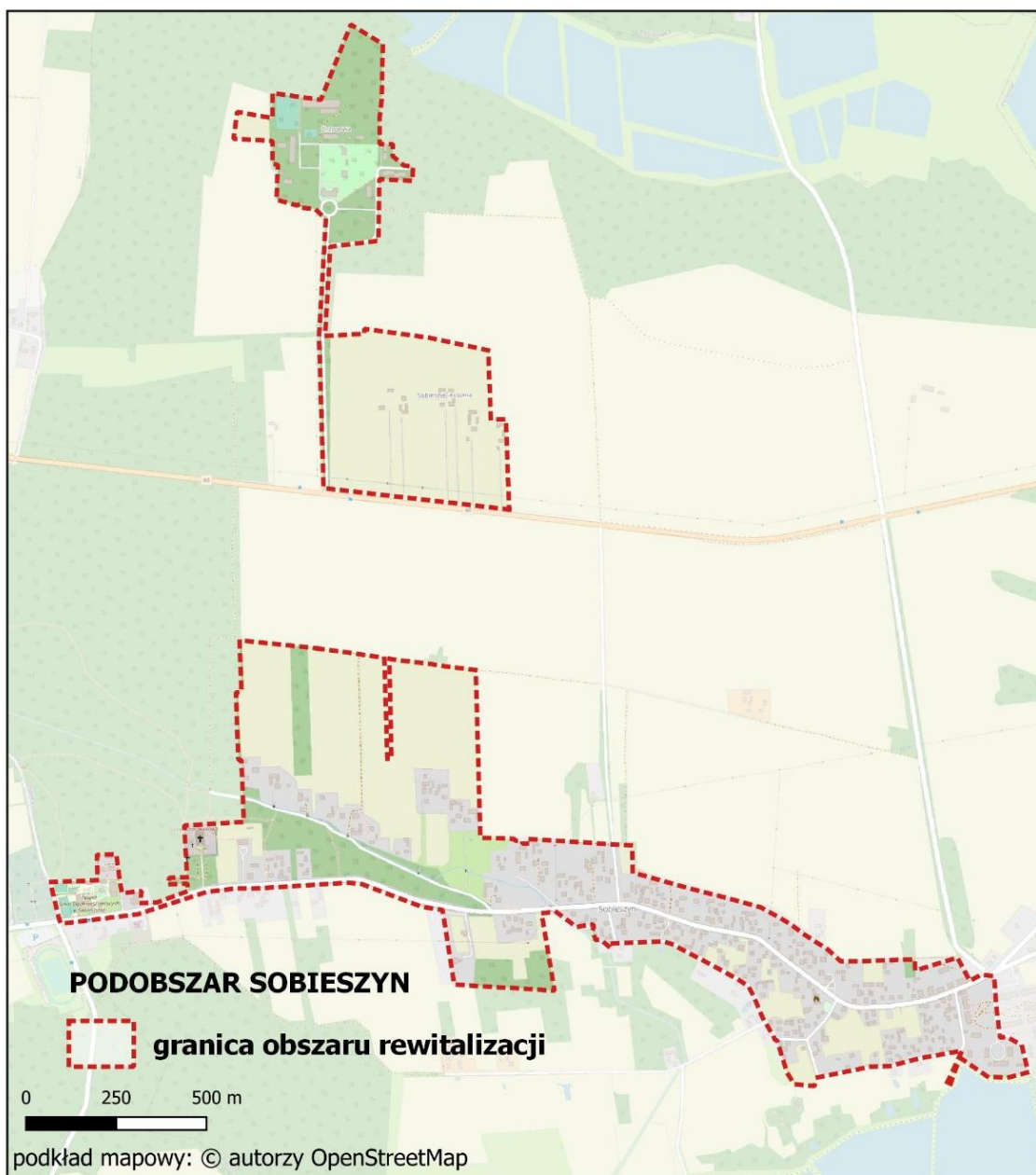
Obszar rewitalizacji	Ludność	Udział ludności	Powierzchnia [km ²]	Udział powierzchni
Podobszar Sobieszyn	405	12,47%	1,29	1,5%
Podobszar Ułęż	465	14,32%	0,98	1,2%
Podobszar Żabianka	102	3,14%	0,17	0,2%
Suma	966	29,75%	2,44	2,9%

Źródło: opracowanie własne.

Na poniższych grafikach przedstawiono wyznaczone podobszary rewitalizacji. Wpływ na kształt tych podobszarów ma poprowadzenie ich zakresu wzdłuż granic działek ewidencyjnych, z pośród których wykluczono działki rolne (niezamieszkałe).

Mapa 1 Podobszar rewitalizacji Sobieszyn - obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Grafika 4 Podobszar rewitalizacji Sobieszyn – mapa poglądowa (topograficzna)¹¹

Źródło: opracowanie własne

Podobszar Sobieszyn – Położony w południowo-wschodniej części gminy, rozciąga się na dwóch oddzielonych od siebie fragmentach. Sobieszyn posiada długą historię, a na jego terenie znajduje się m.in. Zespół Szkół im. Kajetana Kickiego, który pełni funkcję ośrodka edukacyjnego. W północnej części podobszaru dominują tereny o dużej wartości historycznej i kulturalnej, związane z pałacem

¹¹ Grafika przedstawiająca podobszar rewitalizacji Sobieszyn. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został Uchwałą nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. (Dz. U. województwa lubelskiego z 2023 r. poz. 7996)
https://ugulez.bip.lubelskie.pl/index.php?id=604&action=details&document_id=1965349

Sobieskich oraz dawnym zespołem dworsko-parkowym. Centralna część obejmuje ważny szlak komunikacyjny, który łączy miejscowość z innymi obszarami gminy, oraz lokalną infrastrukturę społeczną. Sobieszyn to ważny punkt na mapie turystycznej, gdzie organizowane są różne wydarzenia kulturalne, a przyroda wokół sprzyja aktywnemu wypoczynkowi. Jego powierzchnia to 1,29 km², co stanowi 1,5% powierzchni gminy, zamieszkiwany jest przez 405 osób.

Mapa 2 Podobszar rewitalizacji Ułęż - obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Grafika 5 Podobszar rewitalizacji Ułęż - mapa poglądowa (topograficzna)¹²

Źródło: opracowanie własne

¹² Grafika przedstawiająca podobszar rewitalizacji Ułęż. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został Uchwałą nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. (Dz. U. województwa lubelskiego z 2023 r. poz. 7996) https://ugulez.bip.lubelskie.pl/index.php?id=604&action=details&document_id=1965349

Podobszar Ułęż – Zlokalizowany w centrum gminy, stanowi serce administracyjne i usługowe tego obszaru. Na jego terenie znajdują się kluczowe instytucje publiczne, takie jak Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Kultury oraz Biblioteka, które odgrywają centralną rolę w życiu mieszkańców. Dodatkowo podobszar obejmuje miejsca rekreacyjne, jak stadion gminny, targowisko oraz liczne tereny zielone. W Ułężu odbywają się różne wydarzenia kulturalne, a dostępne usługi handlowe i gastronomiczne sprzyjają integracji mieszkańców. Obszar ten ma również istotne znaczenie historyczne, a w jego okolicy znajdują się liczne zabytki związane z tradycjami regionalnymi. Powierzchnia wynosi 0,98 km², co stanowi 1,2% powierzchni gminy, a liczba ludności to 465 osób.

Mapa 3 Podobszar rewitalizacji Żabianka- obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Grafika 6 Podobszar rewitalizacji Żabianka - mapa poglądowa (topograficzna)¹³

Źródło: opracowanie własne

Znajduje się w środkowej części gminy, w sołectwie Żabianka, graniczącym bezpośrednio z Ułężem. Podobszar obejmuje zarówno tereny zabudowane, jak i rozległe pola uprawne. Ważnym punktem w

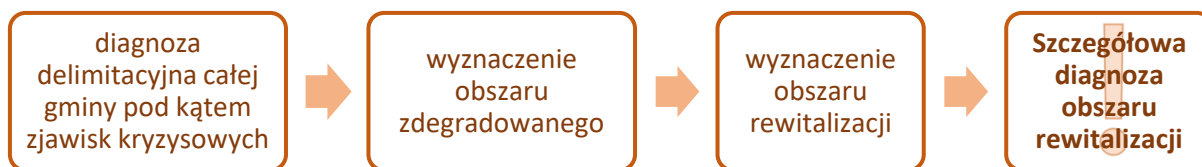
¹³ Grafika przedstawiająca podobszar rewitalizacji Żabianka. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został Uchwałą nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. (Dz. U. województwa lubelskiego z 2023 r. poz. 7996)
https://ugulez.bip.lubelskie.pl/index.php?id=604&action=details&document_id=1965349

tej lokalizacji jest Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, będący najstarszym zabytkiem na terenie powiatu ryckiego. Zabytkowa architektura kościelna, liczne kapliczki oraz historyczne cmentarze podkreślają znaczenie dziedzictwa kulturowego tego regionu. Żabianka posiada także rolnicze zaplecze, a miejscowa społeczność jest związana z tradycyjnymi formami gospodarki. Pomimo niewielkich rozmiarów, obszar ten odgrywa ważną rolę w podtrzymywaniu lokalnych tradycji i obyczajów. Żabianka zajmuje 0,17 km², co stanowi 0,2% powierzchni gminy, a liczba mieszkańców wynosi 102 osoby

5. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji

Jednym z obligatoryjnych elementów gminnego programu rewitalizacji (zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt. 1 ustawy o rewitalizacji) jest szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji. Stanowi ona analizę występujących na obszarze rewitalizacji problemów (zjawisk kryzysowych) oraz występujących na nim potencjałów. Diagnoza pogłębiona przeprowadzana jest w następstwie wcześniejszego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Jej celem jest pogłębienie wiedzy o wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, poprzez szczegółowe zbadanie i rozpoznanie negatywnych zjawisk, ich lokalizacji i powiązań przyczynowo – skutkowych pomiędzy nimi. W analizie wzięte pod uwagę zostały lokalne potencjały, występujące na obszarze rewitalizacji, które mogą być wykorzystane do działań zmierzających do likwidacji i zminimalizowania zjawisk kryzysowych. Analiza pogłębiona jest kluczowym elementem części diagnostycznej GPR, po której możliwe jest zaplanowanie interwencji, wprost prowadzącej do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Grafika 7 Etapy przygotowania części diagnostycznej GPR.

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji w gminie Ułęż wyznaczono na podstawie badań diagnostycznych i analizy statystycznej, skupiających się na analizie występującej w gminie i poszczególnych jej obszarach sytuacji w sferach społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej (zgodnie z art. 9 ustawy o rewitalizacji). Granice obszaru rewitalizacji zostały przyjęte w drodze uchwały Nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr LVI/312/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż (opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego pozycja 7996 z dnia 29.12.2023 r.).

Przy opracowaniu analizy pogłębionej obszaru rewitalizacji wykorzystano następujące źródła informacji:

1. Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż (tzw. diagnoza delimitacyjna),
2. Dane statystyczne udostępnione przez Urząd Gminy Ułęż, Gminny Ośrodek Pomocy w Ułężu, Powiatowy Urząd Pracy w Rykach oraz Komendę Powiatową Policji w Rykach, a także danych GUS,

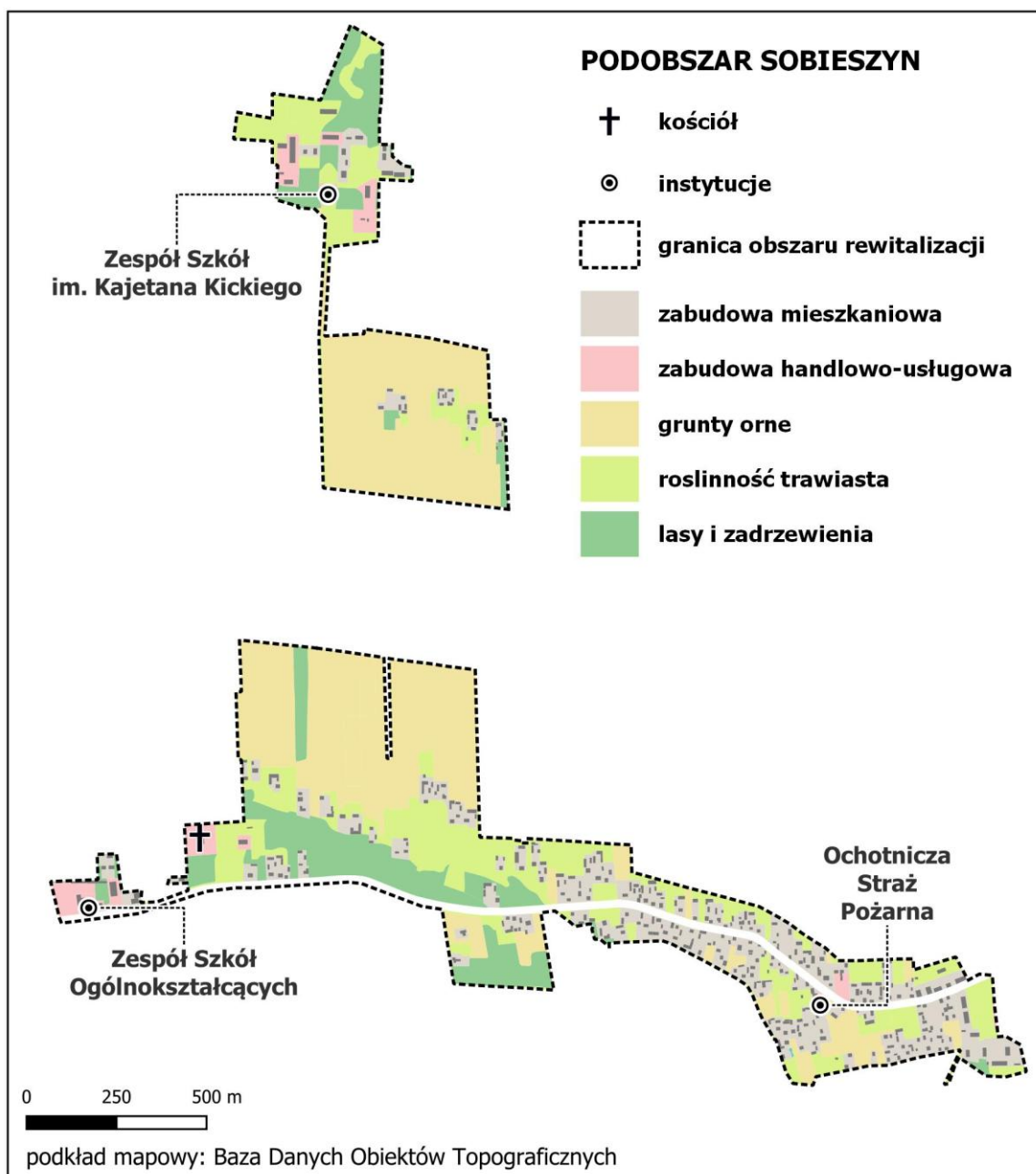
3. Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego do 15.11.2023 r.,
4. Spacer studyjny po podobszarach rewitalizacji przeprowadzony w dniu 08 sierpnia 2023 roku, zrealizowany przez wykonawcę, wraz ze sporządzeniem dokumentacji zdjęciowej miejsc o szczególnym znaczeniu dla planowanego procesu rewitalizacji,
5. Dokumenty, opracowania strategiczne Gminy Ułęż; opracowania statystyczne.

5.1 Podobszar rewitalizacji Sobieszyn

Charakterystyka podobszaru

Podobszar rewitalizacji Sobieszyn leży w południowo- wschodniej części gminy Ułęż w sołectwie Sobieszyn. Podobszar składa się z dwóch niepołączonych ze sobą części. Pierwsza to obszar ścisłego centrum sołectwa Sobieszyn, obejmujący główny ciąg komunikacyjny i skupiające się przy nim tereny zamieszkałe. Z kolei druga leży w północnej części sołectwa, obejmuje ona tereny zamieszkałe, tereny z zabudową usług publicznych, społecznych i kulturalnych oraz tereny o znaczeniu historycznym. Co istotne podobszar rewitalizacji objął swoim zasięgiem tereny w sołectwie, na których skupia się zabudowa mieszkaniowa oraz teren skupiający miejsca istotne dla procesu rewitalizacji, tj. miejsca o znaczeniu dla lokalnej społeczności oraz te z potencjałem do podjęcia działań na jej rzecz. Należy tu wskazać między innymi zabudowę Zespołu Szkół im. Hrabiego Kajetana Kickiego w Sobieszynie oraz przyległy zespół parkowy, tereny przy rzece Wieprz, wykorzystywane przez mieszkańców do celów rekreacyjnych i wypoczynkowych.

Grafika 8 Granice podobszaru rewitalizacji Sobieszyn – zagospodarowanie terenu.¹⁴

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar Sobieszyn zajmuje powierzchnię 1,29 km² co stanowi 1,5% powierzchni gminy i zamieszkuje go 405 osób – 12,47% populacji gminy Ułęż.

Tabela 16 Podobszar Sobieszyn

	liczba ludności	% ludności gminy	Powierzchnia	% powierzchni gminy

¹⁴ Grafika poglądowa przedstawiająca podobszar rewitalizacji Sobieszyn – zagospodarowanie terenu. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został Uchwałą nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. (Dz. U. województwa lubelskiego z 2023 r. poz. 7996)
https://ugulez.bip.lubelskie.pl/index.php?id=604&action=details&document_id=1965349

Podobszar rewitalizacji Sobieszyn	405	12,47%	1,29 km ²	1,5%
-----------------------------------	-----	--------	----------------------	------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Pierwsze wzmianki o Sobieszynie pochodzą z XIV w., a informacje bardziej szczegółowe dotyczą początków wieku XVI, kiedy to swoje ziemie posiadał tutaj ród Sobieskich. Od tamtych lat na terenie obecnej wsi Sobieszyn powstawały liczne zabudowy folwarczne. Ważnym momentem kształtującym obecną zabudowę i układ Sobieszyna było przejęcie go na własność przez hrabiego Kajetana Kickiego. W tym czasie powstały tu m.in. zespół leśno-parkowy w Brzozowej wraz z zabudową (Dwór Modrzewiowy, zabytkowe obiekty należące do obecnego Zespołu Szkół im. Kajetana hr. Kickiego), czy Pałac Kickiego wraz z zabudową. Co istotne wskazane powyżej obiekty, obecnie częściowo pełnią funkcje m.in. edukacyjne czy kulturalne, ale są też takie (pałac Kickiego wraz z zabudowa towarzyszącą), które nie pełnią żadnych funkcji (pustostany). Obiekty te leżą w granicach obszaru rewitalizacji, co pozwala na wykorzystanie tych zasobów do realizacji działań rewitalizacyjnych.

Grafika 9 Pałac Hrabiego Kickiego w Sobieszynie - stan obecny.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Na podobszarze rewitalizacji Sobieszyn obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Rady Gminy Ułęż Nr VIII/50/2003 z dnia 24.06.2003 roku wraz ze zmianami. Zgodnie z jego zapisami na podobszarze głównie występują tereny zabudowy zagrodowej,

zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, a także w mniejszym stopniu tereny zieleni, takie jak obszary lasów i dolesień, obszary zieleni parkowej i łąki.

Dominującą w podobszarze funkcją jest funkcja rolnicza. Większość terenu, jak wskazuje MPZP, przeznaczona jest pod zabudowę zagrodową. Biorąc pod uwagę cały obszar sołectwa, znaczną jego część pokrywają tereny rolne, na których w dużej mierze obowiązuje brak prawa do zabudowy. Jest to z jednej strony ograniczenie w możliwościach wznoszenia nowej zabudowy, w tym w szczególności zabudowy mieszkalnej. Z drugiej zaś strony chroni przed niekontrolowaną, rozproszoną zabudową oraz wywiera konieczność utrzymywania w dobrym stanie lub przywracania funkcjonalności istniejących budynków.

Sobieszyn jest ważnym ośrodkiem edukacyjnym na poziomie gminy. Znajdują się tu Zespół Szkół im. hr. Kajetana Kickiego (liceum i technikum) oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących (szkoła podstawowa i liceum ogólnokształcące) wraz z oddziałem przedszkolnym.

W badaniu ankietowym, respondenci zgodnie potwierdzili, że wyznaczony podobszar Sobieszyn powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji (100% odpowiedzi „zdecydowanie tak”). Równie zgodnie stwierdzono, że obszar ten stanowi kluczowe miejsce związane z funkcjonowaniem gminy. Potwierdza to ustalenia zawarte w diagnozie delimitacyjnej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a tym samym wskazanie przedmiotowego podobszaru do objęcia interwencją rewitalizacyjną.

Sfera społeczna

Diagnoza delimitacyjna wykazała, że na podobszarze występuję kryzys w sferze społecznej. Wartość syntetycznego wskaźnika degradacji była ponad dwukrotnie wyższa niż dla gminy (-1,2), i wyniosła -2,8. Podobszar rewitalizacji Sobieszyn charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym, co oznacza przewagę liczby zgonów nad liczbą nowonarodzonych mieszkańców. Ponadto analiza danych demograficznych wykazała, że przy niewielkim spadku liczby ludności wzrosła liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W latach 2017-2021 odnotowano wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o blisko 14%. W tym samym czasie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym spadła o ponad 7,5%, natomiast osób w wieku produkcyjnym o 1,6%. Świadczy to o postępującym zjawisku starzenia się ludności zamieszkującej podobszar. Taka sytuacja wymaga dostosowania polityki społecznej do rosnących potrzeb osób starszych. Wraz z upływem czasu, wzrasta zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną, w tym także na wsparcie w dziedzinie zdrowia psychicznego. Zwiększa się także ryzyko wykluczenia tej grupy społecznej, spowodowanego samotnością, która jest dodatkowa nasilana przez emigrację młodszych członków rodzin. Osoby starsze coraz bardziej potrzebują wsparcia ze strony systemu pomocy społecznej. Zazwyczaj są one

mniej mobilne, a istniejące braki w infrastrukturze funkcjonalno-przestrzennej ograniczają ich zdolność do samodzielnego funkcjonowania. W związku z tym konieczne jest tworzenie rozwiązań, które będą łatwo dostępne w ich najbliższym otoczeniu. Rozwiązanie te powinny skupiać się głównie na tworzeniu miejsc im sprzyjającym, w których możliwa będzie integracja i aktywizacja osób starszych, jednocześnie niwelująca ryzyko wykluczenia, czy poczucia samotności. Rozwiązaniem odpowiadającym kompleksowo na potrzeby seniorów jest stworzenie Dziennego Domu Pobytu, w którym mogą oni liczyć na pomoc zdrowotną, wsparcie i aktywizację oraz organizację czasu wolnego. Do poprawy sytuacji i podniesienia jakości życia seniorów przyczynią się też rozwiązania zlokalizowane blisko ich miejsca zamieszkania, takie jak dostęp do przestrzeni publicznych czy komunikacji publicznej. Warto podkreślić w tym miejscu, że na podobszarze rewitalizacji znajdują się infrastruktura, w tym obiekty takie jak budynki przy Zespole Szkół Rolniczych, które nie pełnią obecnie żadnych funkcji, a stanowią odpowiednią bazę do prowadzenia dziennego domu pobytu czy prowadzenia usług społecznych.

Tabela 17 Zmiany liczby ludności podobszaru wg ekonomicznych grup wieku.

	zmiany w liczbie ludności podobszaru w latach 2017-2021 wg ekonomicznych grup wieku			
	ogółem	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
podobszar rewitalizacji Sobieszyn	- 0,3%	- 7,6%	-1,6%	+ 13,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Obok negatywnych zjawisk demograficznych na podobszarze zdiagnozowano problemy w sferze społeczno-ekonomicznej, które związane są z sytuacją mieszkańców na rynku pracy. Stosunkowo duża część mieszkańców to osoby zarejestrowane jako osoby bezrobotne, również osoby pozostające w tym statusie długotrwale. Wskaźnik osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców przyjmuje wartość 43,8, a bezrobotni zamieszkujący podobszar stanowią blisko 40% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w gminie. Na nasilenie problemu bezrobocia wśród mieszkańców wskazuje także liczba długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią więcej niż połowę wszystkich zarejestrowanych na bezrobociu. Zjawisko bezrobocia na ogół jest przyczyną innych problemów społecznych, dlatego działania zmierzające do jego niwelowania są tym bardziej istotne. Jednym z problemów korelującym ze zjawiskiem bezrobocia jest ubóstwo mieszkańców. Dla przybliżenia skali tego problemu wykorzystano dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ułężu. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS na 1000 mieszkańców podobszaru wyniosła 162,2. Mieszkańcy podobszaru, którzy są klientami GOPSu to blisko 30% ogółu klientów gminnego ośrodka. Najczęściej udzielaną pomocą są świadczenia stałe oraz świadczenia w formie posiłków.

Opisane problemy społeczne w tym bezrobocie i ubóstwo mają swoje powiązanie z innymi negatywnymi zjawiskami społecznymi zdiagnozowanymi w podobszarze. Jak wskazują dane GOPS oraz Komendy Powiatowej Policji w Rykach, podobszar zamieszkują osoby borykające się przemocą i uzależnieniami.

W podobszarze Sobieszyn na 1000 mieszkańców przypada 1,3 niebieskich kart, a ich ogólna liczba (jak wskazują dane KPP w Rykach) stanowi 50% wszystkich wydanych na terenie gminy. Również dane GOPSu wskazują mieszkańców, którzy korzystają z pomocy będąc ofiarami przemocy w rodzinie.

Dane te świadczą o wysokiej skali problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy podobszaru rewitalizacji. Poczynając od bezrobocia, ubóstwa i idąc dalej – problemy z przemocą i uzależnieniem to czynniki, które kształtują społeczność omawianego obszaru. Osoby z takimi problemami są zagrożone wykluczeniem społecznym, często też same nie potrafią asymilować się w otaczającym społeczeństwie. Przeciwdziałanie takim zjawiskom jest szczególnie ważne i ma istotne znaczenie dla rozwoju podobszaru. Planowana interwencja w tym zakresie powinna skupiać się przede wszystkim na zapewnieniu miejsc sprzyjającym mieszkańcom z uwzględnieniem potrzeb każdej z grup oraz zapewnieniu działań integrujących i pomocowych. Dla osób borykających się z problemami uzależnień oraz sytuacji patologicznych w rodzinach największa potrzeba to zapewnienie pomocy psychologicznej i terapeutycznej, w tym odwykowej. Założeniem rewitalizacji jest interwencja minimalizująca i niwelująca problemy społeczne. Dlatego też interwencja w podobszarze rewitalizacji powinna polegać na zapewnieniu pomocy i wsparcia mieszkańcom, których dotyczą powyższe problemy oraz stworzeniu miejsc, w których prowadzone będą działania o tym charakterze. Biorąc pod uwagę powyższe dobrym rozwiązaniem jest stworzenie poradni psychologicznych i terapeutycznych, instytucji odwykowej itp. Uzupełnieniem wsparcia dla mieszkańców podobszaru powinno być zapewnienie w najbliższej okolicy miejsc i przestrzeni publicznych. Miejsc, z których bez względu na sytuację czy status w jakim się znajdują będą mieli możliwość spędzania czasu wolnego. Miejsca takie to przede wszystkim ogólnodostępne skwery, place zabaw, czy place rekreacyjno-sportowe. Należy zwrócić uwagę, że potoczne „wyjście do ludzi” osób z problemami często powoduje ich otwarcie się na drugiego człowieka i prowokuje do podejmowania działania zmierzającego do poprawy swojej sytuacji.

Podobszar zamieszkują osoby borykające się ze szczególnymi potrzebami (niepełnosprawnością), co determinuje konieczność udzielania im odpowiedniego wsparcia oraz dostosowania infrastruktury do ich potrzeb. Problemem występującym w podobszarze jest fakt, że żaden obiekt pełniący funkcje publiczne nie jest dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami. Bezwarunkowo należy dążyć do

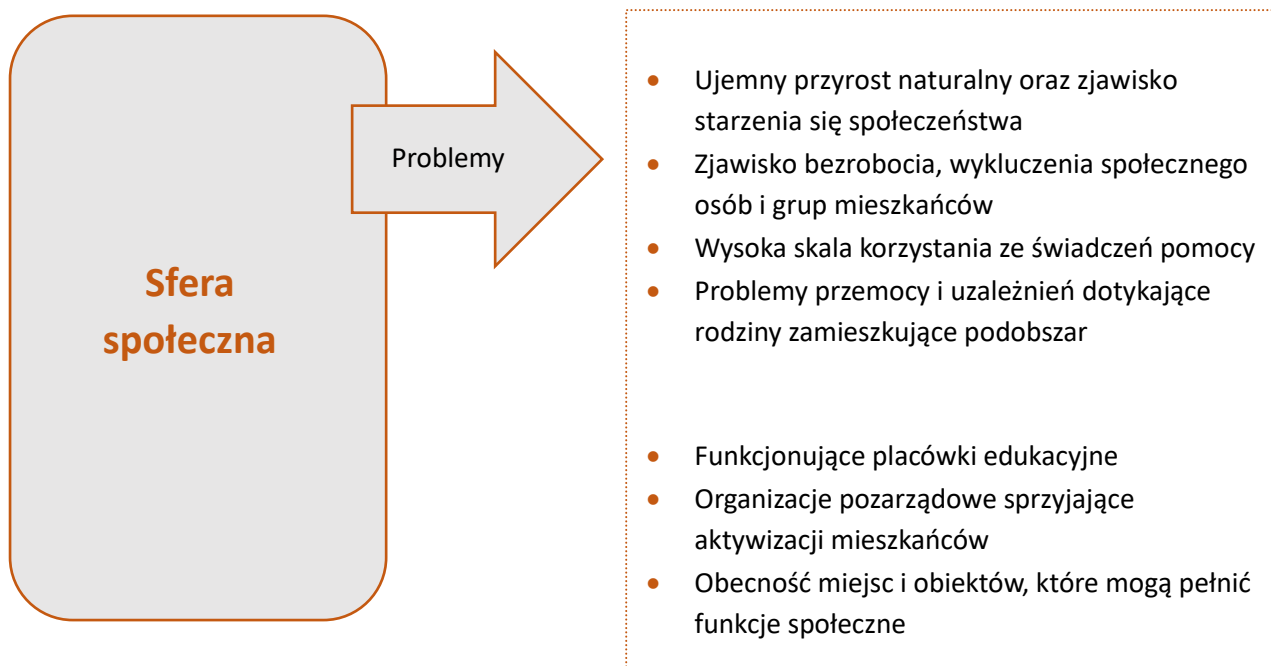
przebudowy i dostosowania zabudowy do potrzeb osób niepełnosprawnych i seniorów, by skutecznie przeciwdziałać ich wykluczeniu.

Tabela 18 dane statystyczne sfery społecznej w podobszarze Sobieszyn.

	Wartość referencyjna dla gminy	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Sobieszyn
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-12,0	-12,3
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	19,1	195,1
Obciążenie demograficzne	88,1%	109,7%
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców (dane GOPS)	2,0	4,9
Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	2,3	2,5
Liczba udzielonych świadczeń ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	14,8	19,8
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	136,4	163,0
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	27,1	44,4
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	68,1	64,2
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	15,7	27,2
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,1%	9,2%
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	3,7	7,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Na podobszarze swoją działalność prowadzą trzy organizacje pozarządowe: Ochotnicza Straż Pożarna w Sobieszynie, Stowarzyszenie Koło Sobieszyniaków, UKS „Junior” przy ZSO w Sobieszynie oraz KGW Sobieszyn. Ze względu na szeroki zakres działalności organizacji pozarządowych ich funkcjonowanie stanowi istotny potencjał rozwoju sfery społecznej w podobszarze. Gmina co roku realizuje program współpracy Gminy Ułęż z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jak wynika z corocznych wyników konkursów na realizację zadań publicznych prowadzonych przez gminę, wskazane powyżej organizacje często są inicjatorami wydarzeń i ofert na rzecz lokalnej społeczności. Ich zadania skupiają się głównie na działalności podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej oraz w działalności w zakresie organizacji przedsięwzięć społecznych oraz sportowo-rekreacyjnych.

Sfera gospodarcza

Zgodnie z wynikami analiz prowadzonych w ramach diagnozy delimitacyjnej sytuacja gospodarcza na podobszarze jest dobra. Z danych odnoszących się do liczby prowadzonych działalności wynika, że na podobszarze na 1000 mieszkańców przypadają 74,4 podmioty gospodarcze, co jest wynikiem nieco wyższym niż średnia dla całej gminy (72,4). Dodatkowo liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę wyrejestrowanych w 2021 r. o jeden podmiot. Świadczy to o stabilnej lokalnej sytuacji gospodarczej tego obszaru. Jednak w porównaniu do średnich przeliczeniowych dla województwa i powiatu sytuacja gminy jest mniej korzystna. Zgodnie z danymi GUS BDL, średnia liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w województwie lubelskim wynosi 97,9, natomiast w powiecie ryckim 82,5.

Ze względu na dogodne warunki fizyczno-geograficzne oraz historie osadnictwa w Sobieszynie na podobszarze dominują podmioty prowadzące działalność rolniczą. Na podobszarze nie funkcjonują duże i średnie przedsiębiorstwa, a wskazać należy działalność małych firm oraz jednoosobowych działalności. Oprócz podmiotów prowadzących sprzedaż artykułów spożywczych oraz sprzedaż wielobranżową wyróżnić można firmy oferujące usługi motoryzacyjne, budowlane, monterskie, drzewiarskie oraz sprzedaż internetową czy usługi online. W badaniach ankietowych, których przedmiotem był wyznaczony podobszar rewitalizacji Sobieszyn większość respondentów nie potrafiła jednoznacznie ocenić warunków do prowadzenia działalności gospodarczej na jego terenie (60% odpowiedzi „trudno powiedzieć”). Pozostałe 40% ankietowanych uznało je za dobre.

Jednym z potencjałów rozwoju gospodarczego podobszaru jest jego bogate dziedzictwo- historyczno-kulturowe. Bogata historia obszaru oraz istniejące zasoby w postaci budynków zabytkowych takich jak pałac Kickiego, zabudowa przy Zespole Szkół im hr. Kajetana Kickiego w Sobieszynie czy zespół parkowo-leśny i pomniki przyrody są elementami do budowy oferty kulturalnej i turystycznej. Wykorzystanie opisanych potencjałów może przyczynić się do zwiększenia poziomu przedsiębiorczości, szczególnie w kontekście turystycznym. Wartością dodaną w takiej sytuacji stanowić będzie zaangażowanie lokalnej społeczności w promowanie istniejącego dziedzictwa i rozwój turystyczno-kulturalny. Na obszarze, na terenie zespołu parkowego istnieje budynek po dawnym tzw. „drewniaku”, który może spełniać funkcje punktu informacji turystycznej i budynku muzealno-kulturowego.

Grafika 10 Budynek dawnego "Drewniaka".

Źródło: Zdjęcie

Sfera środowiskowa

W diagnozie delimitacyjnej zdiagnozowano czynniki wpływające na stan środowiska naturalnego i tym samym na jakość życia w podobszarze. Dla podobszaru Sobieszyn analizy nie wykazały występowania zjawisk kryzysowych w tym zakresie. Zmienne, jakie zostały uwzględnione, dotyczyły między innymi wpływu hałasu generowanego przez ruch komunikacyjny na mieszkańców podobszaru. Analiza

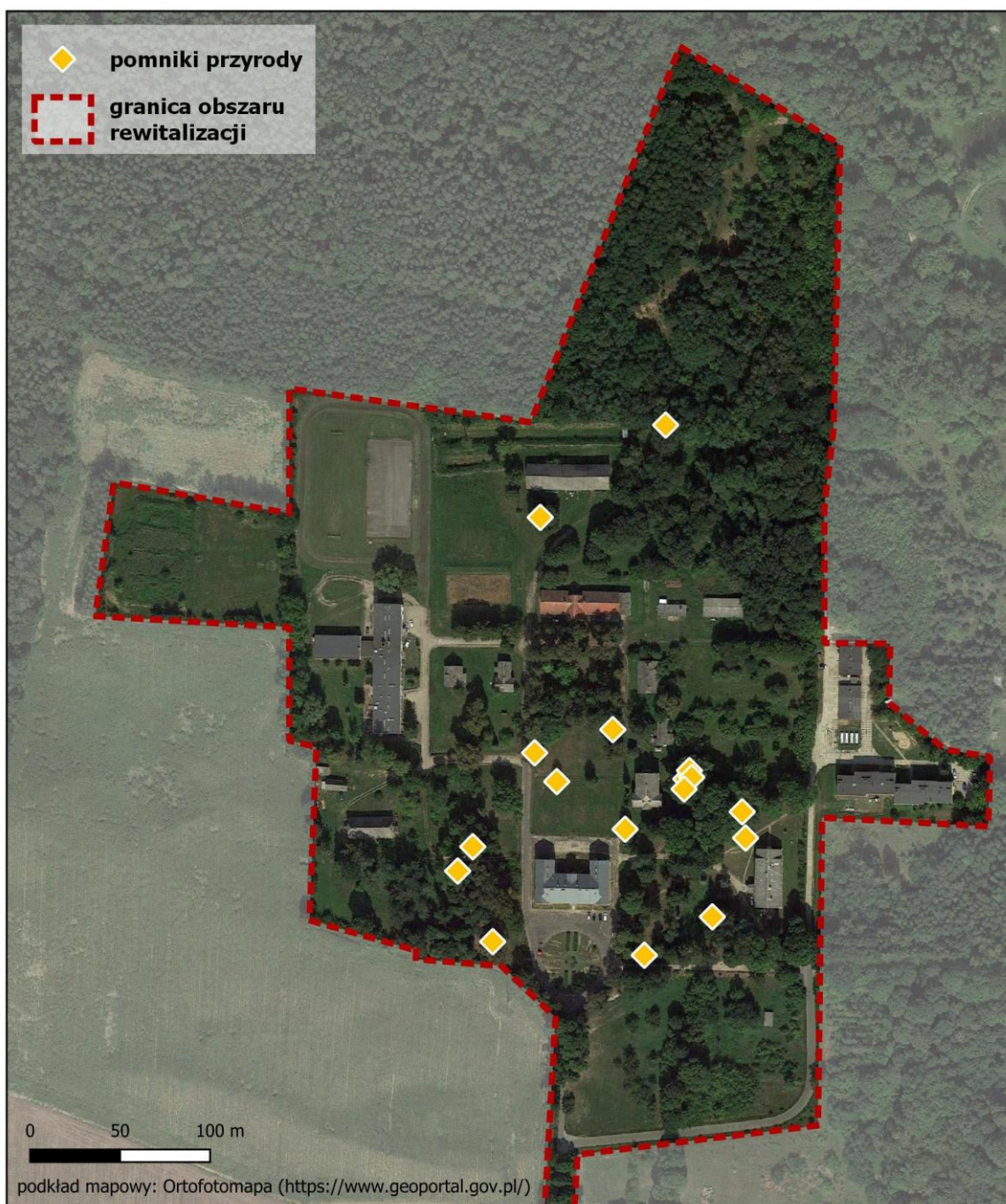
wykazała, że zaledwie 0,5% budynków mieszkalnych jest w strefie zagrożonej, co jest wynikiem znacznie niższym od wartości dla całej gminy (14,9%). Kolejnym badanym czynnikiem była jakość powietrza do czego posłużono się średnim rocznym stężeniem pyłów zawieszonych PM2.5. W tym kontekście wartość dla podobszaru wyniosła 12,0, co oznaczało zanieczyszczenie na niższym poziomie niż średnie w całej gminie (12,1) i niższe niż wartości zdiagnozowane w innych jej częściach (najwyższa wyniosła 13,3). Sprzyjającą jakość powietrza na terenie podobszaru potwierdzają wyniki ankiety przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy, którzy zgodnie opowiedzieli się, że jest ona na dobrym poziomie (60% odpowiedzi bardzo dobrze i 40% odpowiedzi dobrze).

Wiejski charakter obszaru, bliskość terenów przyrodniczych, czy położenie w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Wieprz powodują, że stan środowiska naturalnego w jego obrębie jest dobry. Istotny wpływ na stan środowiska ma fakt, że podobszar leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza. Objęcie terenów taką formą ochrony przyrody obliguje do przestrzegania ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów na jego obszarze. Zgodnie z rozporządzeniem określającym te ustalenia¹⁵ obszar ten obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Powyższe przesłanki stanowią potencjał dla rozwoju podobszaru. Duża liczba terenów zielonych sprzyjających rekreacji i wypoczynku, liczne pomniki przyrody czy tereny o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych stanowią potencjał dla rozwoju turystyki i zainteresowania odwiedzających. Z drugiej zaś strony są miejscami podnoszącymi atrakcyjność osiedleńczą obszaru, a także sprzyjają dobrej jakości życia mieszkańców. Z wywiadów pogłębionych i ankiety dotyczącej podobszaru wynika, że mieszkańcy chętnie korzystają z terenów zielonych w tej części gminy. Często wybieranymi miejscami do rekreacji i wypoczynku są tereny przy rzece oraz stawach znajdujących się w Sobieszynie. Poprawa dostępności do tych miejsc oraz utworzenie infrastruktury wypoczynkowej/rekreacyjnej (np. przystanie wodne i punkty widokowe) na tych terenach podniesie ich wartość, a także pozwoli na korzystanie z nich przez większą liczbę mieszkańców.

¹⁵ Rozporządzenie nr 38 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lutego 2006 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”

Grafika 11 Rozmieszczenie Pomników Przyrody w zespole leśnoparkowym na terenie Sobieszyn-Brzozowa.

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl/mapy

Grafika 12 Aleja prowadząca do zespołu parkowego

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Zespół parkowy, budynek ZS im. Hrabiego Kajetana Kickiego Sobieszynie.

Źródło: Zdjęcie

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Zdiagnozowanymi problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej podobszaru są niższy niż średnio w gminie poziom dostępności do usług publicznych oraz brak dostępności do punktów opieki zdrowotnej. Ponadto na pięciu zlokalizowanych w Sobieszynie obiektów publicznych żaden nie jest dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami. Powyższe dane negatywnie rzutują na jakość życia mieszkańców podobszaru, szczególnie biorąc pod uwagę wysoką liczbę mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz seniorów. Dla tych grup społecznych istotna jest możliwość korzystania w pełni z podstawowych usług w najbliższej okolicy zamieszkania. Niedostosowanie obiektów do ich potrzeb oraz brak podmiotów świadczących opiekę zdrowotną to czynniki znacznie ograniczające ich funkcjonowanie.

Zgodnie z ustaleniami *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż* Sobieszyn w strukturze przestrzenno-funkcjonalnej Gminy jest miejscem, który skupia funkcje

oświatowe. Jak wspomniano powyżej funkcjonują tu Zespół Szkół z liceum i szkołą podstawową oraz oddziałem przedszkolnym oraz Zespół Szkół im. Jana III Sobieskiego w Sobieszynie.

Studium określa także uwarunkowania rozwoju gminy, w których Sobieszyn stanowi obszar rozwoju funkcji wypoczynkowej z wykorzystaniem istniejącej struktury wsi. W kierunkach przekształcenia osadnictwa Sobieszyn został wyznaczony obszarem, w którym należy ograniczyć tendencje zabudowy przestrzeni rolniczej o wysokich walorach produkcyjnych i wykorzystać je kierując się rozwojem gminy przez prowadzenie działalności inwestycyjnej i koncentrację aktywizacji gospodarczej.

Cel główny warunkujący rozwój gminy, zgodnie z zapisami studium, to zapobieganie dalszej migracji ludności. Zapobiec temu ma stworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy, a działania przez jakie zostanie to osiągnięte to aktywizacja zawodowa i promowanie rozwoju usług komercyjnych, turystycznych i agroturystycznych oraz przeciwdziałanie odpływowi ludzi młodych poprzez promocję strefy przedsiębiorczości i nowych inicjatyw gospodarczych. Ważnym zapisem, wpisującym się w założenia rewitalizacji jest także podniesienie obsługi mieszkańców w dziedzinie kultury. Kierunki rozwoju wpisane w studium pokrywają się z wskazywanymi powyżej potencjałami dla działań rewitalizacyjnych i poprawy jakości życia mieszkańców podobszaru.

Z pośród ośmiu układów zabytkowych na terenie gminy, wpisanych w wojewódzki rejestr, aż trzy zlokalizowane są na podobszarze rewitalizacji. Zapisy studium wskazują, że zły stan techniczny zabudowy w Zespole pałacowo – parkowym (były pałac Hr. Kickiego) jest postępujący, a znaczna część jest na skraju katastrofy budowlanej. Założenia parkowe (cenny drzewostan i pomniki przyrody) wymagają natychmiastowej rewitalizacji. W odniesieniu do Zespołu Szkół w Sobieszynie Brzozowej identyfikuje się konieczność bieżącej konserwacji budynków.

Grafika 13 Teren przy pałacu wraz z istniejącą zabudową.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Grafika 14 Teren i zabudowa Zespołu Szkół im. Hr. Kajetana Kickiego.

2023 r.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień

Sfera techniczna

Kryzys w sferze technicznej związany jest głównie ze złym stanem licznej zabudowy zabytkowej występującej na podobszarze rewitalizacji. Wskaźnik liczby zabytków i pomników przyrody w przeliczeniu na km² wyniósł tutaj 2,0, przy średniej wartości dla gminy równej 0,7. Obiekty zabytkowe są w złym stanie technicznym, w niektórych przypadkach (Pałac Hrabiego Kickiego) w stanie nienadającym się do użytkowania. Problem w tym zakresie to przede wszystkim ryzyko utraty dziedzictwa kulturowego, ale i wysokie koszty ich odbudowy. Ponadto budynki zabytkowe mogą zostać wykorzystane do budowania potencjału społecznego i gospodarczego opartego o rozwój turystyki w gminie.

Istotnym problemem jest niedostosowanie obiektów usług publicznych w zakresie energooszczędności. Z 5 funkcjonujących na terenie podobszaru, 4 (80%) wymagają interwencji w tym zakresie. Jeszcze gorzej przedstawia się sytuacja w zakresie dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami. W tym przypadku wszystkie budynki o tym charakterze wymagają modernizacji.

Stosunkowo pozytywnie przedstawia się poziom dostępności łącza internetowego w podobszarze. Przy średniej dla gminy dostępności wynoszącej 53,8%, w Sobieszynie jej poziom wynosi 69,2%. W badaniu ankietowym respondenci pozytywnie oceniali (odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze) takie aspekty techniczne jako jakość dróg, stan techniczny chodników i oświetlenia, czy utrzymanie czystości na terenie podobszaru.

	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Sobieszyn
Liczba obiektów użyteczności publicznej	5
Liczba obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	5
Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	4

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza pogłębiona podobszaru rewitalizacji Sobieszyn wykazała liczne problemy społeczne jego mieszkańców oraz deficyty przestrzenno-infrastrukturalne, co uzasadnia konieczność podjęcia działań naprawczych dążących do poprawy zdiagnozowanego stanu.

O powodzeniu procesu rewitalizacji decydować będzie realizacja działań ukierunkowanych na zminimalizowanie i rozwiązanie problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy podobszaru. Problemy te skupiają się z jednej strony na widocznym starzeniu się lokalnej społeczności. Z drugiej zaś strony mieszkańcy narażeni są na wykluczenie społeczne spowodowane długotrwałym bezrobociem, bezradnością w życiu codziennym (wysoka liczba mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, w głównej mierze ze świadczeń stałych, posiłków), patologii w rodzinie (przemoc i alkoholizm). Zjawiska te korelują z kryzysem w sferze pozaspołecznej, który widoczny jest w szczególności w wysokiej liczbie budynków wymagających modernizacji, braku miejsc sprzyjających aktywizacji i integracji społecznej, braku usług społecznych i opieki zdrowotnej, niską jakością miejsc spędzania czasu wolnego.

Rewitalizacja w podobszarze Sobieszyn powinna być skoncentrowana na utworzeniu miejsc, w których wsparcie odnajdą osoby zagrożone wykluczeniem społecznym (dzienny dom pobytu, mieszkania chronione, wsparcie psychologiczne i terapeutyczne, w tym pomoc osobą borykającym się z przemocą i alkoholizmem). Drugim kierunkiem działań rewitalizacyjnych winny być działania zwiększające aktywizację zawodową i przedsiębiorczość mieszkańców (w szczególności bezrobotnych i młodych), która powinna zostać oparta o istniejące zasoby krajobrazowe i historyczne, poprzez tworzenie miejsc sprzyjających turystyce.

W tym miejscu należy podkreślić wyrażone w badaniu ankietowym oczekiwania mieszkańców co do zmian, jakie powinny zostać wprowadzone w procesie rewitalizacji. Respondenci wskazywali na konieczność wykorzystania zabudowy na terenie Zespołu Szkół i stworzenia w miejscu byłego internatu domu pobytu dla seniorów, wyznaczenie ścieżek rowerowych i stworzenie nowych miejsc wypoczynkowych, w tym także miejsc nad rzeką Wieprz. Mieszkańcy wypowiedzieli się także w temacie podejmowanych działań społecznych, które ich zdaniem powinny skupić się na programach wspierających seniorów i osoby samotne oraz aktywizujących mieszkańców podobszaru.

Podsumowując na podobszarze rewitalizacji zdiagnozowano następujące problemy społeczne i pozaspołeczne:

- Niski udział mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym;
- Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Brak instytucji i miejsc wspierających osoby zagrożone wykluczeniem;
- Niszczące obiekty publiczne wymagające działań naprawczych, w tym obiekty zabytkowe;
- Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społeczności.

Tabela 19 Drzewo problemowe dla podobszaru Sobieszyn.

Przyczyna	Problem	Skutek	Potrzeby i wyzwania
Ujemne saldo migracji (szczególnie migracje młodych), ujemny przyrost naturalny, nieatrakcyjny rynek pracy, niska atrakcyjność osiedleńcza	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz depopulacja obszaru	Wykluczenie społeczne osób starszych, konieczność dostosowania przestrzeni i usług do potrzeb seniorów, spadek siły roboczej podobszaru – zagrożenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego podobszaru	Stworzenie oferty i przestrzeni dedykowanej osobom starszym, w tym oferty usług zdrowotnych oraz działań aktywizujących.
Długotrwałe bezrobocie (brak miejsc pracy, odchodzenie od zawodów rolniczych), wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych, brak instytucji aktywizujących i wspierających społeczność	Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo, patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja.	Pogłębienie problemów społecznych mieszkańców, niska jakość życia, nasilenie zjawisk patologicznych, obniżony poziom bezpieczeństwa, spadek atrakcyjności osiedleńczej obszaru	Wsparcie mieszkańców i przeciwdziałanie ich marginalizacji poprzez działania aktywizujące i integrujące, uruchomienie usług społecznych wspierających rodziny borykające się z uzależnieniem i przemocą, poprawa sytuacji gospodarczej (nowe miejsca pracy) opartej na rozwoju funkcji turystycznej Sobieszyna.
Wyzwania inwestycyjne w zakresie infrastruktury społecznej, na które brakuje środków budżetowych. Rosnące koszty realizacji inwestycji gminnych.	Niszczące obiekty publiczne wymagające działań naprawczych, w tym obiekty zabytkowe. Niedostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych do potrzeb i oczekiwań społeczności oraz świadczenia usług turystycznych.	Dalsza migracja mieszkańców podobszaru, spadek atrakcyjności osiedleńczej podobszaru. Stagnacja w rozwoju gospodarczym podobszaru.	Stworzenie przestrzeni publicznych sprzyjających mieszkańcom (miejsca spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji). Modernizacja i przebudowa istniejących obiektów, w tym obiektów zabytkowych na cele społeczne (dzienny dom pobytu, centrum mieszkań, leczenie uzależnień) oraz cele kulturalno- muzealne i turystyczne.

Źródło: Opracowanie własne.

Konieczne jest zaplanowanie działań rewitalizacyjnych ukierunkowanych na wskazane powyżej problemy. Istotne jest podejmowanie działań, które będą nie tylko odpowiedzią na negatywne zjawiska, ale również będą minimalizować przyczyny ich powstawania. Do podjęcia prac naprawczych zidentyfikowanych w powyższej tabeli jako potrzeby i wyzwania wykorzystać należy istniejące zasoby i potencjały podobszaru rewitalizacji.

Tabela 20 Potencjały podobszaru rewitalizacji Sobieszyn.

Potencjały podobszaru rewitalizacji Sobieszyn

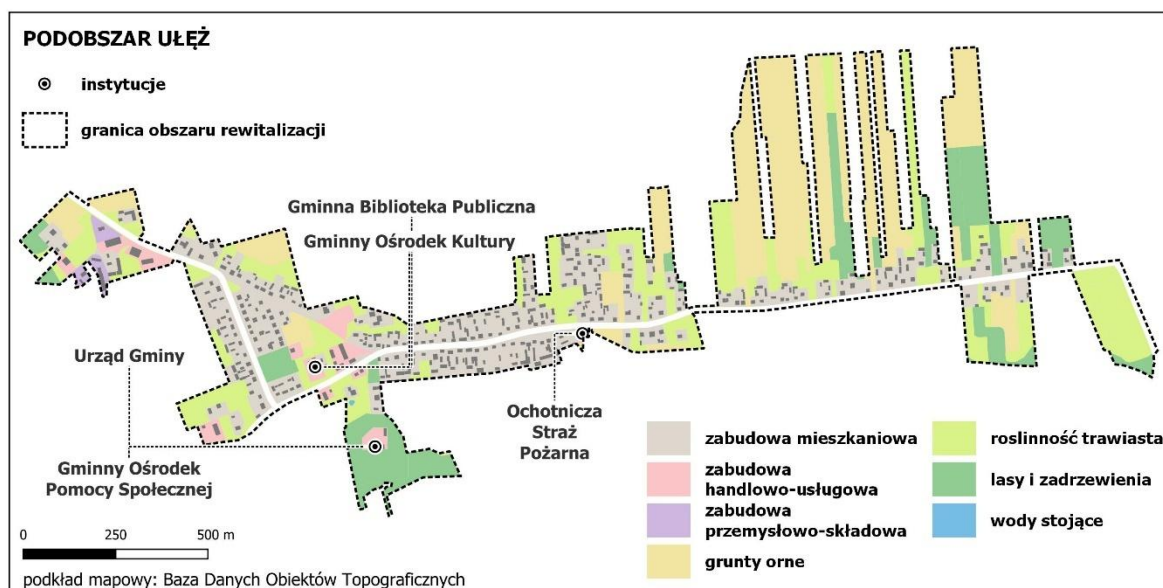
- Funkcjonujące placówki edukacyjne
- Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców
- Obecność miejsc i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne
- Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne,
- Bogate zasoby w postaci infrastruktury zabytkowej, w tym możliwość nadawania im nowych funkcji (społecznych, kulturalnych) np. dzienny dom pobytu, mieszkania chronione, instytucje muzealno-kulturowe,
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”
- Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

5.2 Podobszar rewitalizacji Ułęż

Podobszar rewitalizacji został wyznaczony w granicach obrębu ewidencyjnego Ułęż, w środkowej części gminy. Swoim zasięgiem obejmuje centralną część sołectwa Ułęż i niewielką część miejscowości Sobieszyn. Do podobszaru należą tereny zabudowane, na których skupia się funkcja mieszkaniowa i usługowa oraz przestrzenie publiczne. Jest to również najważniejszą pod względem administracyjnym, usługowym i kulturalnym część gminy Ułęż. Na jego terenie zlokalizowane są istotne z punktu widzenia mieszkańców instytucje, takie jak Urząd Gminy, Dom Kultury, Biblioteka Gminna, Ochotnicza Straż Pożarna, czy targowisko i liczne punkty świadczenia usług. Ważne, z perspektywy prowadzenia rewitalizacji są zlokalizowane tutaj przestrzenie publiczne, w tym rekreacyjno-sportowe (np. stadion gminny), jak i niezagospodarowane tereny ogólnodostępne, które stanowią potencjał do działań rozwojowych gminy.

Grafika 15 Podobszar rewitalizacji Ułęż – zagospodarowanie terenu.¹⁶

Źródło: opracowanie własne.

Podobszar rewitalizacji Ułęż zajmują powierzchnię równą 0,98 km², co stanowi 1,2% całkowitej powierzchni gminy i liczy 465 mieszkańców – 14,32% ogólnej populacji gminy Ułęż. Wyróżnia go najwyższa liczba mieszkańców spośród trzech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji.

Tabela 21 Podobszar rewitalizacji Ułęż

	Liczba ludności	% ludności gminy	Powierzchnia	% powierzchni gminy
Podobszar rewitalizacji Ułęż	465	14,32%	0,98 km ²	1,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Najstarsze pisane wzmianki o miejscowości Ułęż odnaleźć można w Kronice spisanej przez Jana Długosza. Wskazuje on właściciela Ułęża w 1436 r., którym był Stanisław Rogala. Pierwszy dwór powstał tu w XVI w. z inicjatywy ówczesnego starosty stężyckiego Jacentego Bentkowskiego. Obecny pałac w Ułężu (siedziba gminy Ułęż) powstał w pierwszej połowie XIX wieku i co ciekawe, jest on miniaturą warszawskiego Belwederu. Budynek ten leży na terenie zabytkowego zespołu pałacowego, który stanowią wspomniany pałac, park, mury oporowe oraz figury. Na jego terenie występują także liczne pomniki przyrody. Ostatnimi właścicielami Ułęża byli Karol Meisnr i Irena z Meisnerów Janicka, którzy zostali pochowani na wzgórzu „Pięciu Figur” w centrum Ułęża. Dalsza historia Ułęża to jego funkcjonowanie w ramach do powiatu garwolińskiego (województwo warszawskie) tuż po II wojnie

¹⁶ Grafika poglądowa przedstawiająca podobszar rewitalizacji Ułęż – zagospodarowanie terenu. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został Uchwałą nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. (Dz. U. województwa lubelskiego z 2023 r. poz. 7996) https://ugulez.bip.lubelskie.pl/index.php?id=604&action=details&document_id=1965349

światowej, zaś w 1954 roku przynależał już do nowo utworzonego powiatu ryckiego. W 1975 r., w skutek reformy administracyjnej, został włączony do województwa lubelskiego.

Grafika 16 Wejście do zespołu parkowo-pałacowego w Ułężu.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Grafika 17 Zespół parkowo-pałacowy, pałac w Ułężu - obecny Urząd Gminy.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Na podobszarze rewitalizacji Ułęż obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przyjęte Uchwałami Rady Gminy Ułęż Nr VIII/50/2003 z dnia 24.06.2003 roku, Nr XL/200/06 z dnia 28.06.2006 roku, Nr XLIV/201/14 z dnia 20.10.2014 roku oraz Nr XXI/116/20 z dnia 06.07.2020 roku. Zgodnie z ich zapisami na podobszarze głównie występują tereny zabudowy zagrodowej, zabudowy

mieszkańciewej jednorodzinnej, w mniejszym stopniu obszary usług publicznych i tereny zabudowy usługowej czy obszary produkcji, a także tereny sportu i rekreacji oraz zieleni publicznej.

Dominującą w podobszarze funkcją jest funkcja rolnicza, większość terenu, jak wskazuje MPZP, przeznaczona jest pod zabudowę zagrodową. Jednak w porównaniu do pozostałych części gminy stosunkowo duży obszar obejmują tereny usług publicznych, sportu i rekreacji i zieleni parkowej oraz zieleni publicznej. Ma to istotne znaczenie dla procesu rewitalizacyjnego. Obszary te stanowią podstawę do tworzenia miejsc sprzyjającym mieszkańcom. W obiektach usług publicznych istnieje możliwość organizacji działań przeciwdziałających wykluczeniu (aktywizacja, wsparcie osób potrzebujących). Jednocześnie tereny publiczne, w tym tereny zieleni czy tereny przeznaczone na sport i rekreację, stanowią bazę do tworzenia miejsc ogólnodostępnych dla mieszkańców. W podobszarze Ułęż wyróżnić w tym przypadku należy dwa takie miejsca. Pierwszym z nich jest stadion, który jest sportowym centrum gminy. Korzystają z niego zarówno dzieci jak i dorośli. Problemem, jaki zidentyfikowano w tym zakresie, jest brak odpowiedniej infrastruktury towarzyszącej temu obiektowi, inaczej mówiąc zaplecza organizacyjnego działań i wydarzeń realizowanych na jego terenie. Drugim takim miejscem jest ogólnodostępny teren przy Gminnym Ośrodku Kultury. Położony w samym centrum gminy, przy instytucji kultury teren jest odpowiedni do zorganizowania przestrzeni publicznej, która mogłaby pełnić funkcje miejsca spędzania czasu wolnego oraz miejsca organizacji wydarzeń kulturalnych.

Grafika 18 Niezagospodarowany teren przy GOK w Ułężu.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Zdaniem ankietowanych mieszkańców gminy, podobszar Ułęż został słusznie wskazany do objęcia go pracami rewitalizacyjnymi. Respondenci jednogłośnie potwierdzili, że podobszar ten powinien zostać poddany procesowi rewitalizacji (80% głosów „zdecydowanie tak” i 20% głosów „raczej tak”). Jednoznacznie oceniono, że podobszar ten stanowi ważne miejsce związane z funkcjonowaniem gminy Ułęż (100% odpowiedzi „zdecydowanie tak”).

Sfera społeczna

Diagnoza delimitacyjna wykazała, że na podobszarze Ułęż występują kryzys w sferze społecznej, czego potwierdzeniem jest najniższa wartość syntetycznego wskaźnika degradacji w tej sferze wynosząca -3,8, przy wartości dla całej gminy równej -1,2. Na tą sytuację składają się elementy związane z niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi i wysoką skalą problemów z jakimi borykają się mieszkańcy podobszaru. Widoczny jest proces depopulacji podobszaru, na który wskazuje m.in. ujemny przyrost naturalny (-12,8). Najniższe w gminie saldo migracji, to kolejne zjawisko potęgujące problemy tego podobszaru. Zidentyfikowano znaczną przewagę osób wymeldowanych nad zameldowanymi w podobszarze w 2021 r. Saldo migracji (różnica pomiędzy wymeldowanymi i zameldowanymi mieszkańcami) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosło -32,8, co jest wartością najniższą w porównaniu do pozostałych jednostek gminy i znacznie niższą od średniej wartości dla

gminy (36,6). Wysoki wskaźnik wyludniania się jest zjawiskiem hamującym rozwój obszaru, a biorąc pod uwagę administracyjną funkcję „centrum” Ułęża także całej gminy. Młodzi mieszkańcy wyjeżdżają w celach edukacyjnych i zawodowych, jak i z powodu niskiej jakości życia zdeterminowanej ograniczonym poziomem dostępności do usług zaspokajających potrzeby życia codziennego. Przeciwdziałanie temu zjawisku powinno skupić się na poprawie sytuacji na rynku pracy, poprzez wzrost dostępności miejsc pracy, poprawie dostępności do usług oraz zwiększeniu oferty spędzania czasu wolnego, rekreacji i wypoczynku, w tym dla dzieci i młodzieży. Konieczne jest podejmowanie działań podnoszących atrakcyjność podobszaru jako miejsca do życia. Zapewnienie dostępności do usług i miejsc publicznych na wysokim poziomie, by mieszkańcy nie byli zmuszeni korzystać z nich w miejscowościach sąsiednich i miastach powiatowych, czy wojewódzkich. Szczególną uwagę należy w tym przypadku zwrócić na dostępność do infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej, w tym przestrzeni zarówno dla seniorów, jak i dla rodzin z dziećmi, zapewniających dobrą jakość życia.

W podobszarze Ułęż zidentyfikowano wysoki poziom bezrobocia, w tym bezrobocia długotrwałego dotyczącego mieszkańców. Na 1000 mieszkańców przypada tam ponad 40 osób bezrobotnych, przy średniej wartości dla całej gminy wynoszącej 27,1. Skale problemu obrazują dane dotyczące bezrobocia długotrwałego oraz wskaźnik stopy bezrobocia. Blisko 60% bezrobotnych mieszkańców podobszaru to osoby pozostające w tym statusie długotrwale. Natomiast stopa bezrobocia (udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym) wyniosła 7,3%, przy wartości dla całej gminy równej 5,1%. Osoby bezrobotne są grupą zagrożoną wykluczeniem społecznym, a pozostawanie w tym statusie długotrwale stanowi czynnik potęgujący problemy danej jednostki, w tym nieradzenie sobie w życiu codziennym, patologie i uzależnienia. Ośrodki wiejskie charakteryzuje znacznie niższa elastyczność rynku pracy w porównaniu do miast, co powoduje trudności w pozyskiwaniu nowych miejsc pracy.

Potwierdzeniem niekorzystnej sytuacji związanej z bezrobociem są wyniki badania ankietowego, którego respondenci wskazywali bezrobocie jako widoczny problem podobszaru (odpowiedzi „wysokie zagrożenie – 40% i „średnie zagrożenie – 20%). Ponadto większa część ankietowanych mieszkańców gminy (60%) nisko ocenia kwestie takie jak możliwość rozwoju zawodowego, czy znalezienie pracy w podobszarze (odpowiedzi „bardzo źle”).

Istotnym problemem podobszaru, w porównaniu do skali całej gminy, jest wysoki odsetek osób korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Na 1000 mieszkańców przypada tam 166,1 osób, dla których świadczone są usługi pomocy społecznej, przy wartości dla gminy równej 136,4. Ponad 20% wszystkich mieszkańców gminy korzystających z pomocy społecznej to mieszkańcy podobszaru Ułęż. Najczęściej udzielanym wsparciem, jest wsparcie w postaci zasiłków celowych

i posiłków. Należy zaznaczyć fakt, iż ogólna kwota udzielonych świadczeń dla mieszkańców podobszaru była w 2021 r. najwyższa w porównaniu do innych obszarów gminy i wyniosła 54 799 zł, co stanowiło 26% całości kwoty przeznaczonej na pomoc w gminie Ułęż. Wśród problemów, z jakimi zmagają się mieszkańcy podobszaru, należy zwrócić również uwagę na wysoką skalę problemu uzależnień. Wskaźnik liczby osób uzależnionych od alkoholu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł tutaj 9,1, przy średniej wartości dla całej gminy równej 5,7. Ponadto wśród rodzin zamieszkujących podobszar, jak wynika z danych GOPS w Ułężu i KPP w Rykach, znajdują się osoby, które są ofiarami przemocy. Należy stwierdzić, że mieszkańcy podobszaru borykają się z wysoką skalą problemów społecznych, które mocno ze sobą korelują. Jednocześnie taki stan potwierdzają wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy. Respondenci na pytanie jakie problemy ich zdaniem występują na podobszarze Ułęż wskazywali wysokie zagrożenie alkoholizmem (60%) oraz średnie zagrożenie przemocą (60%). Zwrócono również uwagę na występujące zagrożenie narkomanią wśród młodzieży.

Tabela 22 Dane sfery społecznej dla podobszaru Ułęż.

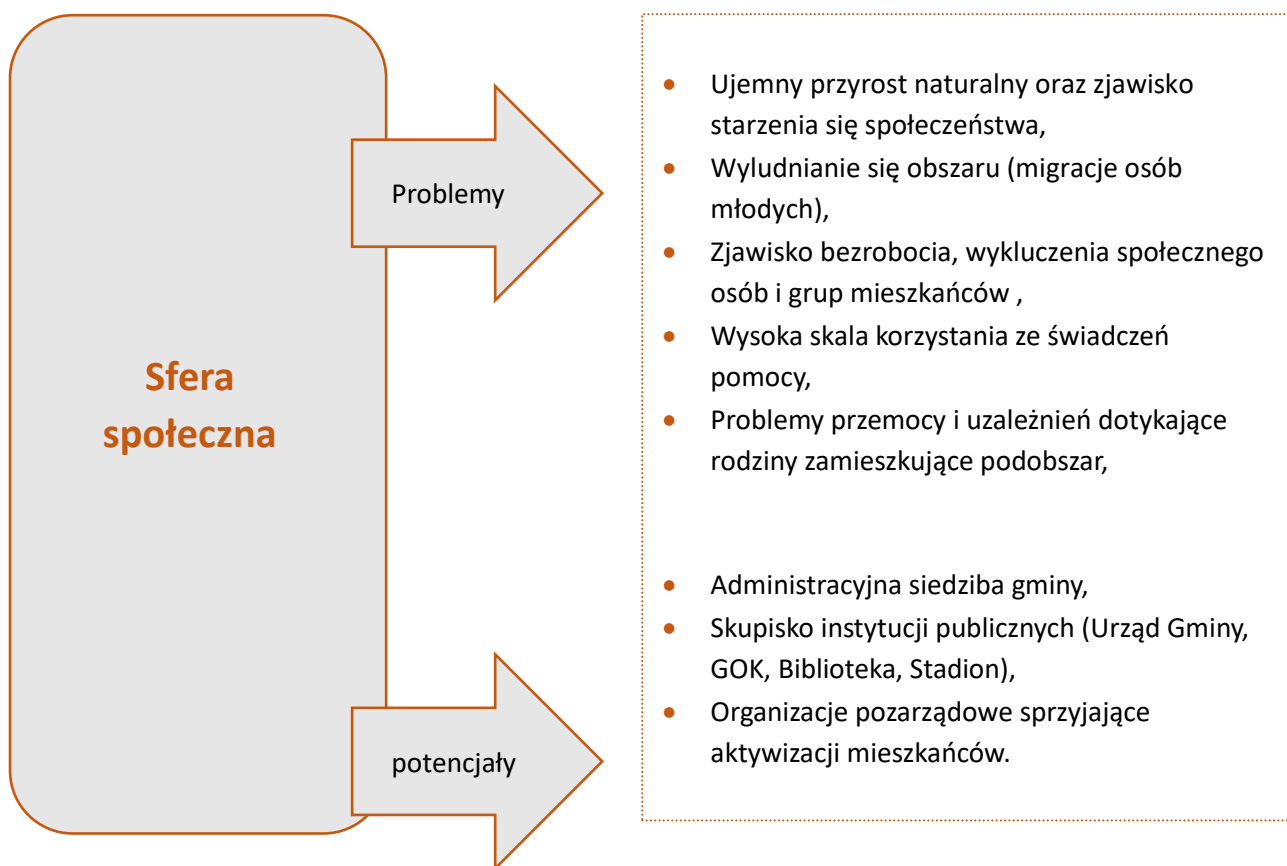
	Wartość referencyjna dla gminy	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Ułęż
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-12,0	-15,1
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	19,1	-25,8
Obciążenie demograficzne	88,1%	84,2%
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców (dane GOPS)	2,0	2,2
Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	2,3	6,5
Liczba udzielonych świadczeń ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	14,8	10,8
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	136,4	167,7
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	27,1	40,9
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	68,1	90,3
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	15,7	25,8
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,1%	7,4%
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	3,7	6,5

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ułęż.

Problemy sfery społecznej zidentyfikowane w podobszarze Ułęż są ze sobą mocno powiązane, co może skutkować ich pogłębianiem oraz wykluczeniem społecznym mieszkańców. Kluczowe jest podjęcie działań mających na celu minimalizowanie ich występowania poprzez poprawę sytuacji społeczno- gospodarczej Ułęża. Biorąc pod uwagę widoczne zjawisko wyludniania się podobszaru należy skorelować ze sobą działania, które będą odpowiedzią na ogół problemów społecznych. Poza koniecznością podjęcia działań społecznych, polegających na aktywizacji i integracji mieszkańców, czy

też niesieniu wsparcia mieszkańcom potrzebującym, niezbędnym jest stworzenie miejsc i infrastruktury temu sprzyjającym. Oferta miejsc spędzania czasu wolnego dla osób w różnym wieku, poprawa jakości miejsc publicznych, w tym miejsc dla dzieci i młodzieży to zabiegi niezbędne do poprawy tej sytuacji. Wykorzystać w tych działaniach należy infrastrukturę istniejącą oraz bogate dziedzictwo gminy, co przyczyni się do podniesienia poczucia przynależności wśród mieszkańców.

W sferze społecznej należy wyróżnić działające na podobszarze organizacje pozarządowe, które swoim działaniem wprost wpisują się w założenia procesu rewitalizacji. Funkcjonują tutaj 3 organizacje: Stowarzyszenie Gmina Ułęż: Blisko Natury, Ochotnicza Straż Pożarna w Ułężu, Gminno-Szkolny Klub Sportowy w Ułężu. Pierwsza z wymienionych w swoich działaniach wyróżnia budowanie dobrej marki gminy i promocje jej walorów turystycznych, ale również budowanie dobrej komunikacji społecznej, co zdecydowanie pozytywnie wpływa na rozwój społeczno- gospodarczy gminy. OSP Ułęż poza działaniami związanymi z bezpieczeństwem, w swoim statucie wymienia zadania związane z rozwojem kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenie działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej. Natomiast misją Klubu Sportowego jest popularyzacja kultury fizycznej i sportu. Wymienione organizacje i działania, jakie podejmują stanowią doskonałą bazę do włączenia społecznego i integracji mieszkańców podobszaru. W pracach rewitalizacyjnych warto podjąć współpracę z takimi jednostkami.

Sfera gospodarcza

Sytuacja gospodarcza w podobszarze jest stosunkowo dobra. Podobszar stanowi ściśle centrum gminy, w którym skupiają się handel i usługi, w tym usługi publiczne i zdrowotne. Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców wyniosła tu 88,1 i jest wyższa niż średnia ich liczba w całej gminie (72,4). Ponadto różnica pomiędzy nowo zarejestrowanymi, a wyrejestrowanymi podmiotami w 2021 r. była dodatnia. Różnica ta była niewielka i wyniosła 1 podmiot nowo zarejestrowany więcej.

Specyfika działalności prowadzonych na podobszarze Ułęż jest różnorodna. Funkcjonują tutaj zarówno działalności jednoosobowe, jak i małe i średnie przedsiębiorstwa oraz usługi publiczne. Prywatni przedsiębiorcy prowadzą działalności związane głównie z handlem oraz usługami, między innymi drzewnymi i meblowymi, usługami motoryzacyjnymi, budowlanymi, czy reklamowymi i księgowymi. Pomimo relatywnie dobrej sytuacji gospodarczej podobszaru, jak wynika z badania ankietowego problemem podobszaru są niewystarczające warunki do prowadzenia działalności. Takie głosy mogą być spowodowane brakiem dostosowania obiektów i infrastruktury do prowadzenia działalności oraz niską ich dostępnością. Istotne jest, że taka sytuacja jest jednym z czynników, które determinują wśród przedsiębiorczych mieszkańców chęć zmiany miejsca zamieszkania na takie, gdzie warunki te są korzystniejsze.

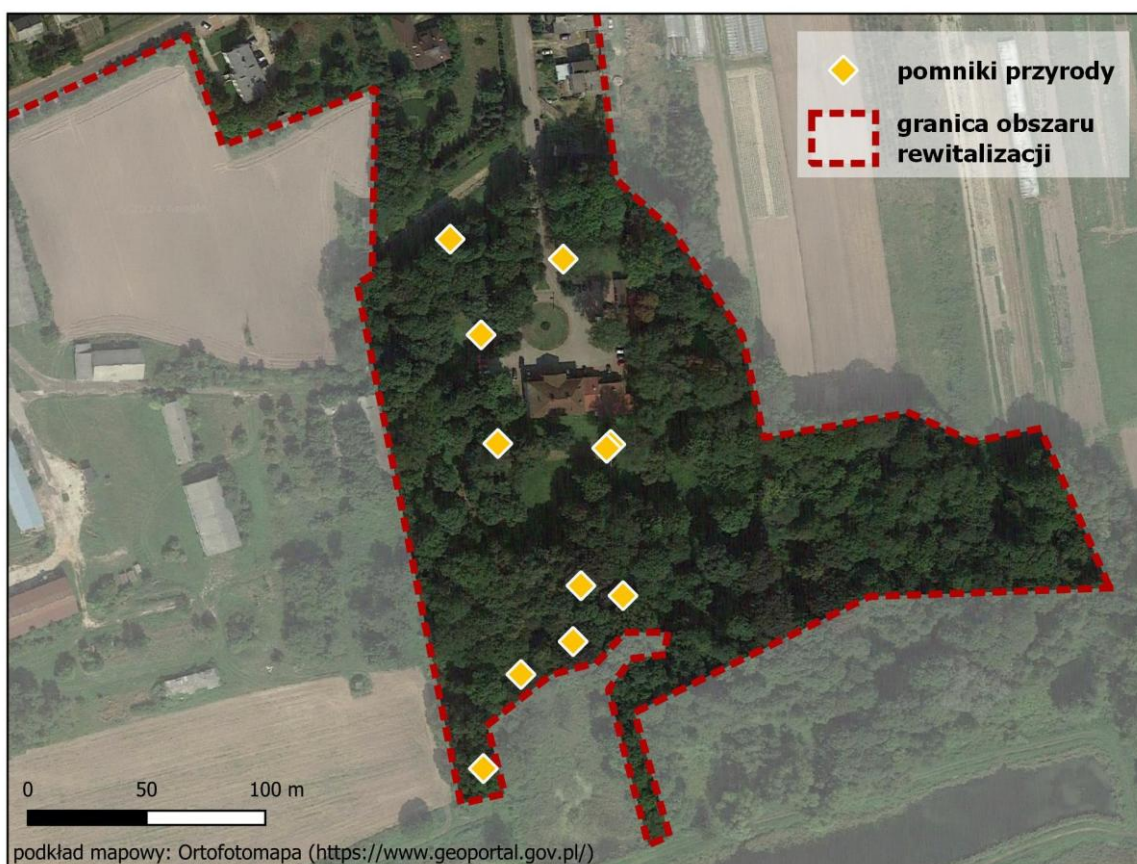
W tym miejscu należy ponownie wskazać zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Ułęż, w którym wskazano że tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy jest główną determinantą zapobiegania dalszej migracji ludności. Warunki te to między innymi promowanie rozwój usług komercyjnych, turystycznych i agroturystycznych oraz przeciwdziałanie odpływowi ludzi młodych (głównie z wyższym wykształceniem) przez promowanie strefy przedsiębiorczości i rozwój nowych inicjatyw gospodarczych. *Dostępność usług, charakteryzująca poziom życia mieszkańców, nie jest w gminie wystarczająca. Zasadnicze znaczenie ma rozwój usług publicznych, których stan w gminie ocenia się na zbyt skromny.*¹⁷ W studium określono także przesłanki, które determinują potrzeby w zakresie usług, a jedna z nich to poprawa dostępności do usług przez reorganizację przestrzenną obsługi, uatrakcyjnienie ośrodków lokalnych i przybliżenie do miejsc zamieszkania usług elementarnych.

¹⁷ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż, roz. V str. 45

Sfera środowiskowa

W podobszarze Ułęż zidentyfikowano problem w sferze środowiskowej w postaci wyższego niż średni w gminie poziomu zanieczyszczeń powietrza. Średnie roczne stężenie pyłami zawieszonymi PM_{2.5} wyniosło w podobszarze 12,5, przy wartości dla całej gminy równej 12,1. Gęstsza niż w pozostałych obszarach gminy zabudowa centrum Ułęża, skupisko przedsiębiorstw i obiektów usługowych oraz przebiegająca droga główna, a także ruch kierowany do centrum z różnych stron gminy to czynniki determinujące ten stan. Należy w tym przypadku zwrócić uwagę na wartościowe krajobrazowo i przyrodniczo obszary Ułęża oraz zadbać o ich odpowiednią ochronę i zagospodarowanie. Zlokalizowany na terenie podobszaru rewitalizacji zespół pałacowo-parkowy, to jeden z takich obszarów. Znajdują się na nim starodrzew oraz wiele pomników przyrody, które wymagają opieki. Tworzenie miejsc rekreacji i przestrzeni publicznych również powinno być realizowane z uwzględnieniem zachowania i zwiększania powierzchni terenów zielonych. Ponadto południowa część podobszaru rewitalizacji leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza. Należy traktować ten fakt jako potencjał do rozwoju gminy opartego o wartości krajobrazowo-przyrodnicze i turystyczne.

Grafika 19 Pomniki przyrody na obszarze zespołu parkowo-pałacowego.

Źródło: [geoportal.gov.pl](https://www.geoportal.gov.pl/)

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza delimitacyjna ukazała pozytywne aspekty podobszaru Ułęż w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, które wynikają z pełnionej funkcji centrum gminy. Podobszar charakteryzuje wysoki poziom dostępności do usług publicznych oraz do opieki zdrowotnej. Wskaźnik dostępności do punktów usług publicznych (stosunek liczby punktów do liczby mieszkańców) przyjął tu wartość najwyższą w gminie – 12,8 (średnia dla całej gminy – 7,4). Poziom dostępności do opieki zdrowotnej jest w podobszarze Ułęż wysoki i wynosi 9,1, przy wartości dla całej gminy równej 2,2. Podobszar obejmując swoim zasięgiem część sołectwa Ułęż, która pełni funkcje reprezentacyjne i centrotwórcze gminy i skupia najistotniejsze dla mieszkańców usługi, co potwierdzają powyższe wyniki poziomu dostępności. Na jego terenie zlokalizowane są miejsca rekreacji i wypoczynku, które w dużej skali wymagają podjęcia prac poprawiających ich stan i zwieszających atrakcyjność pod względem osiedleńczym oraz turystycznym.

Zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miejscowość Ułęż określona została jako ośrodek gminny, którego oddziaływanie jest czynnikiem kształtującym strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy. W centrum, poza lokalizacją podstawowych i ponadpodstawowych usług publicznych i komercyjnych wskazuje się powiązane z nimi tereny zabudowy mieszkaniowej oraz tereny zieleni publicznej. Część ośrodka gminnego wskazana została do kształtowania obszaru przestrzeni publicznej. Pomimo istniejących terenów publicznych (zespół pałacowo-parkowy, teren przy GOK, plac zabaw, Wzgórze Pięciu Figur) identyfikują się ich niedostosowanie do potrzeb mieszkańców i osób odwiedzających. Podejmowane działania powinny skupić się z jednej strony na poprawie lub stworzeniu przestrzeni rekreacyjno-sportowych i spędzania czasu wolnego odpowiadających potrzebom mieszkańców w każdym wieku. Z drugiej strony należy wykorzystać miejsca o znaczeniu kulturowym i krajobrazowym do wykreowania przestrzeni sprzyjających mieszkańcom i turystyce, przy jednoczesnej ochronie ich wartości historycznej i przyrodniczej. Istotność podobszaru Ułęż w strukturze całej gminy powoduje, że podejmowane działania rewitalizacyjne będą przyczyniać się do poprawy sytuacji mieszkańców i jego rozwoju, jednocześnie pozytywnie oddziałując na cały obszar gminy.

Sfera techniczna

Zidentyfikowane problemy sfery technicznej w podobszarze Ułęż to przede wszystkim niedostosowanie i braki w infrastrukturze społecznej i publicznej. Wykazano, że część budynków publicznych (28,6%) znajdujących się na terenie podobszaru wymaga podjęcia prac modernizacyjnych w zakresie energooszczędności. O wiele niekorzystniej przedstawia się sytuacja ich dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami, w ogólnej liczbie obiektów publicznych (7) na podobszarze aż

71,4% wymaga prac w tym zakresie. Podobszar stanowi centrum gminy i skupia najważniejsze dla mieszkańców usługi, biorąc pod uwagę, że na 1000 mieszkańców gminy przypada blisko 15 osób ze szczególnymi potrzebami, konieczne jest dostosowanie do ich potrzeb obiektów, w których usługi te są świadczone. W innym przypadku istnieje znaczne zagrożenie wykluczenia społecznego tych osób. Kolejny problem zdiagnozowany w podobszarze to degradacja przestrzeni publicznych, w szczególności infrastruktury rekreacyjnej. Przykładem tego jest między innymi plac zabaw usytuowany nieopodal Gminnego Ośrodka Kultury. Infrastruktura przeznaczona dla dzieci jest w dużym stopniu zniszczona. W celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz wzrostu jej atrakcyjności osiedleńczej należy ponownie zagospodarować ten obszar przy jednoczesnym zachowaniu jego funkcji rekreacyjnej i publicznej. Poprawa przestrzeni ogólnodostępnej przyczyni się do poprawy jakości życia lokalnej społeczności oraz spowoduje wzrost atrakcyjności osiedleńczej gminy.

	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Ułęż
Liczba obiektów użyteczności publicznej	7
Liczba obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	5
Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	2

Grafika 20 Plac zabaw nieopodal GOK w Ułężu.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Kolejnym koniecznym do wdrożenia działaniem, mającym wpływ na estetykę przestrzeni w gminie jest podjęcie prac konserwatorskich i ochronnych na rzecz cennych obiektów zabytkowych i krajobrazowych. Na podobszarze, w szczególności w obrębie zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego znajdują się obiekty dziedzictwa kulturowego gminy oraz chronione obiekty przyrodnicze. Działania na rzecz ich ochrony i odnowy dążą do zachowania dziedzictwa kulturowo-krajobrazowego, a także podnoszą jakość oferty turystycznej gminy.

Podsumowanie

Wyniki przeprowadzonej analizy pogłębionej podobszaru wykazały szereg problemów społecznych dotyczących mieszkańców oraz niedobory w infrastrukturze przestrzennej i publicznej. Te kwestie stanowią uzasadnienie dla konieczności podejmowania działań naprawczych, mających na celu poprawę zastanego stanu rzeczy.

Efektywność procesu rewitalizacji zależeć będzie od realizacji działań skoncentrowanych na minimalizowaniu i rozwiązywaniu problemów, z którymi borykają się mieszkańcy tego obszaru.

Jednym z najistotniejszych problemów zidentyfikowanym na podobszarze jest postępująca depopulacja, która spowodowana jest migracjami osób młodych i ujemnym przyrostem naturalnym. W konsekwencji widoczne jest zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz zagrożenie stagnacją rozwoju społeczno-gospodarczego. Z drugiej strony, mieszkańcy są narażeni na ryzyko wykluczenia społecznego z powodu przewlekłego bezrobocia, trudności w codziennym funkcjonowaniu (co prowadzi do znaczącej liczby osób korzystających z pomocy społecznej), jak również występowania problemów rodzinnych, takich jak przemoc domowa czy trudności związane z alkoholizmem. Niekorzystna sytuacja społeczna jest wprost powiązana z zidentyfikowanymi brakami w sferze pozaspółecznej. Skupiają się one na niedostosowaniu przestrzeni publicznych do potrzeb mieszkańców, braku odpowiedniego jej wyposażenia oraz braku miejsc i działań sprzyjających włączeniu i integracji mieszkańców.

Z uwagi na pełnioną funkcję ośrodka centralnego gminy, proces rewitalizacji podobszaru Ułęż winien być skoncentrowany na dostosowaniu funkcji i przestrzeni do potrzeb i oczekiwań mieszkańców podobszaru, ale i całej gminy. Działania powinny być z jednej strony skoncentrowane na aktywizacji i integracji mieszkańców, a także wsparciu i pomocy w rozwiązywaniu ich problemów (bezrobocie, ubóstwo, patologie w rodzinie) poprzez tworzenie miejsc i przestrzeni temu sprzyjającym. Jednocześnie interwencja w tym kierunku pozwoli na podniesienie atrakcyjności osiedleńczej podobszaru, co będzie odpowiedzią na najwyższe w gminie zjawisko migracji osób młodych i poprawi sytuację społeczno-gospodarczą. Na poprawę sytuacji demograficznej i gospodarczej gminy wpływ będą miały działania skupione na tworzeniu miejsc spędzania czasu wolnego i terenów rekreacyjno-sportowych, a także podniesieniu atrakcyjności turystycznej opartej o dziedzictwo kulturowe i krajobrazowe podobszaru.

Tabela 23 Drzewo problemów dla podobszaru Ułęż.

Przyczyna	Problem	Skutek	Potrzeby i wyzwania
Ujemne saldo migracji (szczególnie migracje młodych), ujemny przyrost naturalny, nieatrakcyjny rynek pracy, niska atrakcyjność osiedleńcza, niska jakość przestrzeni publicznych.	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa oraz depopulacja obszaru	Wykluczenie społeczne osób starszych, konieczność dostosowania przestrzeni i usług do potrzeb senioralnych, spadek siły roboczej podobszaru – zagrożenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego podobszaru	Stworzenie oferty i przestrzeni dedykowanej mieszkańcom w każdym wieku, realizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych, poprawa atrakcyjności osiedleńczej podobszaru poprzez podniesienie jakości przestrzeni spędzania czasu wolnego przestrzeni publicznych.

<p>Długotrwałe bezrobocie (brak miejsc pracy, odchodzenie od zawodów rolniczych), wysoka skala korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, dziedziczenie negatywnych zjawisk społecznych, brak instytucji aktywizujących i wspierających społeczność</p>	<p>Potęgujące problemy lokalnej społeczności -bezrobocie, ubóstwo, patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja.</p>	<p>Pogłębienie problemów społecznych mieszkańców, niska jakość życia, nasilenie zjawisk patologicznych, obniżony poziom bezpieczeństwa, spadek atrakcyjności osiedleńczej obszaru.</p>	<p>Integracja, aktywizacja i wsparcie mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, poprawa sytuacji gospodarczej (nowe miejsca pracy) poprzez rozwój turystyki oparty na dziedzictwie kulturalnym i przyrodniczym.</p>
Przyczyna	Problem	Skutek	Potrzeby i wyzwania
<p>Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych.</p>	<p>Brak miejsc integracji społecznej, niedostosowana infrastruktura sportowo-rekreacyjna, brak przestrzeni organizacji wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych.</p>	<p>Potęgująca migracja mieszkańców podobszaru, spadek atrakcyjności osiedleńczej podobszaru. Hamowanie rozwoju podobszaru, niekorzystny wizerunek centrum gminy.</p>	<p>Tworzenie przestrzeni publicznych, miejsc spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji. Poprawa i uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-sportowej. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa historycznego i krajobrazowego gminy (budowanie tożsamości mieszkańców i rozwój turystyczny).</p>

Źródło: Opracowanie własne.

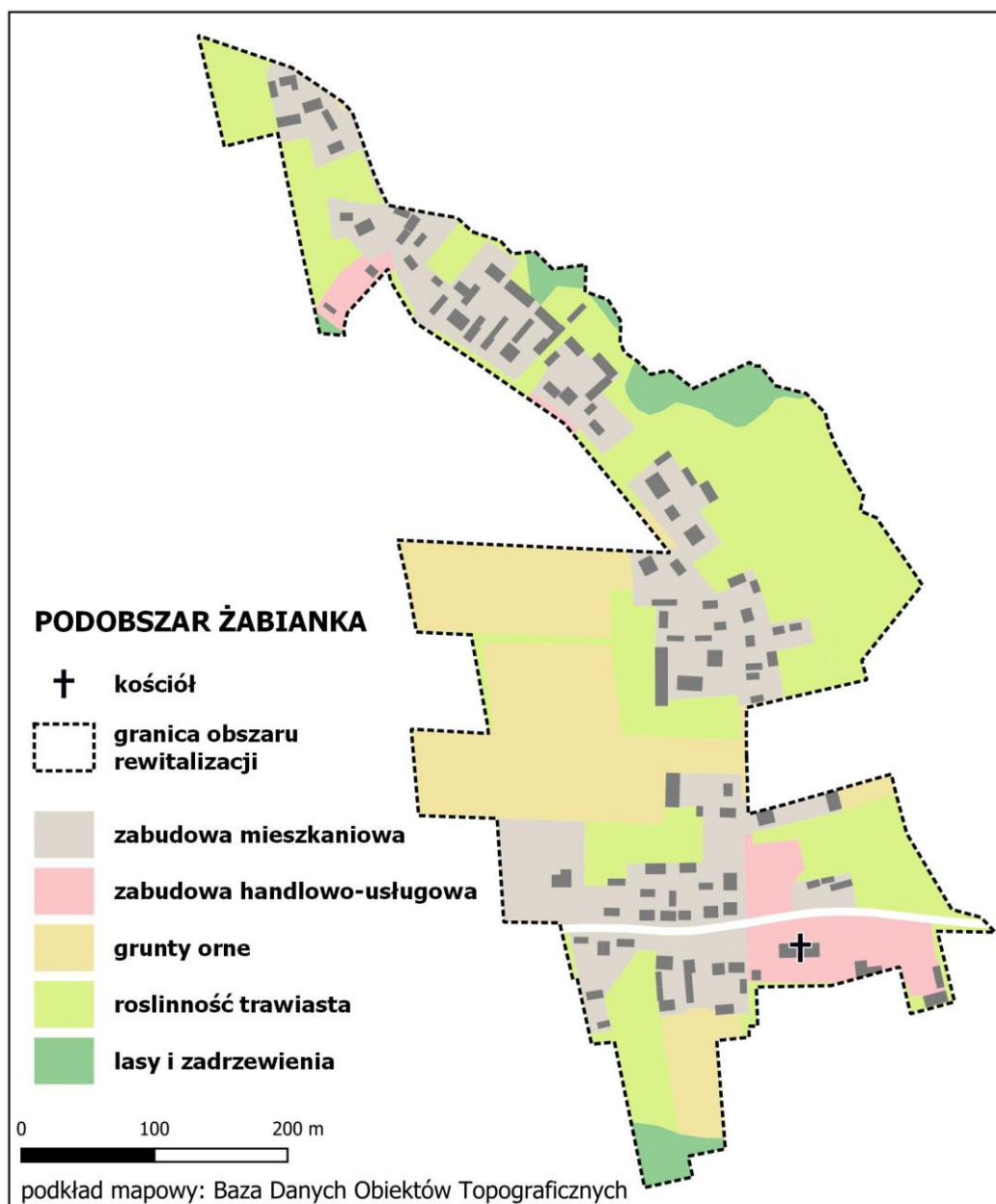
Tabela 24 Potencjały podobszaru Ułęż.

Potencjały podobszaru rewitalizacji Ułęż
<ul style="list-style-type: none"> • Administracyjna siedziba gminy, • Ośrodek centrum gminy, funkcjonujące instytucje publiczne (Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury i Biblioteka Gminna, Stadion) • Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców • Aktywność gospodarcza mieszkańców, • Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne, • Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”, • Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru.

Źródło: Opracowanie własne.

5.3 Podobszar rewitalizacji Żabianka

Podobszar rewitalizacji Żabianka leży w środkowej części gminy na terenie sołectwa Żabianka, graniczącego z miejscowością Ułęż. Podobszar obejmuje zamieszkałą część sołectwa, w której skupia się zabudowa mieszkaniowa i zagrodowa. Południowa część podobszaru leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza. Ważniejszą instytucją funkcjonującą na jego terenie jest Kościół Rzymskokatolicki Pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, którego budynek jest najstarszym obiektem zabytkowym w powiecie.

Grafika 21 Podobszar rewitalizacji Żabianka.¹⁸

Źródło: opracowanie własne.

Powierzchnia podobszaru rewitalizacji Żabianka wynosi 0,17 km², co stanowi 0,2% powierzchni całej gminy, a zamieszkują go 102 osoby – 3,14% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

¹⁸ Grafika poglądowa przedstawiająca podobszar rewitalizacji Żabianka – zagospodarowanie terenu. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczony został Uchwałą nr LIX/325/23 Rady Gminy Ułęż z dnia 18 grudnia 2023 r. (Dz. U. województwa lubelskiego z 2023 r. poz. 7996)
https://ugulez.bip.lubelskie.pl/index.php?id=604&action=details&document_id=1965349

Tabela 25 Podobszar rewitalizacji Żabianka

	liczba ludności	% ludności gminy	Powierzchnia	% powierzchni gminy
Podobszar rewitalizacji Żabianka	102	3,14%	0,17 km ²	0,2%

Źródło: Opracowania własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ułęż.

Historyczne wzmianki o wsi Żabianka sprowadzają się do historii wspomnianego, zabytkowego kościoła. Ten drewniany budynek jest najstarszym obiektem zabytkowym w całym powiecie ryckim. Barokowy obiekt wzniesiony został w 1745 r., a jego budowę ufundował ówczesny starosta stężycki Feliks Bentkowski. W Żabiance kościół, poza oczywistymi dla tych obiektów, pełni także rolę miejsca spotkań mieszkańców i najważniejszego punktu w sołectwie. Jest jedynym obiektem o charakterze publicznym w tej części gminy.

Grafika 22 Zabytkowy kościół w podobszarze rewitalizacji Żabianka.

Źródło: Zdjęcie własne - spacer studyjny, sierpień 2023 r.

Na podobszarze rewitalizacji Żabianka obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty Uchwałą Rady Gminy Ułęż Nr VIII/50/2003 z dnia 24.06.2003 roku. Wskazuje on sposób zagospodarowania podobszaru, który charakteryzują tereny zabudowy zagrodowej i zabudowy

mieszkańczej jednorodzinnej, a także w mniejszym stopniu obszary usług publicznych, obszary zieleni parkowej i tereny łąk i pastwisk.

Sfera społeczna

W diagnozie delimitacyjnej zidentyfikowano występujące negatywne zjawiska dotyczące mieszkańców podobszaru. Wskaźnik degradacji w sferze społecznej przyjął wartość -2,5, co stanowiło znacznie niższy wynik niż dla całej gminy (-1,2). Zdiagnozowanym zjawiskiem jest wysoki wskaźnik obciążenia demograficznego. Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym stanowiła 88% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Za wiek nieprodukcyjny przyjęto ludność w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. W podobszarze Żabianka większą część, blisko 60% stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa podobszaru. Sytuacja taka wymaga podjęcia działań, które będą odpowiedzią na potrzeby seniorów. Działania te to między innymi zapewnienie odpowiedniej dostępności i jakości przestrzeni sprzyjających seniorom (place, miejsca spędzania czasu wolnego) oraz zapewnienie dostępności podstawowych usług. Konieczne też jest podejmowanie inicjatyw aktywizacyjnych osób starszych. Wskazane działania będą sprzyjały przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu tej grupy mieszkańców. Pozytywnym aspektem w tej kwestii jest zdiagnozowany wysoki wskaźnik dostępności komunikacyjnej w podobszarze Żabianka. Jednocześnie niedaleka odległość ośrodka centralnego gminy w bezpośrednim sąsiedztwie podobszaru, pozwala na pełne korzystanie z usług i uczestnictwo w życiu gminy osobom starszym. Kwestią, która może sprzyjać rozwojowi wsi i zapobieganiu starzeniu się całej społeczności obszaru jest dodatnie saldo migracji. Na przestrzeni ostatnich lat odnotowano przewagę liczby zameldowań nad wymeldowaniami mieszkańców podobszaru. Świadczy to o pozytywnych zjawiskach osiedleńczych na terenie podobszaru. Należy zwrócić uwagę, że działania rozwojowe poza poprawą jakości życia seniorów powinny skupić się także na zapewnieniu dobrej jakości życia całej społeczności. Działania te, z uwagi na bliskość centrum gminy mogą być skorelowane z działaniami na obszarze miejscowości Ułęż.

Znaczne problemy społeczne w podobszarze wynikają między innymi z najwyższego w gminie poziomu bezrobocia. Na 1000 mieszkańców przypada tam 50 osób bezrobotnych, przy wartości wskaźnika dla całej gminy równego 27,1. Wysoką skalę problemu bezrobocia definiuje najwyższy w gminie odsetek osób bezrobotnych długotrwale. Wskaźnik ich liczby w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł w podobszarze 41,7, przy średniej wartości dla całej gminy równej 16,3. Ponadto na podobszarze zidentyfikowano najwyższą w gminie stopę bezrobocia (stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym), która wyniosła 9,4%, dla całej gminy to 5,1%. Wysoką skalę bezrobocia w podobszarze potwierdzają także wyniki badania ankietowego. Mieszkańcy negatywnie ocenili takie kwestie jak możliwość rozwoju zawodowego czy znalezienie pracy (66,7%

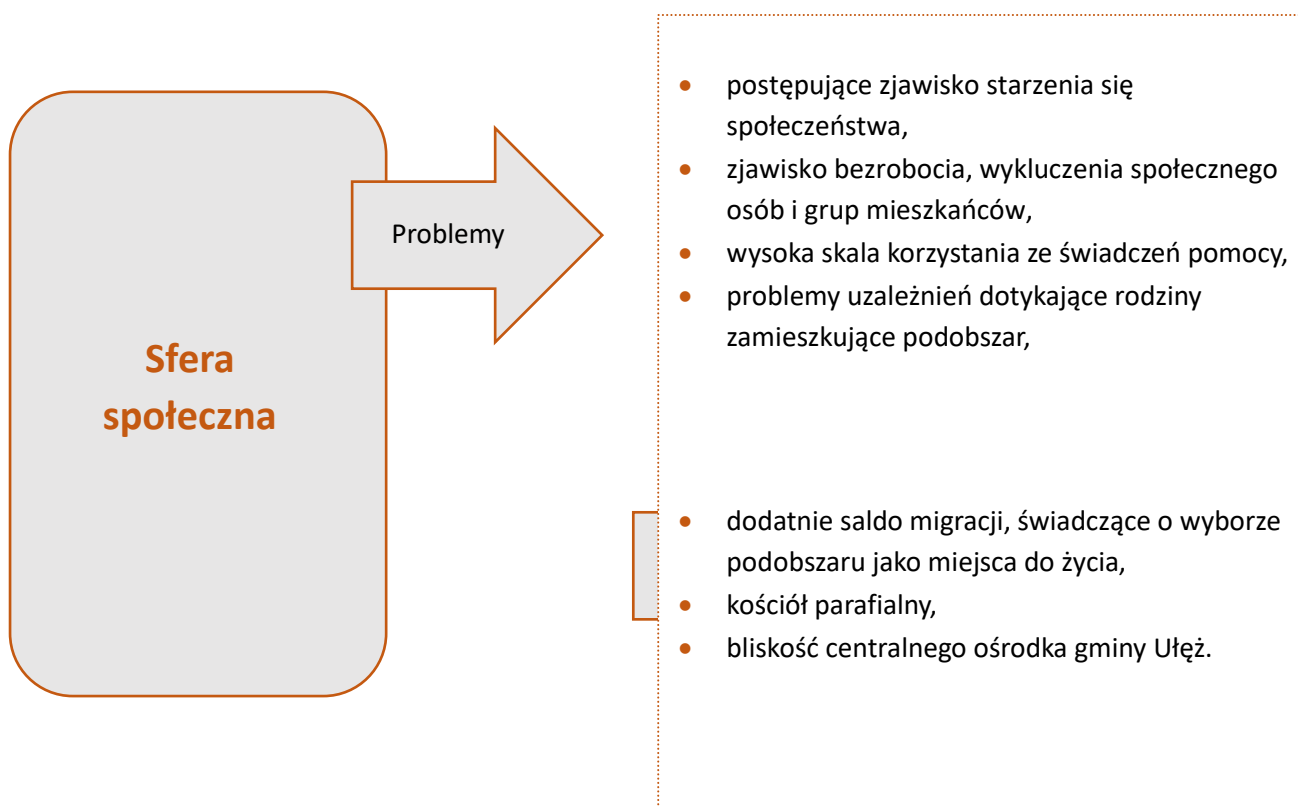
odpowiedzi „bardzo źle” i 33% odpowiedzi „źle”). Kolejny problem, jaki dotyka mieszkańców podobszaru i jest wprost związany z ich trudną sytuacją ekonomiczną, jest wysoka intensywność korzystania ze świadczeń społecznych. Liczba mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców wynosi tu 75, a wartość wskaźnika dla całej gminy – 68,1. Skalę zapotrzebowania mieszkańców podobszaru na pomoc pieniężną obrazuje wysokość przyznawanych świadczeń. Kwota udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców wynosi 110 992 zł, przy znacznie niższej, średniej wartości dla gminy równej 66 025 zł. Opisane powyżej problemy w konsekwencji są powodem niepożądanych zjawisk społecznych, takich jak np. alkoholizm, który został zidentyfikowany w podobszarze. Wartość wskaźnika liczby osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców wyniósł w podobszarze 25, a jego wartość dla gminy – 3,7. Również zdaniem respondentów ankiety na podobszarze występuje wysoki poziom natężenia tego problemu

Na podobszarze nie prowadzi działalności żadna organizacja pozarządowa. Jednak biorąc pod uwagę funkcjonującą parafie w Żabiance, która zrzesza lokalną społeczność, a także bliskość centrum gminy, w którym istnieją warunki do ich prowadzenia, nie można mówić o wysokiej skali problemu z tym związanym.

Tabela 26 Dane sfery społecznej dla podobszaru Żabianka.

	Wartość referencyjna dla gminy	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Żabianka
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-12,0	-9,8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	19,1	49,0
Obciążenie demograficzne	88,1%	92,7%
Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców (dane GOPS)	2,0	0,0
Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	2,3	19,6
Liczba udzielonych świadczeń ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	14,8	9,8
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	136,4	98,0
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	27,1	58,8
Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	68,1	78,4
Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	15,7	49,0
Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	5,1%	10,9%
Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	3,7	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ułęż.

Sfera gospodarcza

W podobszarze Żabianka sytuacja gospodarcza na tle całej gminy jest na niskim poziomie. Jednak sytuacja ta ma swoje podłoże w takich czynnikach jak charakter rolniczy obszaru, ujemny przyrost naturalny, wysokie saldo migracji oraz wysokie obciążenie demograficzne osobami starszymi. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców wynosi w podobszarze 63,8, to wynik o blisko 20 mniej niż dla całej gminy (82,3). Badając sytuację gospodarczą należy jako potencjał wskazać bliskość ośrodka gminnego - miejscowości Ułęż.

Sfera środowiskowa

Diagnoza delimitacyjna wykazała negatywne zjawiska środowiskowe. Poziom zanieczyszczeń powietrza na jego terenie jest nieco wyższy o średniego zanieczyszczeń w całej gminie (12,1) i wynosi 12,3. Na zanieczyszczenia wpływ mają dwa czynniki. Pierwszy to przebiegająca przez jego teren droga główną łącząca centrum gminy z ośrodkiem powiatowym – miastem Ryki. Drugi to stara zabudowa mieszkalna, do ogrzewania której wykorzystuje się paliwa stałe.

Drugim z negatywnych zjawisk jest wysoki w stosunku do całej gminy udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem komunikacyjnym. Udział ten wynosi 31,3% przy średniej dla gminy równej 14,9%.

Tabela 27 Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem dla podobszaru Żabianka.

	Wartość referencyjna dla gminy	Wartość dla podobszaru rewitalizacji Żabianka
Średnie roczne stężenie pyłu zawieszonego PM2.5	12,1	12,3
Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem drogowym i kolejowym	14,9%	31,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Ułęż.

Południowa część podobszaru rewitalizacji leży w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza. Należy traktować ten fakt jako potencjał do rozwoju gminy opartego o wartości krajobrazowo-przyrodnicze, które są elementami budowania atrakcyjności turystycznej gminy. Powinna ona opierać się na sieciowaniu miejsc atrakcyjnych krajobrazowo i kulturowo np. przez tworzenie ścieżek przyrodniczych i tras rowerowych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W podobszarze zidentyfikowano braki przestrzenno-funkcjonalne, które dotyczą przede wszystkim zerowego dostępu do terenów rekreacyjnych, co przekłada się na jakość życia mieszkańców, a tym samym na atrakcyjność osiedleńczą podobszaru. Podobna sytuacja dotyczy dostępności do opieki zdrowotnej, która nie jest w nim dostępna. Pozytywnym aspektem, który równoważy wyżej wskazane braki w infrastrukturze podobszaru, jest poziom dostępności komunikacyjnej, który jest wyższy od średniej gminnej (0,53) i wynosi 0,91. Stwarza to sytuację, w której mieszkańcy (w szczególności seniorzy i dzieci) mają możliwość korzystania z usług (zarówno zdrowotnych, jak i publicznych) oraz przestrzeni rekreacyjnych i wypoczynkowych w pobliskim Ułężu.

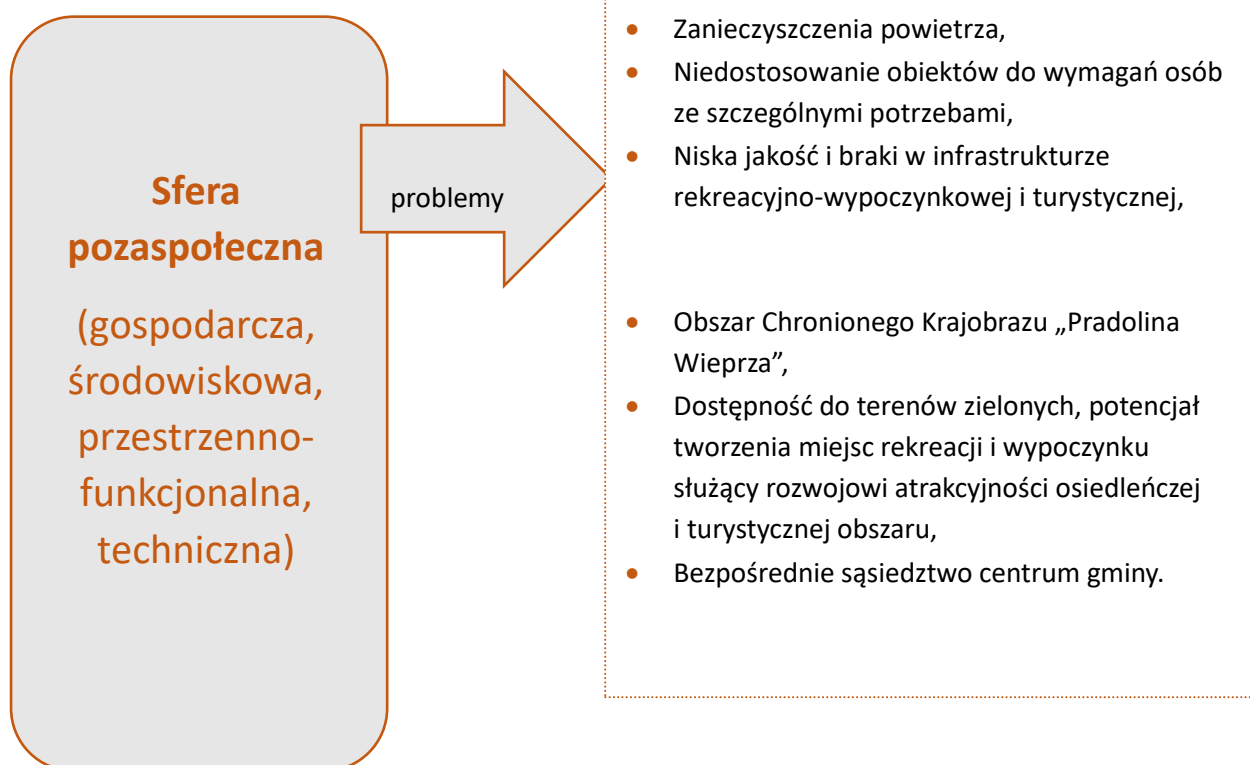
W badaniu ankietowym negatywnie ocenianymi aspektami sfery przestrzenno-funkcjonalnej były brak infrastruktury i ścieżek rowerowych oraz stan techniczny chodników. Negatywne opinie dotyczyły także niskiej dostępności do miejsc rekreacji i spędzania czasu wolnego, a także braku usług, w szczególności handlu i gastronomii.

Sfera techniczna

Zdiagnozowanym problemem w sferze technicznej podobszaru Żabianka jest niedostosowanie obiektu publicznego (Kościół) do osób ze szczególnymi potrzebami. Biorąc pod uwagę, że obiekt ten jest miejscem, z którego korzystają nie tylko mieszkańcy podobszaru, ale i całej gminy konieczne jest podjęcie interwencji zmierzającej do poprawy tej sytuacji.

Pozytywnym zjawiskiem w sferze technicznej podobszaru Żabianka jest najwyższy w gminie poziom dostępności do łącza internetowego. Przy średniej dla gminy dostępności na poziomie 53,8%, w podobszarze wynosi ona 98,1%. Pozytywnie oceniane przez respondentów ankiety były takie aspekty techniczne jak jakość dróg i stan techniczny oświetlenia.

Z problemów, jakie zdaniem ankietowanych mieszkańców są widoczne w podobszarze, należy wskazać źle oceniany stan techniczny chodników (66% odpowiedzi negatywnych) i dostępność do ścieżek rowerowych, co zostało negatywnie ocenione przez wszystkich badanych.

Podsumowanie

Analiza pogłębiona podobszaru rewitalizacji Żabianka wykazała natężenie negatywnych zjawisk społecznych. Problemy, jakie dotyczą podobszar i jego mieszkańców, to przede wszystkim wysokie obciążenie demograficzne, natężenie korelujących z sobą zjawisk takich jak bezrobocie, zapotrzebowanie na pomoc społeczną i patologie dotyczące rodziny. Wyniki analizy stanowią uzasadnienie konieczności przeprowadzenia na podobszarze działań rewitalizacyjnych. Działania te powinny być ukierunkowane społecznie, dążyć do poprawy sytuacji mieszkańców i rozwiązywania problemów z jakimi się borykają i tym samym przeciwdziałać ich wykluczeniu. Poprawa sytuacji społecznej podobszaru będzie możliwa poprzez jednoczesną interwencje ukierunkowaną na sferę społeczną i pozaspołeczną.

Głównym kierunkiem działań rewitalizacyjnych na podobszarze powinno być zapewnienie społeczności podobszaru dostępu do przestrzeni i usług publicznych. Realizacja założeń możliwa będzie poprzez połączenie funkcjonalne podobszaru z sąsiadującym centrum gminy – Ułężem. Poprawa sytuacji mieszkańców, wzrost jakości ich życia i atrakcyjności osiedleńczej to najistotniejsze cele interwencji rewitalizacyjnej na podobszarze. Z uwagi na mieszkalny i rolniczy charakter zabudowy podobszaru, konieczne jest stworzenie możliwości korzystania z usług ponadpodstawowych zlokalizowanych w centrum gminy, a także wspólne budowanie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej. Podobszar Żabianka jest obszarem o typowym charakterze wiejskim, wysoki udział terenów rolnych, a także dobrej jakości grunty orne wpływają na ograniczenie zabudowy. Istotne jest zapewnienie dostępu do usług mieszkańcom podobszaru poprzez zapewnienie dostępu komunikacyjnego z centrum gminy.

W badaniu ankietowym zapytano mieszkańców o działania inwestycyjne i społeczne, jakie ich zdaniem powinny zostać zrealizowane na podobszarze rewitalizacji Żabianka. Respondenci wskazali potrzebę utworzenia obiektu usług handlowych na podobszarze, który dotychczas nie funkcjonuje na jego terenie. Działania społeczne, jakie zdaniem mieszkańców są potrzebne, to integracja senioralna poprzez stworzenie koła gospodyń wiejskich sołectwa Żabianka oraz rozpoznanie problemów mieszkańców i organizacja wydarzeń sprzyjającym ich aktywizacji i uczestnictwa w życiu gminy, co przyczyni się do przeciwdziałania ich izolacji społecznej.

Tabela 28 Drzewo problemów podobszaru Żabianka.

Przyczyna	Problem	Skutek	Potrzeby i wyzwania
Obciążenie demograficzne, długotrwałe bezrobocie, ubóstwo i patologie dotyczące rodziny	Nasilanie się skali i złożoności problemów mieszkańców, zagrożenie ich marginalizacji i wykluczenia.	Wykluczenie społeczne osób starszych i borykających się z problemy społecznymi, stagnacja rozwoju społecznego podobszaru.	Wykorzystanie bliskości centrum gminy, możliwość korzystania przez mieszkańców podobszaru z oferty centrum. Organizacja działań na rzecz aktywizacji seniorów.
Brak miejsc integracji i aktywizacji mieszkańców.	Zagrożenie wykluczeniem społecznym mieszkańców.	Pogłębienie problemów społecznych mieszkańców, niska jakość życia, nasilenie zjawisk patologicznych, spadek atrakcyjności osiedleńczej obszaru.	Połączenie funkcjonalne podobszaru z centrum gminy, sieciowanie oferty społecznej i turystycznej.

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 29 Potencjały podobszaru Żabianka.

Potencjały podobszaru rewitalizacji Ułęż

- dodatnie saldo migracji, świadczące o wyborze podobszaru jako miejsca do życia,
- kościół parafialny,
- bliskość centralnego ośrodka gminy Ułęż,
- obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”,
- dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru.

Źródło: Opracowanie własne.

5.4 Podsumowanie analizy pogłębionej

Przeprowadzona dla każdego z wyznaczonych podobszarów rewitalizacji szczegółowa analiza wykazała na ich terenie kryzys w sferze społecznej, który przejawia się w licznych problemach mieszkańców. Jednocześnie zidentyfikowano współwystępowanie niekorzystnych zjawisk w sferze pozaspołecznej, w szczególności o charakterze przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. W niniejszym podsumowaniu w sposób syntetyczny przedstawiono najistotniejsze problemy, deficyty i potencjały całego obszaru rewitalizacji. Jednocześnie pokazując, jak wiele problemów współwystępują na każdym z podobszarów.

Tabela 30 Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż.

Problemy/deficyty			
Społeczne		Infrastrukturalne	
PS 1	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów,	PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne (stadion, teren przy GOK, plac zabaw),
PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż),	PI 2	Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie,
PS 3	Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo,	PI 3	Brak odpowiedniej infrastruktury opieki zdrowotnej, w szczególności dla seniorów oraz osób uzależnionych,
PS 4	patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja.	PI 4	Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności.
Potencjały			

- Funkcjonujące placówki edukacyjne
- Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców,
- Obecność miejsc i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne (zabudowa przy ZSO w Sobieszynie, obiekty zabytkowe),
- Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne,
- Bogate zasoby w postaci infrastruktury zabytkowej, w tym możliwość nadawania im nowych funkcji (społecznych, kulturalnych),

-
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”,
 - Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku Służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru,
 - Funkcjonujące instytucje publiczne (Urząd Gminy, Biblioteka Gminna, Gminny Ośrodek Kultury),
 - Aktywność gospodarcza mieszkańców.
-

Źródło: Opracowanie własne.

5.5 Powiązania przyczynowo-skutkowe oraz relacje pomiędzy zidentyfikowanymi zjawiskami negatywnymi

SFERA SPOŁECZNA

W analizie pogłębionej zdiagnozowano wyraźne starzenie się społeczeństwa, co jest wynikiem niskiego przyrostu naturalnego oraz migracji młodych ludzi do większych miast w poszukiwaniu lepszych perspektyw zawodowych i edukacyjnych. Starzenie się populacji prowadzi do zwiększonego zapotrzebowania na usługi zdrowotne i opiekuńcze, a także na działania aktywizujące osoby starsze. W rezultacie rośnie obciążenie systemu opieki społecznej, co dodatkowo obniża efektywność działania instytucji lokalnych, już i tak zmagających się z ograniczonymi zasobami.

Bezrobocie i wykluczenie społeczne są kolejnymi znaczącymi problemami społecznymi. Wysoki poziom bezrobocia, szczególnie długotrwałego, wynika z braku miejsc pracy oraz niskich kwalifikacji zawodowych mieszkańców. Bezrobocie prowadzi do ubóstwa i wykluczenia społecznego, co z kolei zwiększa obciążenie dla systemu pomocy społecznej i powoduje wzrost liczby osób korzystających z jego świadczeń. Brak stabilności ekonomicznej i perspektyw zawodowych przyczynia się do problemów takich jak uzależnienia oraz przemoc domowa, które dodatkowo destabilizują lokalną społeczność.

SFERA GOSPODARCZA

W sferze gospodarczej gmina Ułęż boryka się z problemem niewystarczającego rozwoju przedsiębiorstw oraz brakiem dużych firm, które mogłyby stworzyć liczne miejsca pracy. Lokalna gospodarka opiera się głównie na rolnictwie oraz małych firmach, co ogranicza możliwości inwestycyjne i rozwój gospodarczy. Brak odpowiedniej infrastruktury oraz mało atrakcyjne warunki dla inwestorów dodatkowo utrudniają rozwój większych przedsiębiorstw. Sytuacja ta powoduje, że młodzi ludzie migrują w poszukiwaniu lepszych możliwości zawodowych, co z kolei wpływa na dalsze starzenie się populacji i zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym.

Niewystarczające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej ograniczają również możliwość rozwoju lokalnej gospodarki, co wpływa na niską liczbę miejsc pracy oraz przyczynia się do bezrobocia i migracji. Brak inwestycji w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną oraz w infrastrukturę czasu wolnego, ogranicza dostęp do usług publicznych i komunalnych, co obniża jakość życia mieszkańców i atrakcyjność regionu dla potencjalnych nowych osiedleńców oraz inwestorów.

SFERA ŚRODOWISKOWA

W sferze środowiskowej zidentyfikowane zjawiska niekorzystne związane są z degradacją środowiska, co wynika głównie z intensywnego rolnictwa oraz braku odpowiednich regulacji dotyczących ochrony środowiska. Przewaga terenów rolniczych oraz terenów będących pod ochroną środowiskową ogranicza rozwój budownictwa mieszkalnego w gminie.

Ograniczony dostęp do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych wpływa na jakość życia mieszkańców, szczególnie seniorów i osób niepełnosprawnych. Niska jakość przestrzeni publicznych i brak dostosowania ich do potrzeb mieszkańców prowadzi do dalszej marginalizacji tych grup społecznych. Problemy te dodatkowo pogłębiają się przez niewystarczającą ochronę obiektów zabytkowych i przyrodniczych, co prowadzi do utraty dziedzictwa kulturowo-historycznego regionu.

RELACJE POMIĘDZY ZIDENTYFIKOWANYMI ZJAWISKAMI NEGATYWNYMI O CHARAKTERZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I ŚRODOWISKOWYM

Starzenie się społeczeństwa ma bezpośredni wpływ na gospodarkę lokalną, ponieważ zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym, co ogranicza produktywność i dynamikę gospodarczą regionu. Zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze dla seniorów obciąża budżet gminy, co z kolei ogranicza środki na inwestycje w rozwój infrastruktury oraz działalność gospodarczą. Bezrobocie i wykluczenie społeczne prowadzą do migracji młodych ludzi, co pogłębia problemy demograficzne i obniża dynamikę społeczną.

Brak rozwoju gospodarczego i infrastrukturalnego w regionie prowadzi do dalszej degradacji społecznej, poprzez wzrost bezrobocia i ubóstwa, co z kolei wpływa na wzrost problemów społecznych, takich jak uzależnienia i przemoc domowa.

Powiązania przyczynowo-skutkowe pomiędzy zjawiskami w sferach społecznej, gospodarczej i środowiskowej są złożone i wzajemnie się wzmacniające. Problemy demograficzne wpływają na gospodarkę, a ograniczenia gospodarcze prowadzą do dalszych problemów społecznych i degradacji środowiska. Kompleksowe podejście do rewitalizacji musi uwzględniać te zależności, aby skutecznie przeciwdziałać negatywnym trendom i poprawić jakość życia mieszkańców. Rozwój usług społecznych, poprawa infrastruktury oraz ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego są kluczowymi

elementami interwencji rewitalizacyjnej, które mogą przyczynić się do poprawy niekorzystnej sytuacji w obszarze rewitalizacji i jego zrównoważonego rozwoju.

5.6 Analiza potrzeb i potencjałów rewitalizacyjnych w gminie Ułęż

Przeprowadzona analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji pozwoliła na zidentyfikowanie zjawisk kryzysowych występujących w poszczególnych podobszarach. W jej strukturach rozpoznano potrzeby rewitalizacyjne, innymi słowy zbiór działań, które wprost oddziałują na niwelowanie i minimalizowanie problemów i zjawisk niekorzystnych. Trzecim elementem osiągniętym po przeprowadzonej analizie jest rozpoznanie lokalnych potencjałów, których wykorzystanie może być bazą do planowanej interwencji rewitalizacyjnej. Poniżej w sposób syntetyczny przedstawiono zdiagnozowane problemy (wraz z wskaźnikiem, który świadczy o występowaniu problemu), wynikające z nich potrzeby oraz istniejące potencjały (do wykorzystania przy działaniach przeciwdziałających danemu problemowi). Natomiast pod tabelą opisano szerszej informacji i wnioski wynikające z jej treści.

Zdiagnozowany problem		Potrzeba	Potencjał
Wskaźnik	Problem		
- obciążenie demograficzne – Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Starzenie się społeczeństwa	– Stworzenie oferty i przestrzeni dedykowanej osobom starszym, w tym oferty usług zdrowotnych oraz działań aktywizujących.	– obecność miejsc i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne, – dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc wypoczynku i aktywności,
	Migracje osób i rodzin młodych	– Poprawa atrakcyjności osiedleńczej podobszaru poprzez podniesienie jakości przestrzeni spędzania czasu wolnego, przestrzeni publicznych i poprawę sytuacji gospodarczej w oparciu o potencjał turystyczny gminy,	– dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej obszaru, – dostępność do szkół i przedszkoli, – budowanie lokalnej gospodarki w oparciu o turystyczne uwarunkowania,
– Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Ubóstwo	– Integracja, aktywizacja i wsparcie mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, – Poprawa sytuacji ekonomicznej poprzez	– Obecność miejsc i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne (zabudowa przy ZSO w Sobieszynie, obiekty

Zdiagnozowany problem		Potrzeba	Potencjał
Wskaźnik	Problem		
		tworzenie miejsc pracy w oparciu o rozwój turystyki i usług społecznych	zabytkowe),
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców – Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców 	Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> – Integracja, aktywizacja i wsparcie mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, – poprawa sytuacji gospodarczej (nowe miejsca pracy) poprzez rozwój turystyki oparty na dziedzictwie kulturalnym i przyrodniczym 	<ul style="list-style-type: none"> – dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności turystycznej obszaru
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców – Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców 	Patologie w rodzinach, wyobcowanie i wykluczenie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> – uruchomienie usług społecznych wspierających rodziny borykające się z uzależnieniem i przemocą – aktywizacja i integracja mieszkańców, w tym członków rodzin zagrożonych wykluczeniem 	<ul style="list-style-type: none"> – obecność miejsc i obiektów stanowiących bazę do stworzenia i prowadzenia usług pomocy osobom uzależnionym (Sobieszyn – Brzozowa), – funkcjonujące organizacje pozarządowe oraz instytucje publiczne aktywizujące i integrujące dzieci i młodzież,
<ul style="list-style-type: none"> – Dostępność opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców 	Brak odpowiedniej opieki zdrowotnej, w szczególności dla seniorów oraz osób uzależnionych	<ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie miejsc opieki dla seniorów, zapewnienie opieki zdrowotnej i bytowej, – Wsparcie dla osób uzależnionych poprzez zapewnienie pomocy psychologicznej i odwykowej 	<ul style="list-style-type: none"> – istniejąca baza infrastrukturalna, w tym obiekty zabytkowe do wykorzystania celem utworzenia domu dla seniorów oraz ośrodka wsparcia dla osób uzależnionych,
<ul style="list-style-type: none"> – Stosunek terenów rekreacyjnych w powierzchni ogółem 	Niska dostępność do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i spędzania czasu wolnego, niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb mieszkańców w tym seniorów i osób niepełnosprawnych,	<ul style="list-style-type: none"> – Tworzenie przestrzeni publicznych, miejsc spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji. – Poprawa i uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-sportowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”, – Miejsca o wysokim potencjale tworzenia bazy rekreacyjno-wypoczynkowej, w tym tworzenia oferty turystycznej na poziomie regionalnym,
<ul style="list-style-type: none"> – Liczba zabytków i pomników 	Zdegradowane, niszczące obiekty	<ul style="list-style-type: none"> – Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa 	<ul style="list-style-type: none"> – Bogate zasoby dziedzictwa

Zdiagnozowany problem		Potrzeba	Potencjał
Wskaźnik	Problem		
przyrody na km ²	zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-histerycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie.	historycznego i krajobrazowego gminy (budowanie tożsamości mieszkańców i rozwój turystyczny), – Ochrona zabytków, w tym niewykorzystywanych obiektów i nadanie im funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych,	historycznego, zabudowa (obecnie nie pełniąca żadnej funkcji), w której możliwe jest stworzenie przestrzeni i oferty odpowiadającej na potrzeby mieszkańców, – Dziedzictwo kulturowe i krajobrazowe stanowiące bazę do wzrostu funkcji turystycznej gminy.
Udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni ogółem	Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności,	– zagospodarowania przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców, – poprawa bioróżnorodności terenów publicznych,	– wartościowe przyrodniczo tereny chronione prawnie,

Znaczącymi problemami, a z drugiej strony wyzwaniem demograficznym przed jakim dwa aspekty: starzenie się lokalnej społeczności i migracje młodych mieszkańców. Wskaźniki determinujące zdiagnozowanie wskazanych problemów to wskaźnik przyrostu naturalnego (niekorzystna wartość referencyjna dla podobszaru Ułęż oraz niekorzystna, ujemna wartość dla całej gminy), wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców (niekorzystna wartość referencyjna dla podobszaru Ułęż) oraz obciążenie demograficzne i obciążenie demograficzne osobami starszymi (kosztujące się niekorzystnie dla całego obszaru rewitalizacji). Wskaźnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wskazuje na zmniejszającą się liczbę narodzin, co w dłuższej perspektywie prowadzi do wzrostu liczby osób starszych. W związku z tym istnieje potrzeba stworzenia dedykowanej oferty i przestrzeni dla seniorów, obejmującej zarówno usługi zdrowotne, jak i działania aktywizujące. Gmina dysponuje miejscami i obiektami, które mogą pełnić funkcje społeczne, oraz terenami zielonymi, które można przekształcić w miejsca wypoczynku i aktywności dla starszych mieszkańców.

Migracje młodych osób i rodzin to kolejny istotny problem, dotyczący w szczególności podobszaru rewitalizacji Ułęż. Pokazuje z jednej strony, że młode rodziny opuszczają obszar w poszukiwaniu lepszych warunków życia. Aby temu przeciwdziałać, konieczne jest podniesienie atrakcyjności osiedleńczej poprzez poprawę jakości przestrzeni publicznych i gospodarki, bazując na potencjale turystycznym gminy. Dodatkowym atutem jest dostępność terenów zielonych oraz możliwość

tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku, co może przyciągnąć nowych mieszkańców i turystów. Ważnym elementem jest również zapewnienie dostępności do szkół i przedszkoli, co stanowi istotny czynnik dla młodych rodzin przy wyborze miejsca zamieszkania.

Ubóstwo stanowi poważne wyzwanie dla gminy Ułęż, co jest widoczne w liczbie klientów ośrodka pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. Konieczne jest zintegrowanie, aktywizacja i wsparcie mieszkańców w rozwiązywaniu problemów, a także poprawa sytuacji ekonomicznej poprzez tworzenie miejsc pracy. Rozwój turystyki i usług społecznych może stać się kluczowym elementem poprawy tej sytuacji. Gmina posiada miejsca i obiekty, które mogą pełnić funkcje społeczne, takie jak zabudowa przy ZSO w Sobieszynie czy obiekty zabytkowe, które można wykorzystać w procesie rewitalizacji.

Bezrobocie, w tym długotrwałe, jest kolejnym problemem wymagającym rozwiązania. Wysoki wskaźnik bezrobotnych i długotrwałe bezrobotnych na 1000 mieszkańców wskazuje na potrzebę aktywizacji i wsparcia mieszkańców w poszukiwaniu pracy. Rozwój gospodarczy, oparty na turystyce związanej z dziedzictwem kulturowym i zasobami przyrodniczymi, może przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy. Gmina dysponuje terenami zielonymi, które mogą być przekształcone w miejsca rekreacji i wypoczynku, co zwiększy atrakcyjność turystyczną obszaru.

Wskaźniki dotyczące liczby osób uzależnionych od alkoholu oraz ofiar przemocy wskazują na występowanie patologii w rodzinach, wyobcowanie i wykluczenie społeczne. Aby przeciwdziałać tym zjawiskom, konieczne jest uruchomienie usług społecznych wspierających rodziny borykające się z uzależnieniem i przemocą, a także aktywizacja i integracja mieszkańców, w tym członków rodzin zagrożonych wykluczeniem. Gmina posiada obiekty stanowiące bazę do stworzenia i prowadzenia usług pomocy osobom uzależnionym oraz funkcjonujące organizacje pozarządowe i instytucje publiczne aktywizujące dzieci i młodzież.

Brak odpowiedniej opieki zdrowotnej, zwłaszcza dla seniorów i osób uzależnionych, to kolejny problem wymagający interwencji. Konieczne jest tworzenie miejsc opieki dla seniorów, zapewnienie opieki zdrowotnej i bytowej, a także wsparcie dla osób uzależnionych poprzez pomoc psychologiczną i odwykową. Gmina dysponuje istniejącą bazą infrastrukturalną, w tym obiektami zabytkowymi, które można wykorzystać do utworzenia domu dla seniorów oraz ośrodka wsparcia dla osób uzależnionych. Niska dostępność terenów rekreacyjno-wypoczynkowych i niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb mieszkańców, w tym seniorów i osób niepełnosprawnych, to kolejne wyzwanie. Należy tworzyć przestrzenie publiczne, miejsca spędzania czasu wolnego, sportu i rekreacji, a także poprawiać i uzupełniać infrastrukturę rekreacyjno-sportową. Gmina posiada Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza” oraz miejsca o wysokim potencjale tworzenia bazy rekreacyjno-wypoczynkowej, co stanowi duży potencjał do rozwoju.

Degradacja zabytków i pomników przyrody oraz utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego to istotne problemy. Konieczna jest ochrona i wykorzystanie dziedzictwa historycznego i krajobrazowego gminy, co może przyczynić się do budowania tożsamości mieszkańców i rozwoju turystycznego. Ochrona zabytków, w tym niewykorzystywanych obiektów, i nadanie im funkcji społecznych, kulturalnych i turystycznych, jest kluczowym elementem rewitalizacji. Gmina posiada bogate zasoby dziedzictwa historycznego, które mogą stać się podstawą do tworzenia przestrzeni i oferty odpowiadającej na potrzeby mieszkańców.

Niska jakość bioróżnorodności przestrzeni publicznych to kolejny problem. Konieczne jest zagospodarowanie przestrzeni publicznych zgodnie z potrzebami mieszkańców oraz poprawa bioróżnorodności terenów publicznych. Gmina dysponuje wartościowymi przyrodniczo terenami chronionymi prawnie, które można wykorzystać do poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju turystycznego.

Podsumowując, gmina Ułęż posiada wiele wyzwań, ale także potencjałów, które mogą zostać wykorzystane w procesie rewitalizacji. Poprawa infrastruktury, rozwój turystyki, ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, a także aktywizacja i integracja mieszkańców są kluczowymi elementami strategii, które mogą przyczynić się do zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia w gminie.

6. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych jest jednym z obligatoryjnych elementów GPR, określonym w art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji. Oprócz wymogów ustawowych, stanowi ona zwięzłe przedstawienie kluczowych założeń proponowanych zmian oraz definiuje pożądane efekty osiągnięcia celów rewitalizacji. Bazując na przeprowadzonych pracach diagnostycznych, analizie przyczynowo- skutkowej problemów oraz ocenie potencjałów wypracowano wizję oczekiwanego stanu obszaru rewitalizacji po realizacji planowanych działań.

Podczas opracowywania wizji obszaru rewitalizacji gminy Ułęż zdecydowano o wypracowaniu wspólnej wizji ogólnej dla całego obszaru rewitalizacji oraz wizji szczegółowych dla każdego z podobszarów, które uwzględniały charakterystyczne dla nich potrzeby i wyzwania rewitalizacyjne.

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI

Gmina Ułęż, po zakończeniu kompleksowego procesu rewitalizacji, prezentuje się jako atrakcyjne środowisko, stymulujące rozwój społeczności oraz gospodarki lokalnej.

Otwarte przestrzenie publiczne sprzyjają integracji społecznej, oferując miejsca do aktywności kulturalnej, rekreacyjnej i edukacyjnej dla wszystkich grup wiekowych.

Ułęż po rewitalizacji to także miejsce dbające o swoje dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Odnawiając zabytki i kultywując lokalne tradycje, gmina tworzy unikalną tożsamość, przyciągającą turystów i kultywującą dziedzictwo dla przyszłych pokoleń. Proces przemian rewitalizacyjnych uwzględnił specyfikę lokalnych potrzeb, a jego efekty są widoczne w każdej ze sfer rewitalizacji:

Sfera społeczna:

Pełna integracja społeczności lokalnej z naciskiem na współpracę międzypokoleniową oraz włączenie społeczne. Mieszkańcy korzystają z nowoczesnych programów edukacyjnych, rekreacyjnych i kulturalnych.

Sfera techniczna:

Zmodernizowane obiekty publiczne oraz miejsca takie jak plac zabaw podnoszą jakość życia mieszkańców, zwiększając funkcjonalność i bezpieczeństwo w gminie.

Sfera środowiskowa:

Walory przyrodnicze gminy są pielęgnowane, a rozwój przestrzenny uwzględnia ekologiczne rozwiązania, m.in. korzystanie z odnawialnych źródeł energii.

Sfera gospodarcza:

Lokalne przedsiębiorstwa prosperują dzięki nowym inwestycjom i promocji gminy jako atrakcyjnego miejsca turystyki.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

Gmina oferuje dobrze zaplanowane, dostępne przestrzenie publiczne, sprzyjające rekreacji, spotkaniom i różnorodnym aktywnościom mieszkańców.

PODOBSZAR SOBIESZYN	PODOBSZAR UŁĘŻ	PODOBSZAR ŻABIANKA
<p>Wizja podobszaru rewitalizacji Sobieszyn to harmonijne połączenie troski o seniorów, pomoc dla najbardziej potrzebujących mieszkańców, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz rozwój potencjału turystycznego. To obszar, który staje się miejscem równowagi pomiędzy historią a nowoczesnością, przyjaznym dla mieszkańców i atrakcyjnym dla odwiedzających.</p> <p>Sfera społeczna: Funkcjonują tu centrum wsparcia mieszkańców taka jak świetlice i kluby integracyjne.</p>	<p>Wizja podobszaru rewitalizacji w Ułężu zakłada przekształcenie tego obszaru w serce aktywnej społeczności, opartej na atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeniach publicznych, które staną się miejscem spotkań, aktywności sportowej i rekreacyjnej dla wszystkich mieszkańców. Podobszar będzie skupiać różnorodne inicjatywy, oferując miejsca do organizacji wydarzeń kulturalnych, społecznych i sportowych. Będzie również dostarczać usług dla seniorów, oferując im wsparcie oraz możliwość aktywnego spędzania czasu.</p>	<p>Podobszar rewitalizacji Żabianka to miejsce o wysokiej jakości życia, powiązane funkcjonalnie z centrum gminy Ułęż w aspektach usługowych, społecznych, kulturalnych i turystycznych. Podobszar wprost odpowiada na potrzeby lokalnej społeczności i jest atrakcyjny pod względem osiedleńczym.</p> <p>Sfera społeczna: Realizacja projektów edukacyjnych oraz organizacja wydarzeń kulturalnych wspierają rozwój lokalnej społeczności.</p>

<p>Sfera techniczna: Modernizacja zabytkowej zabudowy podnosi atrakcyjność regionu.</p> <p>Sfera środowiskowa: Rewitalizacja zielonych przestrzeni publicznych pozwoliła na ochronę wartościowych przyrodniczo terenów w podobszarze, jednocześnie promując edukację ekologiczną.</p> <p>Sfera gospodarcza: Sobieszyn stawia na rozwój turystyki kulturowej i ekoturystyki, promując lokalne atrakcje.</p> <p>Sfera przestrzenno-funkcjonalna: Nowoczesne place i ścieżki spacerowe tworzą przestrzenie do interakcji społecznych.</p>	<p>Sfera społeczna: Organizacja wydarzeń sportowych, warsztatów kulturalnych oraz innych aktywności podniosła integrację i zaangażowanie mieszkańców. Jakość życia seniorów znacznie się poprawiła poprzez funkcjonujący Klub Seniora.</p> <p>Sfera techniczna: Infrastruktura powstała w ramach zagospodarowania centrum gminy sprzyja integracji i poprawia komfort życia mieszkańców.</p> <p>Sfera środowiskowa: Zastosowanie ekologicznych rozwiązań, takich jak zarządzanie wodami opadowymi i nasadzenia zieleni przy realizacji zagospodarowania terenu centrum sprzyja zrównoważonemu rozwojowi.</p> <p>Sfera gospodarcza: Ułęż rozwija się jako centrum gminy o znacznych walorach przyrodniczych i kulturalnych budujących atrakcyjność turystyczną.</p> <p>Sfera przestrzenno-funkcjonalna: Nowo zagospodarowana przestrzeń znacząco poprawiła funkcjonalność przestrzeni w centrum gminy, z której chętnie korzystają mieszkańcy w różnym wieku.</p>	<p>Sfera techniczna: Inwestycje w obiekty zabytkowe podniosły wartość podobszaru wpływając na jego rozwój gospodarczy.</p> <p>Sfera środowiskowa: Ochrona walorów przyrodniczych na rzecz turystyki wpływa pozytywnie na stan środowiska naturalnego.</p> <p>Sfera gospodarcza: Promocja podobszaru jako miejsca o walorach przyrodniczo-kulturalnych przynosi korzyści gospodarcze z uwagi na wzrost turystyczny.</p> <p>Sfera przestrzenno-funkcjonalna: Żabianka staje się spójnym elementem gminy dzięki poprawie komunikacji i rozwojowi przyjaznych przestrzeni publicznych.</p>
--	--	--

7. Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji

Do realizacji założeń wizji obszaru rewitalizacji wypracowano 3 cele strategiczne. Realizacja przyjętych celów przyczyni się do poprawy sytuacji mieszkańców obszaru rewitalizacji, ich integracji i aktywizacji oraz do ożywienia gospodarczego i rozwoju pod względem osiedleńczym i turystycznym. Cele zostały wypracowane w oparciu o przedstawione wizje podobszarów rewitalizacji, które wprost odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby mieszkańców.

Cel strategiczny 1

ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ORAZ ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA

Cel strategiczny 2

UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY

TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI

Rozwinięciem wypracowanych celów rewitalizacyjnych są przypisane im kierunki działań, które będą realizowane aby wprost odpowiedzieć na każdy ze zidentyfikowanych problemów i zjawisk niepożądanych na podobszarach rewitalizacji. Stanowią one pośredni stopień pomiędzy celami rewitalizacyjnymi a konkretnymi przedsięwzięciami, co służy wypracowaniu ścisłego powiązania między nimi i potwierdzeniu zintegrowanego charakteru programu. Samo pojęcie kierunków działań ma szersze znaczenie niż lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Kierunki obejmują także treści, których nie można ująć w pojedynczych projektach. Są one swego rodzaju wytycznymi do zaplanowania przedsięwzięć, które będą realizowały wyznaczone cele i tym samym dążyły do osiągnięcia stanu przedstawionego w wizji obszaru rewitalizacji.

Cel strategiczny 1. ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA

Kierunek działań 1.1. Integracja osób starszych i zagrożonych wykluczeniem w lokalnym środowisku, zapewnienie wsparcia i opieki, podniesienie ich aktywności.

Kierunek skupia się na tworzeniu kompleksowego systemu wsparcia dla osób starszych, który umożliwi im pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym, podniesienie jakości życia oraz utrzymanie niezależności na tyle, na ile jest to możliwe. Realizacja kierunku działań będzie polegać na zadaniach takich jak stworzenie ośrodka wsparcia dla seniorów, organizacja aktywności społeczno-kulturalnych, wsparcie opiekuńcze i zdrowotne, wydarzenia edukacyjne i aktywizującej oraz integracja międzypokoleniowa.

Kierunek działań 1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji.

Koncentruje się na zapewnieniu kompleksowej pomocy i wsparcia dla osób borykających się z różnego rodzaju trudnościami życiowymi, które obejmują bezrobocie, ubóstwo, przemoc domową, problemy zdrowotne, uzależnienia, czy też marginalizację społeczną. Zadania realizowane pod tym kierunkiem dotyczą w szczególności stworzenia oferty pomocowej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym wsparcia psychologicznego i terapeutycznego. Działania ukierunkowane będą także na wzrost aktywności mieszkańców, w tym aktywności zawodowej.

Kierunek działań 1.3. Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i przestrzeni niosących poprawę jakości ich życia.

Zakłada stworzenie instytucji lub organizacji, które będą skupiać się na identyfikowaniu, analizowaniu i rozwiązywaniu problemów społecznych oraz poprawie jakości życia mieszkańców danego obszaru. Niezwykle istotne będzie zapewnienie wsparcia doradczego i pomocy psychologicznej. Dostęp do profesjonalnego doradztwa i wsparcia psychologicznego dla osób borykających się z trudnościami życiowymi, takimi jak problemy rodzinne, uzależnienia, czy też kryzysy emocjonalne.

Cel strategiczny 2. UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY TURYSTYCZNE**Kierunek działań 2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo.**

Zakłada rozwijanie infrastruktury rekreacyjnej oraz promowanie aktywnego spędzania czasu wolnego przez mieszkańców i turystów, wykorzystując naturalne piękno oraz walory przyrodnicze gminy, zwłaszcza rzeki Wieprz i inne obszary o wysokiej wartości przyrodniczej. W oparciu o zidentyfikowane potrzeby oraz poprzez wykorzystanie istniejących zasobów (potencjałów) działania będą polegać na tworzeniu bezpiecznych, funkcjonalnych i atrakcyjnych miejsc rekreacji oraz wypoczynku. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, w tym przestrzeni o znaczeniu historyczno-kulturowym oraz przyrodniczym będzie oddziaływać pozytywnie na jakość życia mieszkańców. Ponadto przyczyni się do rozwoju gminy pod względem turystycznym.

Kierunek działań 2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych.

Kompleksowe działania mające na celu przywrócenie i ochronę dziedzictwa kulturowego oraz historycznego gminy, poprzez renowację i adaptację obiektów zabytkowych. Niezbędne jest przeprowadzenie kompleksowych prac konserwatorskich i renowacyjnych, które przywrócą pierwotny wygląd oraz funkcjonalność obiektów zabytkowych, w tym m.in. pałacu w Sobieszynie, budynków kompleksu szkolnego w Sobieszynie-Brzozowa, budynków użyteczności publicznej w Ułężu. W połączeniu ze zidentyfikowanym zapotrzebowaniem na usługi o charakterze społecznym należy dążyć do wykorzystania zasobów (obiektów zabytkowych) na cele organizacji instytucji wsparcia. Odpowiednie wykorzystanie istniejących zasobów zabytkowych przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej mieszkańców oraz rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie.

Kierunek działań 2.3. Budowanie oferty kulturalno-muzealnej.

Rozwijanie różnorodnych form aktywności kulturalnej i muzealnej w celu promowania dziedzictwa kulturowego, sztuki, historii oraz edukacji społecznej. Zakłada tworzenie nowych miejsc kulturalno-muzealnych i rozwój istniejących, a także organizację wydarzeń kulturalnych, integrujących mieszkańców. Tworzenie miejsc tożsamości lokalnej będzie aspektem budującym jej poczucie wśród mieszkańców, a także pozwoli na wypromowanie gminy pod względem turystycznym.

Kierunek działań 2.4. Tworzenie ścieżek turystycznych i rowerowych.

Działania te mają na celu stworzenie atrakcyjnych tras turystycznych i rowerowych, które będą

zachęcać mieszkańców i turystów do aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu, poznawania walorów przyrodniczych i kulturowych gminy Ułęż oraz przyczynią się do rozwoju turystyki i promocji regionu. Przewiduje się wyposażenie tras w niezbędną infrastrukturę, taką jak ławki, tablice informacyjne, punkty odpoczynku, aby zapewnić komfort i wygodę użytkownikom tras turystycznych i rowerowych.

Cel strategiczny 3. TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI

Kierunek działań 3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców.

Rozwój przestrzeni rekreacyjnej poprzez budowę i modernizację parków, placów zabaw, terenów publicznych oraz organizację różnorodnych wydarzeń kulturalnych i sportowych, które będą sprzyjać integracji społecznej i aktywnemu spędzaniu czasu wolnego przez mieszkańców.

Kierunek działań 3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.

Zakłada przekształcenie istniejących obszarów w miejsca, które będą służyć społeczności lokalnej. Planuje się przywrócenie lub nadanie nowych funkcji istniejącym budynkom, placom czy terenom zielonym, tak aby mogły one stać się centrami życia społecznego, kulturalnego i rekreacyjnego. Działania obejmują remonty, modernizacje oraz adaptacje przestrzeni w taki sposób, aby spełniały potrzeby mieszkańców, np. poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, warsztatów, koncertów czy aktywności rekreacyjnych, które integrują społeczność i promują aktywny styl życia. Istotnym elementem jest również partnerstwo z lokalnymi organizacjami społecznymi i instytucjami kulturalnymi w celu wspólnego wykorzystania przestrzeni oraz zaangażowanie mieszkańców w proces planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych.

Kierunek działań 3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.

Reorganizacja i modernizacja istniejących przestrzeni w taki sposób, aby lepiej odpowiadały na potrzeby społeczności lokalnej. Przewiduje się modernizację istniejących terenów rekreacyjnych, dostosowanie ich do różnorodnych grup wiekowych i zainteresowań, np. poprzez budowę nowych placów zabaw, siłowni plenerowych, ścieżek rowerowych czy terenów spotkań dla młodzieży. Ponadto, planuje się wprowadzenie rozwiązań zwiększających dostępność przestrzeni dla osób niepełnosprawnych oraz poprawę infrastruktury (takiej jak oświetlenie czy ławki) w celu zwiększenia komfortu i bezpieczeństwa użytkowników. Wszelkie działania powinny być prowadzone we współpracy z mieszkańcami, aby zapewnić, że dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych będzie zgodne z ich oczekiwaniami i potrzebami

Kierunek działań 3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami

Kierunek koncentruje się na tworzeniu bardziej dostępnych i przyjaznych przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami. Niezbędne jest przeprowadzenie kompleksowej analizy istniejących obiektów i przestrzeni publicznych, w celu identyfikacji barier architektonicznych i innych utrudnień dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności oraz wprowadzenie szeregu działań mających na celu eliminację tych barier i poprawę dostępności. Mogą to być m.in. dostosowanie budynków do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich poprzez instalację podjazdów czy wind, zapewnienie odpowiednich oznaczeń i sygnalizacji dla osób niewidomych czy niedosłyszących, a także dostosowanie toalet i innych udogodnień w taki sposób, aby były one łatwo dostępne i użyteczne dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Poprzez te działania, gmina Ułęż dąży do stworzenia bardziej inkludującego i dostępnego środowiska dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich indywidualnych potrzeb i możliwości.

Kierunek działań 3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym.

Skupia się na ochronie i odnowie dziedzictwa kulturowego poprzez przywrócenie użytkowania historycznym budynkom i obiektom, które uległy degradacji lub zapomnieniu. Plan obejmuje identyfikację zabytkowych obiektów, które wymagają renowacji, oraz przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i modernizacyjnych w celu przywrócenia im pierwotnej funkcjonalności lub dostosowania ich do nowych celów użytkowych, z zachowaniem ich wartości historycznej i architektonicznej. Poprzez te działania, gmina Ułęż dąży do ożywienia i promowania dziedzictwa kulturowego oraz tworzenia atrakcyjnych przestrzeni dla mieszkańców i turystów, które stanowią integralną część lokalnego krajobrazu kulturowego i przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu.

Tabela 31 Cele rewitalizacyjne i kierunki działań w gminie Ułęż.

Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Potencjały	Spodziewane rezultaty
<p>1. ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA</p>	<p>1.1. Integracja osób starszych w lokalnym środowisku, zapewnienie wsparcia i opieki, podniesienie ich aktywności. 1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. 1.3. Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i poprawy jakości ich życia, w tym placówek opieki zdrowia psychicznego. 1.4. Zapewnienie mieszkańcom opieki zdrowotnej i wsparcia w dziedzinie zdrowia psychicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Zjawisko starzenia się społeczeństwa, – Niski udział mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym, – Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, – Brak instytucji i miejsc wspierających osoby zagrożone wykluczeniem, – Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> – Organizacje pozarządowe sprzyjające aktywizacji mieszkańców, – Obecność miejsc i obiektów, które mogą pełnić funkcje społeczne, – Bogate zasoby w postaci infrastruktury zabytkowej, w tym możliwość nadawania im nowych funkcji społecznych, takich jak dzienny dom pobytu, mieszkania chronione, instytucje muzealno-kulturowe. 	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, – Wzrost liczby osób objętych wsparciem spośród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, – Poprawa jakości życia seniorów, zapewnienie odpowiedniej opieki i wsparcia, – Większa liczba seniorów i osób z niepełnosprawnością uczestniczących w życiu społeczno-kulturalnym, – Budowanie tożsamości lokalnej społeczności,
<p>2. UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH</p>	<p>2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo. 2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych. 2.3. Budowanie oferty kulturalno</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Niszczące obiekty publiczne, w tym obiekty zabytkowe, wymagające działań naprawczych, – Niedostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych do świadczenia usług turystycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> – Bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne, – Bogate zasoby w postaci infrastruktury zabytkowej, możliwość nadawania im nowych funkcji kulturalnych i turystycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców poprzez rozwój funkcji turystycznej gminy, – Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, – Budowanie lokalnej

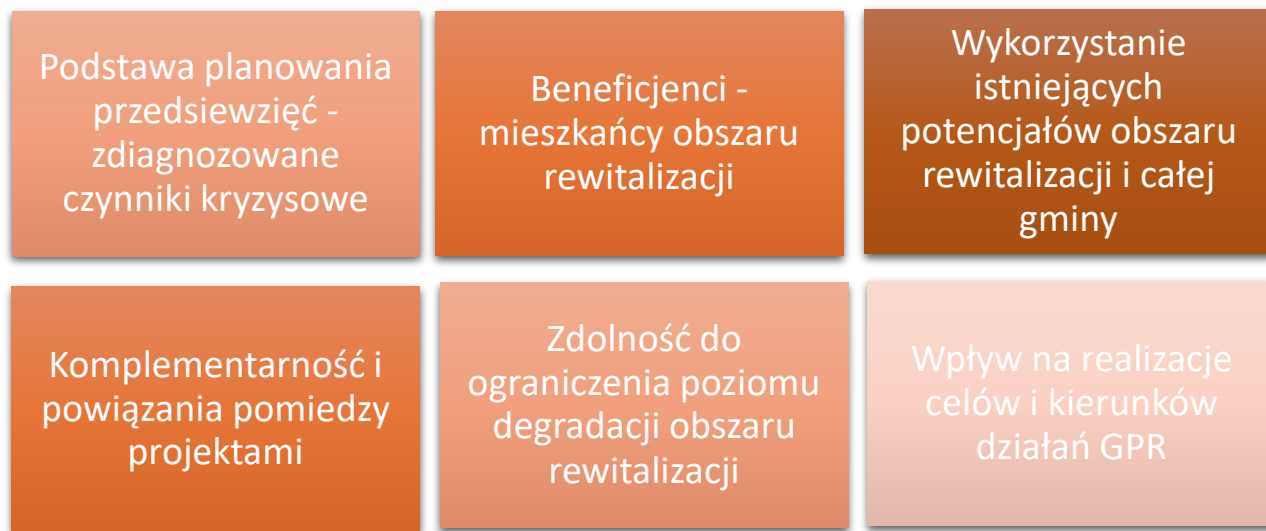
Cel strategiczny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Potencjały	Spodziewane rezultaty
POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY TURYSTYCZNE	–muzealnej. 2.4. Tworzenie ścieżek turystycznych i rowerowych.	<ul style="list-style-type: none"> – Brak obiektów turystycznych i kulturalno-muzealnych przyciągających turystów, – Brak ścieżek turystycznych, pieszych i rowerowych, – Brak przestrzeni wypoczynkowych, w szczególności nad rzeką Wieprz – brak miejsc aktywnej turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> – Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”, – Tereny przyrodnicze, pomniki przyrody, – Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności turystycznej obszaru, 	<p>tożsamości mieszkańców gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wzrost atrakcyjności osiedleńczej,
3. TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI	<p>3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców,</p> <p>3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.</p> <p>3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.</p> <p>3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,</p> <p>3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym.</p> <p>3.6. Podniesienie dostępności do usług zdrowotnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Deficyt odpowiednio zagospodarowanych i dostosowanych do potrzeb mieszkańców miejsc aktywnej integracji, – Niedostosowanie obiektów publicznych do potrzeb i oczekiwań społeczności, – Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami. – Niszczące obiekty o wysokiej wartości kulturalnej i zabytkowej, – Brak odpowiedniej ochrony wartości krajobrazowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Tereny przyrodnicze, pomniki przyrody, – Dostępność do terenów zielonych, potencjał tworzenia miejsc rekreacji i wypoczynku służący rozwojowi atrakcyjności osiedleńczej. 	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności przestrzeni publicznych, – Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, – Aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych, – Poprawa jakości i dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych.

Źródło: Opracowanie własne.

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Podstawą wypracowania listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych były zidentyfikowane potrzeby mieszkańców podobszarów rewitalizacji oraz bezpośredni wpływ na realizację celów i kierunków działań. Poprzez spójność i powiązania pomiędzy przedsięwzięciami projekty w bezpośredni sposób będą przyczyniać się do ograniczenia zjawisk kryzysowych.

Grafika 23 Cechy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Źródło: Opracowanie własne.

Poniższe zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych powstało w wyniku metodycznych poszukiwań i wypracowania odpowiedzi na zjawiska problemowe zidentyfikowane w obszarze rewitalizacji. Ich opracowanie opiera się o wyznaczone cele i przypisane im kierunki działań i dąży do ich realizacji. W zestawieniu znajdują się także propozycje przedsięwzięć zgłoszonych w ramach naboru przedsięwzięć, które zakwalifikowano jako spełniające wymogi formalne, odpowiadające na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizacji i spójne z celami programu. Nabór prowadzony był w terminie od 6 do 24 listopada 2023 r. W ostatecznym zestawieniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR znalazło się 13 kart projektowych, które zostały przedstawione w tabeli poniżej. Zestawienie uzupełnione jest o rodzaj projektu, wnioskodawcę oraz obszar, na którym będą realizowane.

Tabela 32 Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Nr	Nazwa projektu	Spółeczny / infrastrukturalny	Wnioskodawca / podmiot/y realizujący/e	Podobszar rewitalizacji
1.	Zagospodarowanie centrum Ułęża na cele kulturalne i rekreacyjne	infrastrukturalny	Gmina Ułęż	Ułęż
2.	„Ułęż - historia i kultura” – cykl spotkań integracji międzypokoleniowej	społeczny	Gmina Ułęż GOK GOPS	Ułęż
3.	Organizacja Klubu Seniora	infrastrukturalny	Gmina Ułęż GOPS GOK	Sobieszyn
4.	Adaptacja budynków w obrębie Zespołu Szkół Ogólnokształcących na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem teren	infrastrukturalny	Gmina Ułęż	Sobieszyn
5.	Aktywna rodzina	społeczny	Gmina Ułęż GOK GOPS	Sobieszyn
6.	Przebudowa zabytkowego budynku szkoły w Sobieszynie oraz dostosowanie budynków Zespołu Szkół im. hr. Kickiego w Sobieszynie do stworzenia nowoczesnej jednostki szkoleniowej.	infrastrukturalny	Starostwo Powiatowe w Rykach	Sobieszyn
7.	Odbudowa zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadanie funkcji Centrum Integracji Społecznej	infrastrukturalny	Gmina Ułęż	Sobieszyn
8.	Centrum Kultury, Tradycji i Rekreacji w Sobieszynie	infrastrukturalny	Koło Gospodyń Wiejskich w Sobieszynie	Sobieszyn
9.	Modernizacja placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie	infrastrukturalny	ZSO Sobieszyn	Sobieszyn
10.	Podniesienie znaczenia walorów kulturalno-przyrodniczych i ożywienie turystyczne w gminie Ułęż	infrastrukturalny	Gmina Ułęż	Sobieszyn Ułęż Żabianka
11.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie Ułęż	infrastrukturalny	Gmina Ułęż	Ułęż Sobieszyn Poza OR - Drążgów

Źródło: Opracowanie własne.

Po wypracowaniu ostatecznej listy przedsięwzięć zostały one pogrupowane w wiązki projektowe dedykowane poszczególnemu podobszarowi rewitalizacji i realizowane we wszystkich podobszarach. Dla sukcesu i kompleksowości zaplanowanego procesu rewitalizacyjnego i poprawy sytuacji na całym obszarze rewitalizacji konieczna jest realizacja zadań zarówno tych przypisanych do poszczególnych podobszarów, jak również przewidzianych dla jego całości.

Wiązka 1. Podobszar Ułęż

- I. Zagospodarowanie centrum Ułęża na cele kulturalne i rekreacyjne:**
 - 1) Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy GOK
 - 2) Wzgórze Pięciu Figur
- II. „Ułęż - historia i kultura” – cykl spotkań integracji międzypokoleniowej**
- III. Organizacja Klubu Seniora**

Wiązka 2. Podobszar Sobieszyn

- IV. Adaptacja budynków w obrębie Zespołu Szkół Ogólnokształcących na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu.**
 - 1) Urządzenie Domu Dziennego Pobytu i Klubu Seniora
 - 2) Urządzenie punktu informacji turystycznej
 - 3) Urządzenie Izby Pamięci
 - 4) Termomodernizacja budynku ZSO w Sobieszynie
 - 5) Poprawa szlaków komunikacyjnych dla poprawy bezpieczeństwa uczniów
- V. Aktywna rodzina**
- VI. Przebudowa zabytkowego budynku szkoły w Sobieszynie**
- VII. Odbudowa zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadanie funkcji Centrum Integracji Społecznej**
- VIII. Centrum Kultury, Tradycji i Rekreacji w Sobieszynie**
- IX. Modernizacja placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie**

Wiązka 3. Obszar rewitalizacji (podobszary: Sobieszyn, Ułęż i Żabianka).

- X. Podniesienie znaczenia walorów kulturalno-przyrodniczych i ożywienie turystyczne w gminie Ułęż**
 - 1) Rewitalizacja zabytków na terenie gminy
 - 2) Oznaczenie szlaku historycznego – kultury szlacheckiej z wykorzystaniem obiektu zabytkowego pełniącego funkcję usług publicznych- Sobieszyn dz.1382/9.
 - 3) Oznaczenie i ochrona pomników przyrody na terenie gminy.
 - 4) Promocja walorów przyrodniczych i historycznych w gminie Ułęż poprzez publikacje, mapy i przewodniki
- XI. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie Ułęż**

8.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Tabela 33 Fiszka projektowa nr 1

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
1. Zagospodarowanie centrum Ułęża na cele kulturalne i rekreacyjne	
Nazwa wnioskodawcy – realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 1	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów
PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż)
PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne (stadion, teren przy GOK, plac zabaw)
PI 4	Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Cele przedsięwzięcia to przede wszystkim: <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsca integracji mieszkańców, nadanie nowych funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych – poprawa jakości życia mieszkańców, – poprawa atrakcyjności osiedleńczej, – poprawa jakości terenów zielonych służących rekreacji i wypoczynkowi, – aktywizacja mieszkańców, – poprawa stanu miejsca dziedzictwa kulturowego Ułęża – Wzgórze Pięciu Figur, – tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych 	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<p><u>Cel 2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne</u></p> <p>Kierunki działań:</p> <p>2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo.</p> <p>2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych.</p> <p>2.3. Budowanie oferty kulturalno– muzealnej.</p> <p><u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u></p> <p>Kierunki działań:</p> <p>3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców,</p> <p>3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.</p> <p>3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.</p>	

Aspekt społeczny przedsięwzięcia	
W ramach przedsięwzięcia planuje się zagospodarowanie przestrzeni publicznej w centrum gminy Ułęż, które będzie stanowić miejsce integracji mieszkańców. Na zrewitalizowanym terenie organizowane będą wydarzenia o charakterze aktywizującym, edukacyjnym, warsztatowym, kulturalnym i rekreacyjnym dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy. Ponadto zagospodarowanie miejsca historycznego (Wzgórze Pięciu Figur) przyczyni się do wzrostu poczucia przynależności mieszkańców i wzrostu poczucia lokalnej tożsamości.	
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	
Zakres rzeczowy przedsięwzięcia został podzielony na dwa zadania do realizacji: 1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej przy GOK (scena). 2. Wzgórze Pięciu Figur – zagospodarowanie terenu.	
Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Ułęż działka nr 285/1, 285/2	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
Teren zostanie zagospodarowany zgodnie z wytycznymi ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Szlaki komunikacyjne nie będą zawierały barier utrudniających poruszanie się osób z niepełnosprawnościami, do odpoczynku zostaną zamontowane ławki z podłokietnikami, tablice informacyjne będą uwzględniały potrzeby osób niewidomych i niedowidzących oraz głuchoniemych i słabosłyszących. Miejsca wypoczynku będą zawierały udogodnienia dla osób z trudnościami w poruszaniu się. Prace zostaną przeprowadzone zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania.	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
100 000,00 zł	600 000,00 zł
łącznie wartość przedsięwzięcia	
700 000,00 zł	
Planowane źródło finansowania	
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04 Budżet gminy Polski Ład	
Termin realizacji	
2027	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników	
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej: 60 arów (sposób pomiaru: protokół odbioru) - liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych – 1 szt. (sposób pomiaru: protokół odbioru)	

- liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 1 szt. (sposób pomiaru: protokół odbioru)

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych (miejsca integracji i aktywizacji) – sposób pomiaru: analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna)

Tabela 34 Fiszka projektowa nr 2

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
2. „Ułęż - historia i kultura” – cykl spotkań integracji międzypokoleniowej	
Wnioskodawca – realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż Podmioty współrealizujące: Gminny Ośrodek Kultury, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 1	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów
PS 3	Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo
PS 4	Patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Główne cele projektu to aktywizacja osób starszych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców w starszym wieku, mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej oraz osób ze szczególnymi potrzebami.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<u>Cel 1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia</u> Kierunki działań:	
1.1. Integracja osób starszych w lokalnym środowisku, zapewnienie wsparcia i opieki, podniesienie ich aktywności.	
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	
W ramach projektu przewiduje się organizację wydarzeń mających na celu odkrywanie historii gminy i dziedzictwa kulturowego przez najmłodszych i seniorów w ramach integracji międzypokoleniowej. Projekt zakłada organizację m.in.:	
<ul style="list-style-type: none"> – spacerów edukacyjnych (na obszarach o znaczeniu historycznym, kulturowym i przyrodniczym gminy), – spotkań i warsztatów w Gminnym Ośrodku Kultury , – warsztatów plenerowych. 	
Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż, obszar rewitalizacji, nowo zagospodarowana przestrzeń publiczna przy GOK (działki nr 258/1, 285)	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	

W organizowanych spotkaniach i wydarzeniach kulturalnych zapewniony zostanie równy i powszechny dostęp, w tym dla osób ze szczególnymi potrzebami. Oferta nie będzie ograniczona co do uczestników, ich możliwości ruchowych itp. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z udziału w organizowanej ofercie społeczno-kulturalnej, na które wstęp będzie otwarty dla wszystkich grup odbiorców

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFS
20 000,00 zł	200 000,00 zł

Łączna wartość przedsięwzięcia

220 000,00 zł

Planowane źródło finansowania

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 Działanie FELU.08.09
Budżet gminy

Prognozowane osiągnięcie wskaźników wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):
- liczba organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych w tym na nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej - ok. 15 wydarzeń/rok (dokumentacja fotograficzna, umowy z wykonawcami)

Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):
- liczba osób korzystających z organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych: 650/rok (dokumentacja fotograficzna)

Tabela 35 Fiszka projektowa nr 3

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
3. Organizacja Klubu Seniora	
Wnioskodawca– realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż Podmioty współrealizujące: Gminny Ośrodek Kultury, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia,	
Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 1	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów
PI 2	Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego
PI 3	Brak odpowiedniej infrastruktury opieki zdrowotnej, w szczególności dla seniorów oraz osób uzależnionych
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Celem projektu jest integracja osób starszych w lokalnym środowisku, zapewnienie im akceptacji i szacunku, podniesienie ich aktywności oraz ułatwienie nawiązywania kontaktów międzyludzkich. Projekt skupia się na wzmocnieniu emocjonalnym seniorów oraz zapobieganiu ich społecznemu wykluczeniu. Jego głównym założeniem jest stymulowanie aktywności społecznej i przeciwdziałanie izolacji wśród osób starszych, dążąc do poprawy jakości ich życia.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<u>Cel 1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
1.1. Integracja osób starszych w lokalnym środowisku, zapewnienie wsparcia i opieki, podniesienie ich aktywności.	
1.3.	
<u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	
3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym.	
Aspekt społeczny przedsięwzięcia	
Zidentyfikowane zjawisko starzenia się społeczności gminy Ułęż stawia samorząd przed koniecznością zapewnienia tej grupie mieszkańców odpowiednich warunków i jakości życia w gminie. Powstanie Klubu Seniora spowoduje zwiększenie integracji seniorów w gminie, zaktywizuje ich do podejmowania działań oraz poprawi ich jakość życia.	
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	
<ul style="list-style-type: none"> – Opracowanie dokumentacji projektowej, program funkcjonalno-użytkowy, – Remont i adaptacja pomieszczeń do nowych funkcji, dostosowanie budynku i pomieszczeń 	

<p>do potrzeb osób z niepełnosprawnościami,</p> <ul style="list-style-type: none"> – Montaż stolarski okiennej, – Wymiana instalacji elektrycznej, wodociągowej i kanalizacyjnej, wentylacyjnej, – Montaż zabezpieczeń p. poż., – Remont i wyposażenie łazienek, – Wyposażenie pomieszczeń na potrzeby funkcji społecznych(meble, stoły, krzesła, wyposażenie aneksu kuchennego, sprzęt rehabilitacyjny, – Utworzenie strefy relaksu i wypoczynku, – Zatrudnienie animatorów do osób starszych, – Utworzenie bogatej oferty zajęć, wykładów, prelekcji, wycieczek, – Kompleksowe wsparcie osób z niepełnosprawnościami. 	
Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Ułęż – działka nr 285	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
<p>Przedsięwzięcia zakłada dostosowanie obiektu i przestrzeni do osób ze szczególnymi potrzebami. Modernizacja obiektu zostanie przeprowadzona zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, zlikwidowane zostaną występujące bariery architektoniczne. Prace remontowe zostaną przeprowadzone zgodnie z wytycznymi dotyczącymi dostępności architektonicznej i funkcjonalnej. Organizowane zajęcia i wydarzenia w klubie seniora będą dostosowane i dostępne dla wszystkich uczestników, bez względu na wiek czy rodzaj i poziom niepełnosprawności.</p>	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
100 000,00 zł	1 000 000,00 zł
Łączna wartość przedsięwzięcia	
1 100 000,00 zł	
Planowane źródło finansowania	
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027 Działanie FELU.11.04, Działanie FELU.08.05 Budżet gminy	
Termin realizacji	
2027	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników i	
<p>Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 1 szt. (protokół odbioru) <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 1 szt. (protokół odbioru) 	

Tabela 36 Fiszka projektowa nr 4

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

4. Adaptacja budynków w obrębie Zespołu Szkół Ogólnokształcących na cele społeczne i turystyczne wraz z zagospodarowaniem terenu	
Wnioskodawca – realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 1	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów
PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż)
PS 3	Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo
PS 4	Patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja
PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne
PI 2	Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie
PI 3	Brak odpowiedniej infrastruktury opieki zdrowotnej, w szczególności dla seniorów oraz osób uzależnionych
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Cele przedsięwzięcia to przede wszystkim: <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsca integracji mieszkańców, nadanie nowych funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz turystycznych. – poprawa bezpieczeństwa (w szczególności uczniów szkoły) – poprawa jakości życia mieszkańców, – poprawa jakości życia seniorów, – poprawa atrakcyjności osiedleńczej, – aktywizacja mieszkańców, – poprawa stanu miejsca dziedzictwa kulturowego Ułęża – Izba Pamięci, – poprawa efektywności energetycznej obiektów publicznych, 	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<u>Cel 1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji	
1.3. Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i poprawy jakości ich życia.	
<u>Cel 2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych.	
2.3 Budowanie oferty kulturalno– muzealnej.	
<u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.	

- 3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.
 3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.
 3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym_

Aspekt społeczny przedsięwzięcia

Utworzenie centrum mieszkaniowego i dziennego domu pobytu odpowiada na problemy mieszkańców narażonych na wykluczenie społecznego w szczególności z powodu ubóstwa, a także nieradności w życiu codziennym. Mieszkańcy korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, którzy są narażeni na kryzys bezdomności znajdują pomoc w postaci przestrzeni mieszkalnej. Utworzenie Izby pamięci i PIT będą miejscami, w budowanie wizerunku których włączyć będą beneficjenci Centrum mieszkaniowego oraz Dziennego Domu Pobytu. Ponadto wzrost atrakcyjności turystycznej przyczyni się do poprawy sytuacji gospodarczej poprzez wzrost liczby miejsc pracy w działalnościach turystycznych i okoturystycznych.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

Zakres rzeczowy przedsięwzięcia został podzielony na poszczególne zadania do realizacji:

- Urządzenie Centrum mieszkaniowego i Domu Dziennego Pobytu (funkcja społeczna), w obecnym budynku internatu,
- Urządzenie Punktu Informacji Turystycznej i Izby Pamięci (funkcja turystyczna), w budynku po tzw. Drewniaku
- Termomodernizacja budynku ZSO w Sobieszynie,
- Poprawa szlaków komunikacyjnych dla poprawy bezpieczeństwa uczniów,

Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Sobieszyn, działka nr 1132/1

Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Dostępność architektoniczna będzie osiągnięta poprzez eliminację istniejących barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i obiektach oraz budowę nowych obiektów z uwzględnieniem zasad uniwersalnego projektowania. Dostępność cyfrowa będzie osiągnięta poprzez zastosowanie rozwiązań zgodnych ze standardem WCAG na stronach internetowych udostępniających informacje na temat przedsięwzięcia i zadań realizowanych w jego ramach. Dostępność informacyjno-komunikacyjna będzie osiągnięta poprzez wprowadzenie w przestrzeni i obiektach czytelnych znaków, informacji, transkrypcji, oświetlenia, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej.

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
100 000,00 zł	2 000 000,00 zł

Łączna wartość przedsięwzięcia

2 100 000,00 zł

Planowane źródło finansowania

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04, Działanie FELU.08.05, Działanie FELU.08.01
 Budżet gminy

Termin realizacji

2027
Prognozowane osiągnięcie wskaźników
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem – 2 szt. (protokół odbioru) - liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 3 szt. (protokół odbioru)
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 2 szt. (protokół odbioru)

Tabela 37 Fiszka projektowa nr 5.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
5. Aktywna rodzina	
Wnioskodawca – realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż, GOK, PUP, OPS	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 3	Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo
PS 4	Patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Celem głównym projektu jest poprawa jakości życia rodzin dysfunkcyjnych w tym osób niepełnosprawnych oraz przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków opiekuńczych i wychowawczych.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
Cel 1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia	
<u>Kierunki działań:</u>	
1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji	
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	
W ramach projektu zostaną podjęte działania w celu zapobiegania kryzysowym sytuacjom w rodzinie oraz rozwiązywania już istniejących problemów. Dodatkowo, planuje się udzielać wsparcia członkom rodziny, którzy opiekują się osobami niepełnosprawnymi. Celem jest stworzenie sprzyjających warunków dla rodzin, aby mogły skutecznie spełniać swoje funkcje i odpowiednio się rozwijać.	
W ramach projektu przewiduje się:	
<ul style="list-style-type: none"> – Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, doradczego) – Usługi dla rodzin z dziećmi w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, – Warsztaty umiejętności dla osób niepełnosprawnych, – Aktywizacja osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy, – Wsparcie asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, – Organizowanie zespołów/grup roboczych działających na rzecz rodzin, – Prowadzenie monitoringu sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających 	

trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży.	
Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Sobieszyn, działka nr 1132/1 (w budynkach zrewitalizowanych – projekt nr 4)	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
Całe przedsięwzięcie będzie realizowane zgodnie z zasadami równości i dostępności, aby każdy mieszkaniec, niezależnie od swoich potrzeb i ograniczeń, mógł aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności lokalnej w ramach projektu 'Aktywna rodzina'.	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFS
50 000,00 zł	300 000,00 zł
Łączna wartość przedsięwzięcia	
350 000,00 zł	
Planowane źródło finansowania	
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.08.01, Działanie FELU.08.02, FELU.08.04, Budżet gminy	
Termin realizacji	
2027	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników	
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - liczba rodzin/osób korzystających z usług/wsparcia – 20/rok (listy obecności, raporty z przeprowadzonych czynności, kartoteki)	
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - liczba udzielonych porad/konsultacji mieszkańcom w trudnej sytuacji życiowej – 50/rok (listy obecności, raporty z przeprowadzonych czynności, kartoteki)	

Tabela 38 Fiszka projektowa nr 6.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
6. Przebudowa zabytkowego budynku szkoły w Sobieszynie oraz dostosowanie budynków Zespołu Szkół im. hr. Kickiego w Sobieszynie do stworzenia nowoczesnej jednostki szkoleniowej.	
Wnioskodawca – realizator przedsięwzięcia	
Powiat Rycki	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Proces niszczenia zabytku – budynku szkoły – postępuje szybko. Budynek jest nieużytkowany, nieogrzewany w zimie, niewentylowany, co prowadzi do szybkiej degradacji tkanki/materii zabytku. W tej chwili uczniowie Zespołu Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie podejmują edukację w budynku internatu (zabytek), gdzie warunki nauki nie są odpowiednie. Po realizacji projektu nastąpi poprawa infrastruktury szkoleniowej dla uczniów celem lepszej skuteczności kształcenia. Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż)
PI 2	Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie.
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
<ul style="list-style-type: none"> – Zahamowanie procesów destrukcji budynku szkoły w Zespole Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie oraz ocalenie obiektu zabytkowego dla przyszłych pokoleń. – Stworzenie powierzchni edukacyjnej dla uczniów podejmujących naukę w Zespole Szkół. – Poprawa bazy edukacyjnej dla młodzieży – lepsze kształcenie; – Przygotowanie wartościowych kandydatów do różnych rodzajów służby wojskowej oraz wspieranie systemu odbudowy rezerw Sił Zbrojnych RP poprzez wykorzystanie potencjału uczniów (absolwentów) szkół ponadpodstawowych pobierających naukę w klasach wojskowych. – Krzewienie patriotyzmu. 	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<p><u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u></p> <p><u>Kierunki działań:</u></p> <p>3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.</p> <p>3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.</p> <p>3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym.</p>	
Aspekt społeczny przedsięwzięcia:	
Zatrzymanie migracji młodych osób dzięki stworzeniu nowoczesnej jednostki szkoleniowej, zwiększającej lokalne możliwości edukacyjne i zawodowe. Zachowanie dziedzictwa kulturowo-historycznego poprzez renowację zabytkowego budynku przyczyni się do wzmocnienia tożsamości lokalnej. Przez dostosowanie obiektów do potrzeb edukacyjnych i kulturalnych nastąpi poprawa infrastruktury społecznej integrującej mieszkańców. Ponadto przywrócenie funkcji użytkowych niszczącym obiektom poprawi jakość życia i atrakcyjność wsi.	

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	
<ul style="list-style-type: none"> – remont i zabezpieczenie substancji zabytkowej, modernizacja konstrukcji budynku wraz z dostosowaniem jej do współczesnych wymogów technicznych wynikających z obciążeń i funkcji obiektu, – dostosowanie funkcjonalności pomieszczeń do wymogów wynikających z funkcji obiektu, przepisów budowlanych i przepisów odrębnych, – wymiana instalacji technicznych, – zakup wyposażenia na potrzeby zajęć edukacyjnych (ławki, regały, materiały dydaktyczne). – przebudowa, renowacja oraz rewitalizacja budynków Zespołu Szkół im. Kajetana hr. Kickiego w Sobieszynie – Brzozowej – stworzenie profesjonalnej strzelnicy sportowej dla uczniów; – utworzenie poligonu wojskowego celem poprawy sprawności bojowej uczniów; – zakup niezbędnego wyposażenia do celów kształcenia uczniów; – zakup mundurów dla przyszłych uczniów; 	
Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Sobieszyn, działka nr 1359/8	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
<p>Dostępność dla osób niepełnosprawnych zapewnia schodofaz. Będzie rozkładany na czas przejazdu niepełnosprawnego. Wezwanie przez niepełnosprawnego osoby obsługującej schodofaz odbywać się będzie przy użyciu dzwonka zlokalizowanego przy wejściu do budynku. Dzwonek umieszczony na wysokości dostępnej dla niepełnosprawnego. Wszystkie prace remontowo-budowlane będą przeprowadzone zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania. Budynek zostanie zmodernizowany pod względem usunięcia barier architektonicznych.</p>	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
3 750 000,00 zł	21 250 000,00 zł
Łączna wartość przedsięwzięcia	
25 000 000,00 zł	
Planowane źródło finansowania	
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04, Działanie FELU.07.02 Budżet gminy, fundusze krajowe	
Termin realizacji	
do 2028 r.	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników	

Wskaźnik produktu - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 szt. (protokół odbioru)
Wskaźniki rezultatu - liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 1 szt. (protokół odbioru)

Tabela 39 Fiszka projektowa nr 7.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
7. Odbudowa zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadanie funkcji Centrum Integracji Społecznej	
Wnioskodawca– realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy:	
PS 1	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów
PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż)
PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne,
PI 2	Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie.
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Celem głównym przedsięwzięcia jest ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez odbudowę i ochronę zabytkowego pałacu w Sobieszynie oraz wykorzystanie obiektu na prowadzenie Centrum Integracji Społecznej.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<u>Cel 1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia</u>	
Kierunki działań:	
1.2. Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i poprawy jakości ich życia.	
<u>Cel 2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne</u>	
Kierunki działań:	
2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych.	
<u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u>	
Kierunki działań:	
3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców,	
3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.	
3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.	
3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	

3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym.

Aspekt społeczny przedsięwzięcia

Aspekt społeczny projektu obejmuje odbudowę zabytkowego pałacu w Sobieszynie, co pozwoli na jego adaptację do funkcji Centrum Integracji Społecznej. W odrestaurowanym obiekcie powstaną Ośrodek Integracji Społecznej, Klub Seniora oraz Punkt Informacji Turystycznej. Te nowe funkcje przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców, wspierając integrację społeczną, aktywizację seniorów i rozwój lokalnej wspólnoty. Jednocześnie projekt umożliwi ochronę dziedzictwa kulturowego, nadając zdegradowanemu obiektowi nową rolę użytkową, co wzmacnia więź mieszkańców z historią regionu i podnosi atrakcyjność turystyczną okolicy.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

- Odbudowa zdegradowanego obiektu zabytkowego – Pałacu w Sobieszynie,
- Doprowadzenie budynku do możliwości użytkowania, przystosowanie do nowych funkcji społecznych: Ośrodek Integracji Społecznej, Klub Seniora, Punkt Informacji Turystycznej.

Ustala się, że przedmiotowa inwestycja będzie wymagała pozwolenia właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wszelkie prace będą uwzględniały wytyczne, nakazy i zalecenia wskazane przez LKWZ. Nie rozpoczęto prac przygotowawczych w ramach projektu, na ich etapie, podczas opracowywania dokumentacji projektowej i kosztorysowej ustalony zostanie zakres prac we współpracy z LKWZ. Procedura uzyskania pozwolenia na budowę wymaga również opinii konserwatora zabytków przed podjęciem decyzji budowlanej. W związku z powyższym, w każdym z etapów prac (od opracowywania dokumentacji do odbioru prac) uczestniczyć będzie wojewódzki konserwator zabytków.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Sobieszyn, działka 1382/9

Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

W ramach projektu odbudowy zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadania funkcji Centrum Integracji Społecznej, priorytetem jest zapewnienie pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Planujemy przeprowadzić kompleksową modernizację i adaptację budynku, uwzględniając zasady dostępności oraz potrzeby różnych grup społecznych. Projekt zakłada m.in. instalację windy lub podjazdu dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, dostosowanie toalet oraz szereg udogodnień, takich jak oznakowanie w alfabecie Braille'a, piktogramy czy audiodeskrypcje dla osób niewidomych lub niedowidzących. Dodatkowo, planujemy stworzenie przestrzeni dostępnej dla osób z niepełnosprawnościami intelektualnymi, zapewniając wsparcie asystentów oraz odpowiednie udogodnienia. Cały projekt będzie realizowany z uwzględnieniem wytycznych dotyczących równości i dostępności. Zapewniona zostanie dostępność architektoniczna, szczególnie przez projektowanie przestrzeni wolnych od barier, dostępność cyfrowa poprzez informowanie społeczeństwa o realizowanym przedsięwzięciu za pośrednictwem stron internetowych zgodnych ze standardem WCAG, dostępność informacyjno-komunikacyjna poprzez wprowadzenie czytelnego oznakowania obiektów i przestrzeni publicznej.

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFS
750 000,00	4 250 000,00

Łączna wartość przedsięwzięcia
5 000 000,00 zł
Planowane źródło finansowania
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04 Budżet gminy
Termin realizacji
2027
Prognozowane osiągnięcie wskaźników
Wskaźnik produktu: - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - 1 szt. (protokół odbioru)
- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 1 szt. (protokół odbioru)

Tabela 40 Fiszka projektowa nr 8.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
8. Centrum Kultury, Tradycji i Rekreacji w Sobieszynie	
Wnioskodawca– realizator przedsięwzięcia	
Koło Gospodyń Wiejskich w Sobieszynie	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 1	Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów
PS 3	Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo
PS 4	Patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja
PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne
PI 4	Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Rewitalizacja budynku świetlicy wiejskiej i strażnicy wraz z przyległym terenem (łącznie z placem zabaw) w celu nadania nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<u>Cel 1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i poprawy jakości ich życia.	
<u>Cel 2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
2.3. Budowanie oferty kulturalno– muzealnej.	
<u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u>	
<u>Kierunki działań:</u>	
3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców,	
3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.	
3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.	
3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.	
Aspekt społeczny przedsięwzięcia	
W odnowionym obiekcie i jego otoczeniu powstaną przestrzenie do organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych, w tym plac zabaw dla dzieci. Projekt przyczyni się do integracji lokalnej społeczności, wspierając aktywność mieszkańców w każdym wieku oraz wzmacniając więź z lokalną tradycją. Dodatkowo, rewitalizacja podniesie jakość przestrzeni publicznej i uczyni ją bardziej atrakcyjną zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.	
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	

<ul style="list-style-type: none"> – remont dachu na całym obiekcie, dobudowa pomieszczeń na Izbę Tradycji Pożarniczych; – wykonanie ogrzewania/klimatyzacji w kuchni, małej sali, siłowni, Izbie Tradycji Pożarniczych; – wymiana drzwi zewnętrznych i wewnętrznych w świetlicy; – remont łazienki; – remont schodów zewnętrznych z uwzględnieniem podjazdu dla osób niepełnosprawnych, wykonanie odwodnienia wokół całego obiektu; – zagospodarowanie terenu przed Izbą Tradycji Pożarniczych, budowa wiaty na historyczny sprzęt pożarniczy; – wyposażenie sali widowiskowej, małej sali, kuchni i magazynów w: ruchomą scenę, kolorowe oświetlenie, stoły i krzesła, sprzęt RTV, komputerowy (laptopy, drukarki, rzutnik, ekran), fotograficzny (aparat, dron) i AGD (patelnia gastronomiczna, lodówka, maszyna do popcornu, maszynka do waty cukrowej) itp.; regały magazynowe; gry i zabawy dla dzieci; – Zagospodarowanie terenu wokół świetlicy: wybudowanie małej infrastruktury (ławki, scena zewnętrzna, wiaty turystyczna). – Rewitalizacja placu zabaw dla dzieci, zakup nowych urządzeń oraz wyposażenie siłowni zewnętrznej. 	
Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Sobieszyn, działka 480	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
<p>Wszelkie elementy projektowe oraz infrastrukturalne zostaną zaprojektowane z myślą o osobach z różnymi rodzajami niepełnosprawności, aby umożliwić im swobodny dostęp i pełne korzystanie z oferowanych usług i atrakcji. Planowane są szerokie udogodnienia, takie jak rampy dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, windy, oznaczenia w alfabecie Braille'a, odpowiednio dostosowane toalety oraz wygodne miejsca siedzące. Ponadto, przewidziane są także programy i zajęcia dostosowane do różnych potrzeb, w tym zajęcia kulturalne, warsztaty czy imprezy rekreacyjne, które będą dostępne i przyjazne dla osób ze specjalnymi wymaganiami. Cały projekt zostanie przeprowadzony z uwzględnieniem wytycznych dotyczących dostępności i równości, aby zagwarantować, że centrum kultury, tradycji i rekreacji będzie miejscem otwartym dla wszystkich, niezależnie od ich indywidualnych potrzeb i możliwości.</p>	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
1 000 000,00	4 000 000,00
Łączna wartość przedsięwzięcia	
5 000 000,00 zł	
Planowane źródło finansowania	
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04 Środki prywatne Budżet gminy	
Termin realizacji	

2027
Prognozowane osiągnięcie wskaźników
- liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach – 2 szt. (protokół odbioru)
- liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych – 1 szt. (protokół odbioru)
- liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej – 1 szt. (protokół odbioru)
<i>Tabela 41 Fiszka projektowa nr 9.</i>
Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego
9. Modernizacja placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie
Wnioskodawca– realizator przedsięwzięcia
Zespół Szkół Ogólnokształcących w Sobieszynie
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia
Realizacja przedsięwzięcia rozwiąże problem z dostępnością dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym do bezpiecznej zabawy na świeżym powietrzu. Istniejący plac zabaw jest zbyt mały dla potrzeb placówki, nie posiada ogrodzenia i mieści się w sąsiedztwie starych, niebezpiecznych budynków. Poprzez modernizację zostanie stworzone miejsce spotkań dzieci i młodzieży oraz rodzin. Wpłyne to pozytywnie na integrację lokalnej społeczności i podniesie jakość życia mieszkańców. Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:
PS 2 Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż)
PI 1 Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne (stadion, teren przy GOK, plac zabaw)
PI 4 Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:
Rewitalizacja przestrzeni w trosce o bezpieczeństwo, rozwój fizyczny i atrakcyjność spędzania czasu na świeżym powietrzu
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:
<u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u> Kierunki działań: 3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców, 3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom. 3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.
Aspekt społeczny przedsięwzięcia
Modernizacja placu zabaw zapewni dzieciom w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym bezpieczne miejsce do zabawy na świeżym powietrzu, odpowiadające potrzebom placówki. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze, w tym ogrodzeniu i uporządkowanemu otoczeniu, przestrzeń stanie się atrakcyjna i funkcjonalna. Projekt przyczyni się do stworzenia miejsca spotkań dla dzieci, młodzieży i rodzin, wspierając integrację społeczną i aktywność fizyczną mieszkańców. Dodatkowo poprawi jakość przestrzeni publicznej, podnosząc komfort życia oraz przeciwdziałając migracjom

młodych ludzi, dzięki tworzeniu bardziej przyjaznego środowiska lokalnego.

Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia

- nowa aranżacja placu zabaw wraz z całkowitym ogrodzeniem terenu placu, zgodnie z wytycznymi normy PN-EN 1176, wraz z zainstalowaniem zamykanych bramek;
- położenie nawierzchni bezpiecznej na całym obszarze placu zabaw;
- postawienie nowej wieloelementowej konstrukcji rekreacyjnej z co najmniej dwiema zjeżdżalniami, przeszkodami drewnianymi, drabinkami i drobnymi instalacjami linowymi;
- instalację przynajmniej dwóch huśtawek wahadłowych z zamkniętym siedziskiem;
- dla najmłodszych dzieci -usytuowanie nowej, wolnostojącej piaskownicy;
- instalację dwóch nowych bujaków sprężynowych i karuzeli;
- zamontowanie na terenie placu zabaw punktów zawierających elementy edukacyjne dla najmłodszych dzieci oraz plansze rozwijające zdolności manualne;
- postawienie tablicy informacyjnej zawierającej regulamin placu zabaw oraz zakaz wprowadzania psów;
- instalację przynajmniej dwóch ławek w obrębie ogrodzonego terenu placu zabaw i rozmieszczenie ich w pobliżu sprzętów rekreacyjnych;
- rozmieszczenie wyposażenia i infrastruktury uwzględniające kryteria bezpieczeństwa i komfort użytkowania (m. in. strefa bezpieczeństwa dla karuzeli i huśtawek – 2 metry;
- rozbiórka pozostałości budynku starej szkoły który obecnie zagraża bezpieczeństwu dzieci.

Miejsce realizacji przedsięwzięcia

Sobieszyn, działka nr 1132/1 (przy budynku Zespołu Szkół w miejscu obecnego placu zabaw)

Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

W ramach projektu modernizacji placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie priorytetem jest zapewnienie pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Projekt zakłada przekształcenie placu zabaw w przestrzeń, która będzie dostępna i bezpieczna dla dzieci i dorosłych z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Infrastruktura będzie zgodna z wytycznymi normy PN-EN 1176. Wszelkie elementy placu zabaw oraz urządzenia rekreacyjne zostaną zaprojektowane zgodnie z wytycznymi dotyczącymi dostępności, uwzględniając udogodnienia takie jak szerokie ścieżki dla wózków inwalidzkich, podjazdy, bezpieczne nawierzchnie, elementy sensoryczne oraz oznaczenia w alfabecie Braille'a. Dodatkowo, przewidziane są odpowiednio dostosowane ławki i stoliki. Projektowane urządzenia rekreacyjne będą różnorodne i dostosowane do różnych potrzeb, aby umożliwić zabawę i integrację dla wszystkich dzieci.

Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
45 000,00	55 000,00

Łączna wartość przedsięwzięcia

300 000,00 zł

Planowane źródło finansowania

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04 Budżet gminy
Termin realizacji
2027
Prognozowane osiągnięcie wskaźników
Wskaźniki produktu - liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych - 1 szt. (protokół odbioru) - Powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej - 9,9 arów (protokół odbioru)
Wskaźniki rezultatu - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych (miejsca integracji i aktywizacji) – sposób pomiaru: analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna)

Tabela 42 Fiszka projektowa nr 10.

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
10. Podniesienie znaczenia walorów kulturalno-przyrodniczych i ożywienie turystyczne w gminie Ułęż	
Wnioskodawca – realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
Projekt odpowiada na problemy braku miejsc spędzania wolnego czasu, poszerzenia oferty turystycznej oraz odnowę, poprawę stanu i ochronę obiektów dziedzictwa kulturowo-historycznego i przyrodniczego. Ponadto realizacja przedsięwzięcia będzie odpowiedzią na problemy społeczne zdiagnozowane w gminie, takich jak bezrobocie – poprzez utworzenie nowych miejsc pracy i aktywizację zawodową mieszkańców, problemy społeczne osób zagrożonych wykluczeniem - poprzez wzrost poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania, czy stworzenie miejsc spędzania czasu wolnego i integracji mieszkańców. Projekt wpływa także na zdiagnozowane problemy środowiskowe – poprzez ochronę pomników przyrody, infrastrukturalne i przestrzenno-funkcjonalne - poprzez rewitalizację obiektów zabytkowych oraz organizację nowych miejsc dla mieszkańców i turystów. Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:	
PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż),
PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne
PI 2	Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie
PI 4	Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
Cel ogólny przedsięwzięcia to podniesienie jakości oferty spędzania czasu wolnego, oferty turystycznej oraz ochrona i odnowa obiektów o znaczeniu kulturowym, historycznym i przyrodniczym, a także wzrost tożsamości kulturowej mieszkańców oraz rozwój społeczno-	

gospodarczy gminy.	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<p><u>Cel 2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne</u> <u>Kierunki działań:</u> 2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo. 2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych. 2.3. Budowanie oferty kulturalno– muzealnej. 2.4. Tworzenie ścieżek turystycznych i rowerowych.</p> <p><u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u> <u>Kierunki działań:</u> 3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców, 3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom. 3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym.</p>	
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	
<p>Zakres rzeczowy przedsięwzięcia został podzielony na poszczególne zadania do realizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rewitalizacja zabytków na terenie gminy – Oznaczenie szlaku historycznego – kultury szlacheckiej z wykorzystaniem obiektu zabytkowego pełniącego funkcję usług publicznych- Sobieszyn dz.1382/9 – Oznaczenie i ochrona pomników przyrody na terenie gminy. – Promocja walorów przyrodniczych i historycznych w gminie Ułęż poprzez publikacje, mapy i przewodniki. 	
Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Rewitalizacja zabytków: Ułęż działka nr 571/2; Sobieszyn działki nr 1382/7, 1382/8, 1382/9, 1370/2; Żabianka działka nr 190.	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
<p>Przedsięwzięcie zapewnia dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przeprowadzone roboty budowlane uwzględnią będą zasady uniwersalnego projektowania w obiektach dla zapewnienia ich dostępności. Rewitalizowane obiekty zostaną pozbawione barier architektonicznych.</p>	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
45 000,00	255 000,00
Łączna wartość przedsięwzięcia	
300 000,00 zł	

Planowane źródło finansowania
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04 Budżet gminy
Termin realizacji
2027
Prognozowane osiągnięcie wskaźników
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - długość oznakowanego szlaku historycznego- 30 km (protokół odbioru) - liczba nowo oznaczonych pomników przyrody – 4 szt. (protokół odbioru)
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - liczba osób korzystających z nowo utworzonych miejsc rekreacyjno -turystycznych – 1000/ rok (dokumentacja fotograficzna) - liczba wydanych do użytku publikacji/przewodników/map – 150/rok (umowy z wykonawcami)

Tabela 43 Fiszka projektowa nr 11

Nazwa przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	
11. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji w gminie Ułęż	
Wnioskodawca – realizator przedsięwzięcia	
Gmina Ułęż	
Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia	
<p>Przedsięwzięcie odpowiada na problemy związane z brakiem miejsca, w który mieszkańcy mogą spędzać czas wolny, a także brakiem miejsc sprzyjających rozwojowi gminy w obszarze turystyki. Poza oczywistymi, takimi jak podnoszenie jakości przestrzeni publicznych, miejsc rekreacji i wypoczynku, projekt przyczyni się do wzrostu potencjału osiedleńczego gminy, będzie też czynnikiem aktywizującym mieszkańców i podnoszącym ich komfort życia w gminie. Projekt rewitalizacyjny rozwiązuje następujące zdiagnozowane problemy:</p>	
PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż),
PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne
PI 2	Zdegradowane, niszczone obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie
PI 4	Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności
Cel ogólny (cele) przedsięwzięcia:	
<p>Główny cel realizacji projektu to rewitalizacja przestrzeni publicznych w trosce o komfort i jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki w gminie Ułęż. Przedsięwzięcie to będzie również realizować cele polegające na: stworzeniu bezpiecznej przestrzeni i miejsca integracji mieszkańców, nadanie nowych funkcji rekreacyjnych oraz turystycznych, poprawie bezpieczeństwa publicznego, poprawie atrakcyjności osiedleńczej, czy aktywizacji mieszkańców..</p>	
Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działań:	
<p><u>Cel 2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne</u></p> <p><u>Kierunki działań:</u></p> <p>2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo.</p> <p><u>Cel 3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji</u></p> <p><u>Kierunki działań:</u></p> <p>3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców,</p> <p>3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom.</p> <p>3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.</p>	
Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia	
<p>Przedsięwzięcie swoim zasięgiem obejmuje rewitalizację przestrzeni publicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ułęż – Sobieszyn 	

Miejsce realizacji przedsięwzięcia	
Ułęż - działki nr: 259; 196, Sobieszyn - działka nr: 480,	
Opis zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	
Planuje się stworzenie otwartych, przyjaznych i funkcjonalnych przestrzeni, które będą dostępne dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich indywidualnych potrzeb i ograniczeń. Uwzględniony zostanie szereg udogodnień i dostosowań w projektowaniu infrastruktury przestrzeni publicznych, takie jak szerokie chodniki, podjazdy dla wózków inwalidzkich, oznaczenia w alfabecie Braille'a na tablicach informacyjnych oraz audiodeskrypcje dla osób niewidomych lub niedowidzących. Dodatkowo, planuje się dostosować elementy małej architektury, takie jak ławki, kosze na śmieci czy oznakowania drogowe, aby były one łatwo dostępne i użyteczne dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Cały projekt będzie realizowany z uwzględnieniem zasad równości i dostępności, aby przestrzenie publiczne obszaru rewitalizacji w gminie Ułęż były miejscem otwartym i inkludującym dla wszystkich mieszkańców.	
Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:	
pochodzące ze źródeł krajowych publicznych	pochodzące z funduszy UE: EFRR
20 000,00 zł	380 000,00 zł
Łączna wartość przedsięwzięcia	
400 000,00	
Planowane źródło finansowania	
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 Działanie FELU.11.04 Budżet gminy	
Termin realizacji	
2027	
Prognozowane osiągnięcie wskaźników	
Wskaźniki rezultatu - liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych – 2 szt. (protokół odbioru) - Powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej – 23,6 arów (Ułęż – 7,3 a; Sobieszyn – 16,3 a) (protokół odbioru)	
Wskaźniki rezultatu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): - Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych (miejsca integracji i aktywizacji) – sposób pomiaru: analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna) (protokół odbioru)	

8.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza głównymi (podstawowymi) przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, istnieje możliwość realizacji przedsięwzięć uzupełniających zarówno na obszarze rewitalizacji, jak i terenie całej gminy. Ich zakres powinien stanowić uzupełnienie głównych działań rewitalizacyjnych. Na tym etapie wdrażania programu rewitalizacji nie ma jeszcze określonych zakresów ani ram finansowych przedsięwzięć uzupełniających. Niemniej jednak ich głównym celem będzie wpisanie się w cele i kierunki działań rewitalizacji gminy Ułęż, przyczyniając się tym samym do zwiększenia integracji społecznej oraz zaowocowania szeregiem korzyści o charakterze gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym i środowiskowym. Działania te mogą być inicjowane zarówno przez instytucje publiczne, jak i organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców. Ich celem jest wspieranie i podtrzymywanie efektów działań prowadzonych na obszarze objętym procesem rewitalizacji.

W procesie rewitalizacji gminy Ułęż, w ramach przedsięwzięć uzupełniających przewiduje się realizację dodatkowych przedsięwzięć we współpracy z organizacjami pozarządowymi, które będą miały na celu:

- Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- Poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- Pobudzenie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- Zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- Zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- Wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- Wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności.

9. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Komplementarność jest istotnym elementem Gminnego Programu Rewitalizacji, która kontroluje spójności przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W ramach komplementarności sprawdzane są zgodności z określonymi celami rewitalizacji oraz efektywności wydatkowania środków finansowych na zadania rewitalizacyjne. Komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 podzielono na pięć części: przestrzenną, problemową, proceduralno-instytucjonalną, międzyokresową oraz finansową (źródła finansowania).

9.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna zapewnia spójność projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ważnym elementem tej spójności jest całościowe oddziaływanie efektów rewitalizacji na obszar gminy tak, aby rezultaty były widoczne dla wszystkich mieszkańców, a nawet turystów i przejezdnych. Dlatego pomimo, że przedsięwzięcia skupione są na obszarze rewitalizacji nie powinny oddziaływać na niego miejscowo czy punktowo, lecz poprzez efekt synergii na całe otoczenie. Natomiast poprzez synchronizację przedsięwzięć w sposób przestrzenny, zniwelowane zostaną negatywne zjawiska, a sytuacja kryzysowa nie rozwinie się ani nie przeniesie poza obszar rewitalizacji. Komplementarność przestrzenna zakłada również brak możliwości rozwinięcia się niepożądanych efektów takich jak segregacja społeczna, czy wykluczenie społeczne.

Obszar rewitalizacji wyznaczony dla Gminy Ułęż składa się z trzech podobszarów: Sobieszyn, Ułęż oraz Żabianka. Ich łączna powierzchnia wynosi 2,44 km², co jest równe 2,9% powierzchni gminy, a liczba mieszkańców to 966, co stanowi 29,75% ludności gminy. Dzięki zawężeniu granic obszaru rewitalizacji umożliwiono koncentrację działań wszystkich podmiotów na wybranym obszarze. Co za tym idzie zwiększono szanse na wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z kryzysu. Dodatkowo zaplanowane w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięcia są odpowiedzią na konkretne zdiagnozowane problemy, co pozwala na rozwiązanie ich w miejscu występowania. Można więc stwierdzić, że warunek komplementarności przestrzennej w aspekcie interwencji społecznej i infrastrukturalnej został spełniony.

9.2 Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa zapewnia wzajemne i tematyczne uzupełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych, poprzez połączenie różnych sfer np. animacyjno-społecznych, aktywizacyjno-gospodarczych, środowiskowych i inwestycyjnych. Dlatego aby zachować komplementarność problemową, działania rewitalizacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji zostały zaplanowane jako odpowiedź na konkretne, rozpoznane zjawiska kryzysowe. Co więcej, ich oddziaływanie będzie

widoczne we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Na przykład zadanie rewitalizacyjne związane z zagospodarowaniem parku przyczyni się nie tylko do poprawy przestrzeni publicznej, ale i jakości życia mieszkańców, którzy będą mogli z niej skorzystać.

Komplementarność problemowa działa również poprzez połączenie konkretnych projektów rewitalizacyjnych z celami Gminnego Programu Rewitalizacji, przez co zapobiega się zjawisku fragmentaryzacji oraz zapewnia kompleksowość procesu rewitalizacji. Natomiast problematyka projektów powinna być kompatybilna z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższych szczebli (krajowych, regionalnych i lokalnych).

9.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna polega na zaplanowaniu odpowiedniej struktury w celu integracji oraz współpracy poszczególnych grup interesariuszy zaangażowanych w proces rewitalizacji. To także właściwe zarządzanie programem rewitalizacji tak, aby możliwe było włączenie różnych partnerów społeczno-gospodarczych działających na terenie gminy. Jednak najistotniejsza w tym zakresie jest kooperacja pomiędzy operatorem rewitalizacji, a poszczególnymi Wydziałami Urzędu Gminy w celu efektywnego współdziałania różnych instytucji, a także wzajemnego uzupełniania się w zakresie spójności wdrażanych procedur. Dla rewitalizacji jako procesu złożonego potrzebne są konkretne kroki i procedury związane z realizacją projektów rewitalizacyjnych, a później ich monitorowaniem i oceną osiągniętych rezultatów. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji jest Wójt Gminy Ułęż we współpracy z Urzędem Gminy oraz innymi jednostkami organizacyjnymi, które zostaną zaangażowane w system zarządzania.

Dzięki powyższym działaniom zapewnione zostanie efektywne zarządzanie GPR, a także możliwość uzupełniania działań realizowanych w ramach polityk publicznych. Dodatkowa współpraca z podmiotami podległymi samorządowi terytorialnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego korzystnie wpłynie na skuteczność realizacji. Instytucje te będą zajmować się konsultowaniem oraz opiniowaniem projektów poszczególnych przedsięwzięć (na zasadach zlecenia zadań publicznych, wg. procedury przewidzianej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁹ oraz ustawie – Prawo zamówień publicznych²⁰).

Szczegółowy opis struktury wdrażania i zarządzania programem znajduje się w rozdz. 11.

¹⁹ t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571.

²⁰ t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, 1720.

9.4 Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa wyraża się poprzez kontynuowanie działań rewitalizacyjnych zawartych w dokumentach z poprzednich lat w aktualnie opracowywanym programie rewitalizacji.

W 2021 roku Rada Gminy Ułęż przyjęła uchwałą Nr XXX/165/21 z dnia 17 maja Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2016-2023. Jednakże, biorąc pod uwagę dynamiczne zmiany gospodarcze jak i zmiany w przepisach regulujących proces rewitalizacji, a także szansę finansowania działań rewitalizacyjnych z nowo dostępnych środków, zdecydowano się na przygotowanie ponownego programu rewitalizacji z zachowaniem komplementarności międzyokresowej obu dokumentów.

Grafika 24 Relacja Programów Rewitalizacji na terenie gminy Ułęż

Źródło: opracowanie własne

Należy zwrócić uwagę, że przyjmowanie programów rewitalizacji jest ściśle powiązane z okresami programowania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. To właśnie środki finansowe pochodzące z UE, mogą w dużym stopniu przyczyniać się do powodzenia projektów rewitalizacyjnych. W poniższej w tabeli zestawiono cele operacyjne LPR z celami GPR gminy Ułęż.

Tabela 44 Komplementarność celów programów rewitalizacji

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2016-2023	Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030
1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i bezrobociu dzięki ograniczeniu patologii społecznych oraz zwiększenie integracji mieszkańców	1. Zwiększenie poziomu integracji społecznej grup ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia
2. Ożywienie gospodarcze i turystyczne dzięki wykorzystaniu lokalnych zasobów	2. Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne
3. Kształtowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, służących zaspokojeniu potrzeb mieszkańców oraz poprawa jakości środowiska	3. Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Projekty inwestycyjne, zrealizowane ze środków zewnętrznych w perspektywie lat 2014-2020 zestawiono w następującej tabeli:

Tabela 45 Projekty zrealizowane w latach 2014-2020

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość projektu	Cel projektu
1.	Odnawialne źródła energii w Gminie Ułęż	2 732 080,94 zł	Celem projektu była ochrona środowiska naturalnego oraz zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych (OZE). W ramach projektu zostało zamontowanych 251 instalacji kolektorów słonecznych o łącznej mocy 981,26 kW wykorzystujących energię promieniowania słonecznego do produkcji energii cieplnej oraz 25 kotłów na biomasę o mocy 502 kW. Z zainstalowanych kotłów korzysta około 257 osób, natomiast z kolektorów słonecznych 1006 osób. Została utworzona podstrona internetowa promująca odnawialne źródła energii – portal ten wdrażał i promował rozwiązania, usługi i produkty czystej energii a także promował gminę jako ośrodek czystej energii na obszarze peryferyjnym. W ramach projektu wykonany został także System TIK, który w swoich założeniach m.in. zbierał i przechowywał w centralnej bazie danych informacje o instalacjach OZE .
2.	Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury (GOK) w Ułężu	3 747 531,75 zł	Przedmiotem inwestycji była przebudowa, rozbudowa i nadbudowa budynku Gminnego Ośrodka Kultury (GOK). W zakres inwestycji wchodziły: rozbiórka parterowej części budynku i schodów zewnętrznych, przebudowa, rozbudowa i nadbudowa budynku wraz z wykonaniem nowych instalacji wewnętrznych, zmiana sposobu użytkowania pomieszczeń przedszkolnych na pomieszczenia GOK, budowa przyłącza wodociągowego, przebudowa i budowa zewnętrznej instalacji kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do szczelnego zbiornika, przebudowa przyłącza telekomunikacyjnego, przebudowa istniejącego i wykonanie nowego utwardzenia terenu (ciągi piesze, pieszko- jezdne, opaska i miejsca postojowe oraz utwardzone miejsce gromadzenia odpadów stałych), budowa wiaty śmietnikowej, rozbiórka murku oporowego i wykonanie nowego z koszy gabionowych, rozbiórka części istniejącego ogrodzenia terenu, wykonanie nowego nasadzenia zieleni wysokiej i niskiej, wykonanie i zamontowanie na dachu budynku mikroelektrowni fotowoltaicznej, wykonanie zewnętrznego oświetlenia terenu na słupach oświetleniowych lampami ledowymi. Pozostałe zadania obejmowały: nadzór inwestorski, promocja, zarządzanie projektem. Budynek został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.
3.	Poprawa infrastruktury wodociągowej w Gminie Ułęż	2 901 640,80 zł	Celem głównym projektu była poprawa jakości środowiska dzięki uporządkowaniu gospodarki wodociągowej w Gminie Ułęż. W ramach projektu gmina zrealizowała przedsięwzięcie inwestycyjne, które obejmowało swoim zakresem modernizację stacji wodociągowej w Białkach Dolnych i Zosinie polegającą na modernizacji budynków, wymianie urządzeń technologicznych uzdatniania wody, wymianie instalacji elektrycznej, modernizacji ogrodzenia placu, utwardzeniu placu, uzupełnienie zieleni istniejącej, rekonstrukcji studni nr 1 w Białkach Dolnych. Projekt zakładał także montaż wodomierzy z wyższą klasą metrologiczną, odpornych na działanie pola magnetycznego i wyposażonych w nakładkę do odczytu radiowego, który umożliwia odczyt wskazań w przypadku utrudnienia dostępu lub braku obecności odbiorcy. System odczytu radiowego ponadto umożliwia odczyt na określonej dacie, określenie awarii na instalacji wewnętrznej (stały wyciek), określenie czasu przyłożenia magnesu, określenia daty niepożądanego ingerencji w wodomierz. Dodatkowo wykorzystany został system ICT wspomagający zarządzanie gospodarką wodną. Zastosowanie radiowego odczytu wodomierzy pozwoliło na lepszą kontrolę i zmniejszenie

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Wartość projektu	Cel projektu
			zużycia wody. Grupą docelową omawianego projektu byli mieszkańcy gminy Ułęż, którzy korzystają z rezultatów realizacji przedsięwzięcia, czyli lepszej jakości dostarczanej wody. Projekt wpłynął korzystnie na realizację celów środowiskowych, jakimi są obniżenie niekontrolowanych strat i poprawa jakości wody pitnej oraz podniesienie jakości życia mieszkańców.
4.	OZE w gminie Ułęż	2 082 981,61 zł	Przedmiotem projektu był zakup i instalacja kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych. Łączna ilość zamontowanych instalacji na obiektach prywatnych i publicznych w Gminie Ułęż wyniosła 143 szt. Dotychczasowe konwencjonalne źródła energii elektrycznej i ciepłej zostały zastąpione darmową energią słoneczną. Realizacja celów szczegółowych wpłynęła pośrednio na wzrost atrakcyjności turystycznej regionu, poprawę warunków życia jego mieszkańców oraz bezpośrednio na poprawę stanu środowiska naturalnego. Grupą docelową byli mieszkańcy gminy Ułęż (użytkownicy prywatni), którzy wyrazili chęć przystąpienia do projektu.
5.	Modernizacja systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy Ułęż	1 101 561,25 zł	Zakres inwestycji obejmował: modernizację systemu oświetlenia Gminy polegającą na wymianie opraw sodowych, żarowych i rtęciowych na oprawy LED. W zakres projektu wchodziła: wymiana oświetlenia poza obszarem objętym LPR w miejscowościach Wólka Sobieszyńska, Podlodówka, Osmolice, Kolonia Białki, Wąwolnica, Zosin I, Zosin II, Żabianka, Korzeniów, Białki Górne, Białki Dolne, budowa oświetlenia poza obszarem objętym LPR w miejscowości Podlodówka, budowa i wymiana oświetlenia na obszarze LPR w miejscowościach Ułęż, Sobieszyn. Dodatkowy zakres obejmował budowę oświetlenia w m. Białki Dolne, Sobieszyn i Ułęż. Łącznie wymienionych zostało 229 opraw i zamontowanych 86. Grupą docelową byli mieszkańcy Gminy Ułęż.
6.	Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w gminie Ułęż	663 508,85 zł	Przedmiotem projektu była głęboka modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej zlokalizowanego pod adresem Sobieszyn 4B, 08-504 Sobieszyn, wraz z montażem na dachu budynku instalacji solarnej oraz instalacji fotowoltaicznej o mocy 20 kWp.
Suma (ogólna wartość projektów)			13 229 305,20 zł (całkowita wartość projektów)

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapakdotacji.gov.pl/> [Dostęp: 27.11.2023]

9.5 Komplementarność źródeł finansowania

Najistotniejszym źródłem finansowania działań, projektów i przedsięwzięć zaplanowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 jest Unia Europejska. Ponadto zabezpieczenie finansowe stanowi także budżet gminy — wspierany przez środki budżetu państwa, środki budżetów samorządów, środki prywatne oraz inne środki publiczne. Poniżej przedstawiono wybrane źródła dofinansowania wraz z krótkim opisem.:

Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW)

Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej kontynuuje wsparcie dla wschodnich województw na lata 2021-2027, w celu przyspieszenia ich rozwoju. Program ten został sfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego głównymi założeniami są utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki oraz wyższa jakości życia w 6-ciu województwach Polski Wschodniej: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim, świętokrzyskim, podkarpackim oraz mazowieckim (bez Warszawy i otaczających ją powiatów).

Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 (FEL 2021-2027)

Program skupia się na wzmocnieniu i efektywnym wykorzystaniu gospodarczych i społecznych potencjałów regionu, sprzyjające zintegrowanemu, zrównoważonemu i inteligentnemu rozwojowi województwa lubelskiego, ukierunkowanemu na wysoką jakość życia i bezpieczeństwo jego mieszkańców. Fundusze pochodzą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Priorytet VII Rozwój Infrastruktury Społecznej I Zdrowotnej

Cel szczegółowy 1. — Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.

Cel szczegółowy 2. — Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.

Cel szczegółowy 4. — Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.

Priorytet VIII Zwiększanie Spójności Społecznej

Cel szczegółowy 1. — Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.

Cel szczegółowy 4. — Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.

Cel szczegółowy 5. — Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

Priorytet XI Rozwój Zrównoważony Terytorialnie
--

Cel szczegółowy 2. — Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.
--

Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)

Program ten został zaplanowany na wspieranie rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochronę środowiska oraz przeciwdziałanie wraz z adaptacją do zmian klimatu. Wśród jego założeń znajduje się wspieranie inwestycji związanych z poprawą jakości infrastruktury drogowej, poprawą wydolności ochrony zdrowia, a także wykorzystaniem potencjału tkwiącego w dziedzictwie kulturowym. Celem programu jest wpłynięcie na zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy kraju.

Priorytet I. Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności

2.1 Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych
--

Poprawa efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i gospodarki o obiegu zamkniętym, wspieranie przystosowania do zmian klimatu, a także wzmacnianie ochrony przyrody i zielonej infrastruktury
--

Priorytet VII. Kultura

4.6 Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacji społecznych

Planowana interwencja obejmuje rozwój infrastruktury kultury oraz ochronę dziedzictwa kulturowego w celu wzmocnienia ich potencjału w zakresie oddziaływania na rozwój gospodarczy i włączenie społeczne. Efektem planowanych działań będzie wzrost udziału społeczeństwa w życiu kulturalnym oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej regionów. Wsparcie ukierunkowane zostanie po pierwsze na tworzenie odpowiednich warunków infrastrukturalnych stymulujących do aktywnego uczestnictwa w kulturze i w życiu społecznym, w tym eliminację barier w dostępie do kultury dla grup z różnych przyczyn wykluczonych.
--

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS).

Program, który uwzględni wszelkie działania dla poprawy szerokokorzystanego rozwoju społecznego. Zapewnia wsparcie na rzecz: zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami; poprawy sytuacji na rynku pracy; zapewniania opieki nad dziećmi; integracji społecznej; ochrony zdrowia; podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji oraz rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej.

Priorytet I. Lepsze polityki dla rozwoju społecznego
--

Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących na rynku pracy, wspieranie niedyskryminacji, dostosowywanie uczestników rynku pracy do zmian, poprawa włączenia społecznego i integracji społeczno-gospodarczej.

Wspieranie dostępu do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
--

Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
--

Priorytet III. Równe szanse dla osób z niepełnosprawnościami

Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, promowanie równości szans i niedyskryminacji

Priorytet VI. Innowacje społeczne

Opracowywanie, testowanie, upowszechnianie i podejmowanie działań w zakresie włączenia wybranych nowych rozwiązań do polityki lub praktyki.

Inne możliwe formy dofinansowania:

- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy;
- Środki własne gminy Ułęż;
- Środki z budżetu państwa;
- Środki budżetów samorządów;
- Środki prywatne;
- Inne środki publiczne.

9.6 Podsumowanie komplementarności

Poniżej przedstawiono podsumowanie komplementarności GPR na poziomie celów strategicznych. Do zobrazowania komplementarności wykorzystano matrycę przedstawiającą wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi projektami rewitalizacji a celami strategicznymi i przypisanymi im kierunkami działań.

Tabela 46 Podsumowanie komplementarności

Cel strategiczny	1. ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA			2. UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY TURYSTYCZNE				3. TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI				
Nazwa przedsięwzięcia	1.1. Integracja osób starszych i zagrożonych wykluczeniem w lokalnym środowisku, zapewnienie wsparcia i opieki, podniesienie ich aktywności.	1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się szczególnie trudnej sytuacji.	1.3. Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i przestrzeni niosących poprawę jakości ich życia.	2.1. Tworzenie miejsc rekreacji wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo.	2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych	2.3. Budowanie oferty kulturalno – muzealnej	2.4. Tworzenie ścieżek turystycznych i rowerowych	3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców,	3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącej przestrzeni.	3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców.	3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,	3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym,
Zagospodarowanie centrum Ułęża na cele kulturalne i rekreacyjne.	✓			✓	✓	✓		✓	✓	✓		
„Ułęż - historia i kultura” – cykl spotkań integracji	✓											

Cel strategiczny	1. ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA			2. UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY TURYSTYCZNE				3. TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI				
między-pokoleniowej.												
Organizacja Klubu Seniora.	✓		✓								✓	✓
Adaptacja budynków w obrębie Zespołu Szkół Ogólnokształcących na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu.		✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓
Aktywna rodzina.		✓										
Przebudowa zabytkowego budynku szkoły w Sobieszynie oraz dostosowanie budynków Zespołu Szkół im. hr. Kickiego w Sobieszynie do stworzenia nowoczesnej jednostki szkoleniowej.		✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓

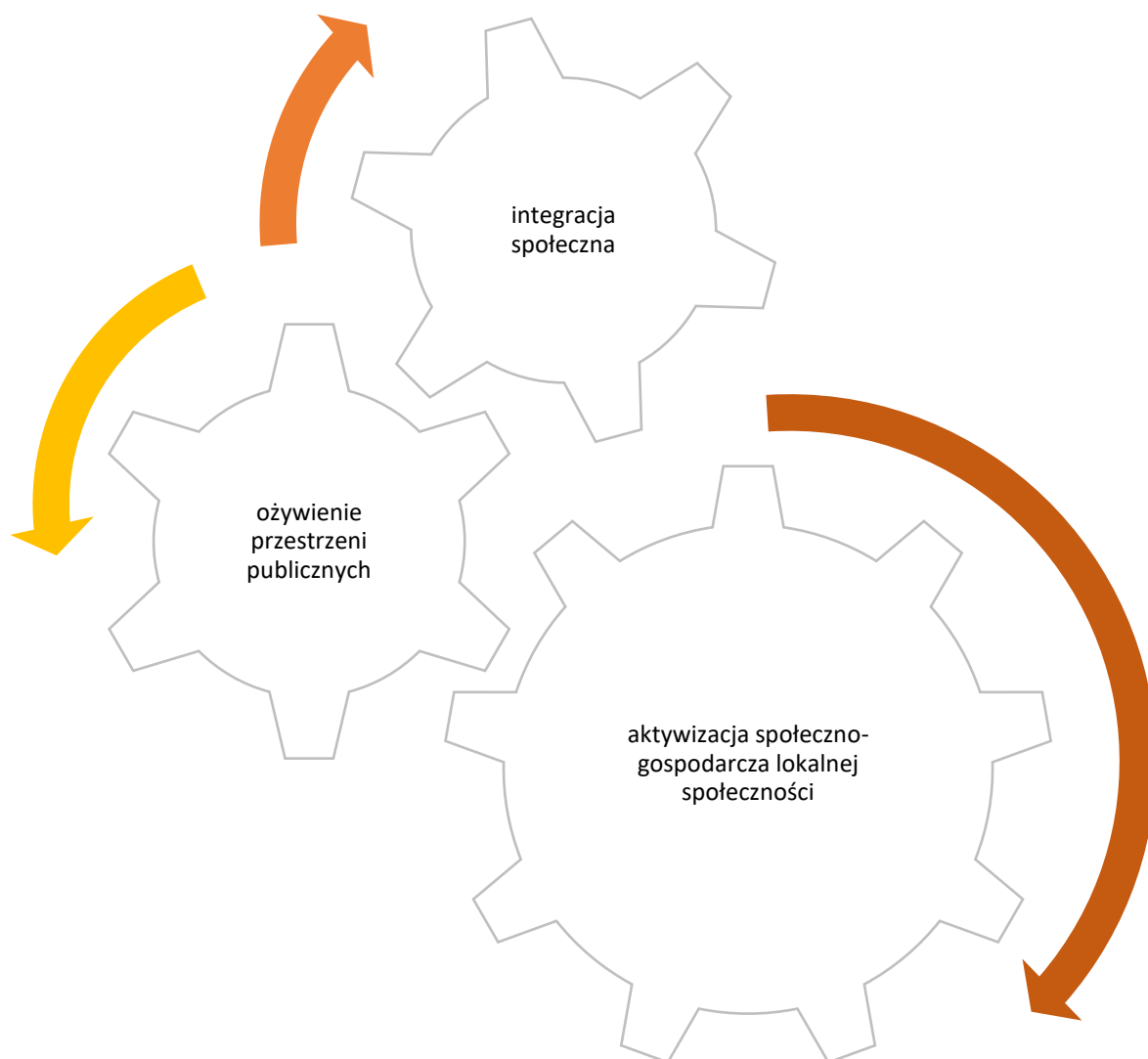
Cel strategiczny	1. ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA			2. UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY TURYSTYCZNE				3. TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI				
Odbudowa zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadanie funkcji Centrum Integracji Społecznej.			✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓
Centrum Kultury, Tradycji i Rekreacji w Sobieszynie.			✓			✓		✓	✓	✓	✓	
Modernizacja placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie.	✓		✓					✓	✓	✓		
Podniesienie znaczenia walorów kulturalno-przyrodniczych i ożywienie turystyczne w gminie Ułęż.	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓
Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie Ułęż.	✓		✓	✓				✓	✓	✓		

Źródło: opracowanie własne

9.7 Mechanizmy integracji

Mechanizmy integracji są uzupełnieniem opisanej we wcześniejszym podrozdziale komplementarności. Integracja poszczególnych przedsięwzięć zaplanowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 stanowi nieodłączną część procesu rewitalizacji, a polega na połączeniu działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Głównym źródłem zbudowania trzech autonomicznych poziomów integracji przedsięwzięć jest założenie, że każde z działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych, a tym samym zwiększa ich potencjał oddziałując na nie. Można więc stwierdzić, że mechanizmy integracji wzmacniają sprzężenie zwrotne pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami. .

Grafika 25 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Najistotniejszymi mechanizmami integracji zaplanowanej w ramach GPR interwencji będą poniżej przedstawione czynniki:

1. Integracja na poziomie celów

Mechanizm integracji w tym zakresie został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględnił takie mechanizmy jak:

- a) Konsultacje w sprawie wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonych na jego podstawie podobszarów rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału interesariuszy w tworzeniu GPR.
- b) Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR - otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej oraz zintegrowanej interwencji.

W fazie wdrażania, mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu – sprawdzenie osiąganych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania dla GPR.

2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej (w zarządzaniu wdrażaniem GPR)

Mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- a) Powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego - podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji.
- b) Współpracę ze środowiskiem interesariuszy GPR, w tym m.in. seniorów, młodzieży, podmiotów świadczących usługi dla osób zagrożonych wykluczeniem, głównie osób z niepełnosprawnościami i osób bezrobotnych, z przedstawicielami organizacji pozarządowych w zakresie realizowanych działań rewitalizacyjnych.
- c) Systematyczne spotkania z interesariuszami procesu rewitalizacji.
- d) Uzupełniającym instrumentem integracji będzie kontrola społeczna procesu wykonywana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem

Mechanizm związany z ustawiczną oceną postępu wdrażania GPR realizowany będzie poprzez monitoring i ewaluację.

Na poziomie mechanizmów integracji monitoring oraz ewaluacja zostaną wykorzystane do prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, równocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na weryfikację realizacji celów, przez co także ocenę integracji GPR. Monitoring oraz ewaluacja zostały opisane w rozdziale 12.

9.8 Dostępność

W trakcie prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 wzięto pod uwagę wszelkie zasady dostępności wymagane przez ustawodawcę. Natomiast wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne zbadano pod kątem zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w zapisach Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r.²¹. Tym samym realizowane w ramach programu rewitalizacji projekty obejmują kwestie dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej:

1. Dostępność architektoniczna:

- a) zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
- b) instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń, z wyłączeniem pomieszczeń technicznych,
- c) zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- d) zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego,
- e) zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.

2. Dostępność cyfrowa:

wymagania określone w ustawie²² z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

3. Dostępność informacyjno-komunikacyjna:

- a) obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się w języku migowym i innych środkach komunikowania się lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu online

²¹ Ustawa o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 poz. 2240).

²²t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1440.

- do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
- b) instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, których celem jest wspomaganie słyszenia,
 - c) zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
 - d) zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

Wszystkie zgłoszone propozycje projektowe zostały przeanalizowane pod kątem wprowadzenia możliwych udogodnień. Celem tego działania była poprawa warunków funkcjonowania obywateli ze szczególnymi potrzebami, którzy są narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby.

10. Indykatywne ramy finansowe

Określenie źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyczynia się efektywniejszej ich realizacji. Z tego powodu opracowano komplementarność źródeł finansowania, a działania rewitalizacyjne mogą być realizowane przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne niezwłocznie po uchwaleniu GPR zostaną uwzględnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej a poszczególne projekty będą realizowane zgodnie z WPF w połączeniu z poszczególnymi budżetami rocznymi. W poniższej tabeli zaprezentowane zostały szacunkowe kwoty oraz źródła finansowania poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zastrzega się jednak, że ze względu na dynamiczną sytuację gospodarczą, zestawienie ma charakter orientacyjny. Planowanym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych są środki o charakterze publicznym. Na etapie zbierania propozycji projektów rewitalizacyjnych nie zostały zgłoszone przedsięwzięcia przez osoby/jednostki prywatne, w związku z czym nie zaplanowano prywatnych źródeł finansowania. Na podstawie prowadzonych szacunków ogólny koszt realizacji wszystkich zadań wynosi 23 470 000zł.

Tabela 47 Indykatywne ramy finansowe

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
1.	Zagospodarowanie centrum Ułęża na cele kulturalne i rekreacyjne.	Ułęż działka nr 285/1, 285/2	EFRR, FELU.11.04, Budżet gminy	700 000,00 zł
2.	„Ułęż - historia i kultura” – cykl spotkań integracji między-pokoleniowej.	Gmina Ułęż, obszar rewitalizacji, nowo zagospodarowana przestrzeń publiczna przy GOK (działki nr 285/1, 285/2)	EFS, FELU.08.09, Budżet gminy	220 000,00 zł
3.	Organizacja Klubu Seniora.	Ułęż, działki nr 285	EFRR, FELU.11.04, FELU.08.05, Budżet gminy	1 100 000,00 zł
4.	Adaptacja budynków w obrębie Zespołu Szkół Ogólnokształcących na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu.	Sobieszyn, działka nr 1132/1 (obecny budynek internatu, budynek po tzw. Drewniaku, budynek ZSO, szlaki komunikacyjne w obrębie wszystkich obiektów i zagospodarowanej przestrzeni)	EFRR, FELU.11.04, FELU.08.05, FELU.08.01, Budżet gminy	2 100 000,00 zł
5.	Aktywna rodzina.	Sobieszyn, działka nr 1132/1 (w budynkach zrewitalizowanych – projekt nr 4)	EFS, FELU.08.01, FELU.08.02, FELU.08.04, Budżet gminy	350 000,00 zł

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
6.	Przebudowa zabytkowego budynku szkoły w Sobieszynie.	Sobieszyn, działka nr 1359/8	EFRR, FELU.11.04, FELU.07.02, Budżet gminy	8.000.000,00 zł
7.	Odbudowa zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadanie funkcji Centrum Integracji Społecznej.	Sobieszyn, działka 1382/9	EFRR, FELU.11.04, Budżet gminy	5 000 000,00 zł
8.	Centrum Kultury, Tradycji i Rekreacji w Sobieszynie.	Sobieszyn, działka 480	EFRR, FELU.11.04, Środki prywatne Budżet gminy	5 000 000,00 zł
9.	Modernizacja placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie.	Sobieszyn, 1132/1 (przy budynku Zespołu Szkół w miejscu obecnego placu zabaw)	EFRR, FELU.11.04, Środki prywatne Budżet gminy	300 000,00 zł
10.	Podniesienie znaczenia walorów kulturalno-przyrodniczych i ożywienie turystyczne w gminie Ułęż.	Ułęż działka nr 571/2; Sobieszyn działki nr 1382/7, 1382/8, 1382/9, 1370/2; Żabianka działka nr 190.	EFRR, FELU.11.04, Budżet gminy	300 000,00 zł
11.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie Ułęż.	Ułęż - działki nr: 259; 196, Sobieszyn - działka nr: 480	EFRR, FELU.11.04, Budżet gminy	400 000,00 zł
SUMA				23 470 000,00

Źródło: opracowanie własne

11. Opis struktury zarządzania

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji zadaniem własnym samorządu gminnego jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 są **Urząd Gminy Ułęż na czele z Wójtem Gminy, Rada Gminy Ułęż, Komitet Rewitalizacji oraz miejskie jednostki organizacyjne.**

Organem mającym ustawowe umocowanie do zarządzania GPR jest **Wójt Gminy Ułęż**, będący **Operatorem procesu rewitalizacji**, który ustanawia pozostałe elementy organizacyjne struktury zarządzania wdrożeniem.

Zarządzanie GPR będzie odbywać się w ramach istniejących struktur Urzędu Gminy Ułęż. Całością realizacji programu zarządzać będzie **stanowisko ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego w Urzędzie Gminy**. Taki przyjęty schemat zarządzania nie generuje dodatkowych kosztów w ramach zarządzania programem.

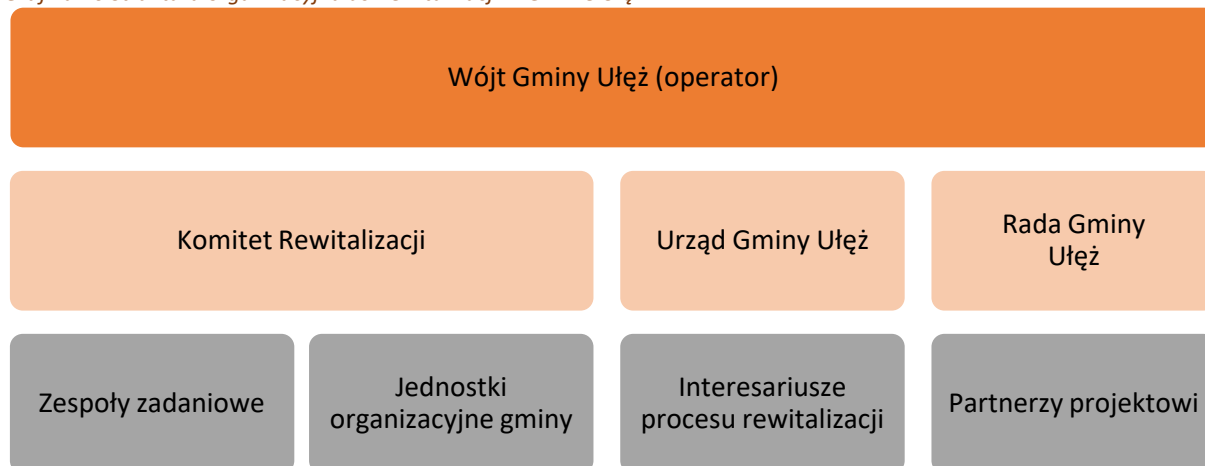
Ponadto w realizacji zadań w ramach GPR potencjalnie ważną rolę w strukturze zarządzania, czy też wdrażania przypisano partnerom projektowym, zgodnie z Ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2021 poz. 1057). Na podstawie art. 28a Ustawy w celu wspólnej realizacji projektów, mogą być tworzone partnerstwa, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt (zwany projektem partnerskim), na warunkach określonych w porozumieniu lub umowie partnerskiej lub na podstawie odrębnych przepisów.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne gminy będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez Radę Gminy Ułęż Wieloletnią Prognozą Finansową (WPF) oraz poszczególnymi budżetami rocznymi. Spójność niniejszego programu z WPF zapewni efektywną realizację przedsięwzięć zaplanowanych i zhierarchizowanych w WPF.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi Wójt Gminy Ułęż może powoływać zespoły zadaniowe, w skład których będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania przedsięwzięciem. Ideą powołania ww. zespołów jest właściwe przygotowanie przedsięwzięcia od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania opisu przedmiotu zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzania przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Poniżej przedstawiono poszczególne ogniwa zarządzania, uwzględniając, strukturę organizacyjną, zakresy kompetencji oraz proces aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Grafika 26 Struktura organizacyjna ds. rewitalizacji w Gminie Ułęż

Źródło: opracowanie własne

Poniżej szerzej opisano zakres zadań i rolę wymienionych wyżej realizatorów zadań w ramach zarządzania GPR:

Stanowisko ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego

Zakres kompetencji komórki został wskazany w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Gminy Ułęż (Załącznik do Zarządzenia Nr 46/21 Wójta Gminy Ułęż w sprawie zmiany Zarządzenia NR 140/19 z dnia 23 grudnia 2019 roku w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy Ułęż)

Do obowiązków ww. stanowiska, należą między innymi:

- a. prowadzenie spraw związanych z prowadzeniem inwestycji, modernizacji i remontów, przygotowanie i nadzór nad realizacją inwestycji, modernizacji i remontów
- b. przygotowywanie umów na roboty budowlane, prace projektowe i nadzory inwestorskie,
- c. organizacja odbiorów końcowych i przeglądów gwarancyjnych wykonanych zadań inwestycyjnych,
- d. rozliczanie zadań inwestycyjnych w zakresie finansowym i rzeczowym
- e. przygotowywanie umów na roboty budowlane, prace projektowe i nadzory inwestorskie,
- f. organizacja odbiorów końcowych i przeglądów gwarancyjnych wykonanych zadań inwestycyjnych,
- g. rozliczanie zadań inwestycyjnych w zakresie finansowym i rzeczowym

Jednostki pomocnicze

— to pozostałe gminne jednostki organizacyjne, które stanowią aparat pomocniczy dla Wójta Ułęża. Jednostki te będą bezpośrednio zaangażowane w realizację przedsięwzięć ujętych w GPR,

zgodnie z ich właściwościami. Przede wszystkim: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Gminno-Szkolny Klub Sportowy w Ułężu.

Interesariusze rewitalizacji

— biorą udział w zarządzaniu rewitalizacją poprzez swój udział w Komitecie Rewitalizacji oraz w formach przewidzianych w rozdziale 13.2 – uspołecznienie wdrażania GPR (między innymi poprzez zaangażowanie organizacji społecznych i innych interesariuszy rewitalizacji powołanych do Komitetu).

Komitet Rewitalizacji

— będzie współpracował z Gminą Ułęż podczas realizacji i monitorowania GPR oraz brał udział w procesie aktualizacji Programu. Rolą Komitetu Rewitalizacji jest wsparcie doradcze Wójta Gminy Ułęż w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR oraz prowadzenie dialogu między interesariuszami procesu rewitalizacji a organami gminy. Komitet może inicjować również partnerstwa między samorządem a partnerami projektowymi w celu realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Gminy w drodze uchwały, zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. W 2024 r. Rada Gminy Ułęż przyjęła Uchwałę nr LX/343/24 Rady Gminy Ułęż z dnia 26 stycznia 2024 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Podjęcie uchwały zostało poprzedzone konsultacjami społecznymi.

Wójt Gminy Ułęż powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia przez Radę Gminy Gminnego Programu Rewitalizacji.

Rysunek 1 Schemat funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Realizatorzy zadań GPR

Według zawartej w niniejszym dokumencie listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych (Rozdział 8), do podmiotów mających obowiązek realizacji projektów należą (oprócz instytucji gminnych): Starostwo Powiatowe w Rykach oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Sobieszynie. Wskazane podmioty będą odpowiedzialne za realizację zadań na każdym etapie ich realizacji – od pozyskania i zagwarantowania finansowania inwestycji, przez przygotowanie dokumentacji projektowej do realizacji projektu i utrzymania jego efektów w okresie trwałości.

12. System monitoringu i ewaluacji

System monitoringu jest sposobem systematycznej oceny postępów i stopnia zaawansowania procesu rewitalizacji. Oceny dokonuje się na wszystkich etapach prowadzenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ułęż na lata 2024-2030 oraz na bazie informacji z raportów z przebiegu realizacji GPR. Monitoring prowadzony w odniesieniu do realizowanych przedsięwzięć będzie polegał na pozyskiwaniu informacji na temat postępów z realizacji oraz kontroli założeń. Ponadto, kontrolowane będą aspekty finansowe przedsięwzięć w kontekście zapewnienia trwałości osiągniętych rezultatów. W związku z powyższym, monitoring będzie polegał na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne, za co odpowiedzialny będzie Operator. Podstawą oceny realizacji GPR będą pozyskane dane ilościowe i jakościowe. Dla usystematyzowania uzyskiwanych informacji w cyklu rocznym, Operator wyśle do wszystkich zaangażowanych podmiotów prośbę o przesłanie informacji o postępach realizowanych prac. Uzyskane informacje będą zbierane i przetwarzane przez Operatora. Z jednej strony umożliwi to reagowanie na różne zdarzenia związane z wdrażaniem poszczególnych przedsięwzięć, z drugiej prezentację informacji podmiotom zaangażowanym w proces rewitalizacji, w szczególności Radzie Gminy Ułęż oraz Komitetowi Rewitalizacyjnemu w zakresie postępu prowadzonych prac. Tak zaplanowany monitoring pozwoli na utrzymanie systematycznego kontaktu ze wszystkimi zaangażowanymi podmiotami, jednocześnie pozwalając na właściwe przygotowanie ewaluacji.

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępów są wskaźniki monitorowania. Do monitorowania zmian stanu obszaru rewitalizacji, a zatem osiągnięcia celów rewitalizacji będą wykorzystane te same wskaźniki ilościowe i jakościowe, które były podstawą delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Natomiast do monitorowania realizacji GPR (przedsięwzięć rewitalizacyjnych) zaprojektowano system wskaźników, w którym zaproponowano wskaźniki mierzące konkretne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (poziom bazowy wskaźników wynosi zero).

12.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (ewaluacja)

Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR — zwana również ewaluacją — będzie realizowana w trzyletnich cyklach. Obejmować będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym pośrednią ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom. Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności w ramach ewaluacji.

Tabela 48 Organizacja procesu ewaluacji

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
------------	-------------	------------------

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Wójt Gminy Ułęż	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy, terminowe przekazanie raportu z ewaluacji okresowej Komitetowi Rewitalizacyjnemu i Radzie Gminy Ułęż
Komitet Rewitalizacyjny	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Stanowisko ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego	Sprawdzenie raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do zatwierdzenia Wójtowi Gminy Ułęż i do opiniowania Komitetowi Rewitalizacyjnemu
Stanowisko ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego	1. Sprawdzenie poprawności wypełnienia kart, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w GPR 2. Przeprowadzenie ankietyzacji podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki gminne) zaangażowanych we wdrażanie GPR	Skompletowanie kart zadań, skompletowanie ankiet, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie informacji zawartych w kartach zadań, weryfikacja wskaźników realizacji GPR
Pracownicy merytoryczni Urzędu Gminy Ułęż i kierownicy jednostek organizacyjnych	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań i przygotowanie ankiety ewaluacyjnej	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie kart zadań i ankiety Stanowisku ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego
Podmioty prywatne i publiczne; partnerzy (inne niż jednostki miejskie)	Realizacja zadań ujętych w GPR, wypełnienie ankiet dostarczonych przez pracownika stanowiska ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie ankiet do pracownika stanowiska ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego

Źródło: opracowanie własne

W ramach ewaluacji okresowej przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Pracownik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w GPR, sporządza sprawozdanie z realizacji w formie karty zadań i ankiety ewaluacyjnej tego zadania, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Wypełnioną kartę zadania i ankietę ewaluacyjną za miniony rok, pracownik referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do pracownika stanowiska

ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego

3. Pracownik stanowiska ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego przeprowadza badanie przy pomocy ankiety ewaluacyjnej wśród podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie). Badanie służy ocenie poziomu osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Pracownik stanowiska ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego sprawdza wypełnione karty zadań i ankiety ewaluacyjne pod względem kompletności informacji i w przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego kierownika referatu lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.
5. Pracownik stanowiska ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego, na podstawie informacji zawartych w kartach zadań i ankietach ewaluacyjnych, przygotowuje zbiorczy raport, który przekazuje się Wójtowi Gminy Ułęż.
6. Wójt Gminy Ułęż zatwierdza raport i przekazuje go Komitetowi Rewitalizacyjnemu. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
7. Komitet Rewitalizacyjny opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenie Wójtowi Gminy Ułęż.
8. Wójt Gminy Ułęż po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacyjnego przekazuje go niezwłocznie Radzie Gminy Ułęż.

Tabela 49 Wskaźniki monitorowania realizacji celów rewitalizacji.

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji	Wartość wskaźnika (2022)	Wartość docelowa wskaźnika	Oczekiwana tendencja zmian*	Źródło danych	Podmiot odpowiedzialny za monitoring
Cel strategiczny 1: zwiększenie poziomu integracji społecznej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ze szczególnymi potrzebami na obszarze wsparcia						
Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Sobieszyn	163,0	80	↓	GOPS	Urząd Gminy Ułęż
	Ułęż	167,7	80			
	Żabianka	98,0	60			
Liczba klientów pomocy społecznej	Sobieszyn	64,2	30	↓	GOPS	

Wskaźnik	Podobszar rewitalizacji	Wartość wskaźnika (2022)	Wartość docelowa wskaźnika	Oczekiwana tendencja zmian*	Źródło danych	Podmiot odpowiedzialny za monitoring
korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców	Ułęż	90,3	40			
	Żabianka	78,4	35			
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Sobieszyn	44,4	15	↓	PUP	
	Ułęż	40,9	10			
	Żabianka	58,8	15			
Cel strategiczny 2: Uzyskiwanie korzyści ekonomicznych w zakresie rewitalizacji obszarów kryzysowych posiadających istotne walory turystyczne						
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Sobieszyn	74,4	85	↑	CEIDG	Urząd Gminy Ułęż
	Ułęż	88,1	100			
	Żabianka	63,8	80			
Cel strategiczny 3: Tworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i dostosowanej do potrzeb wszystkich interesariuszy rewitalizacji						
Liczba obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Sobieszyn	5	0	↓	Urząd Gminy	Urząd Gminy Ułęż
	Ułęż	5	0			
	Żabianka	1	0			
Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji	Sobieszyn	1	0	↓	Urząd Gminy	Urząd Gminy Ułęż
	Ułęż	2	0			
	Żabianka	0	0			

*Gdzie strzałka w górę oznacza oczekiwany wzrost wartości, a strzałka skierowana w dół, jej spadek.

Źródła pozyskiwanych danych:

- Główny Urząd Statystyczny (GUS):
 - Ze strony internetowej GUS możliwe będzie regularne aktualizowanie danych statystycznych na temat demografii, migracji, bezrobocia, ubóstwa, oraz innych wskaźników społeczno-gospodarczych.
 - Podmiot odpowiedzialny: Pracownik stanowiska ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego.
- Lokalne instytucje i organizacje:
 - Dane dotyczące liczby klientów ośrodka pomocy społecznej oraz liczby osób bezrobotnych będą pozyskiwane bezpośrednio od GOPS oraz PUP.
 - Podmiot odpowiedzialny: Pracownik stanowiska ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego.

- Urząd Gminy Ułęż:
 - Dane dotyczące realizacji projektów infrastrukturalnych, dostępności terenów rekreacyjnych, zabytków oraz bioróżnorodności będą zbierane przez odpowiednie wydziały Urzędu Gminy.
 - Podmiot odpowiedzialny: stanowisko ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego we współpracy z odpowiednimi wydziałami Urzędu Gminy.

12.2 Monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Jak wskazano w powyższym podrozdziale monitorowanie postępu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie przebiegać za pomocą przygotowanych kart projektów w rocznych cyklach. Podmiot realizujący przedsięwzięcia rewitalizacyjne będzie zobligowany do wypełnienia karty projektu, zgodnie z wzorem załączonym poniżej.

Tabela 50 Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego

Nazwa projektu	
Cel ogólny realizacji projektu	
Krótki opis działań	
Realizator (wydział/referat/inne)	
Miejsce realizacji (adres)	
Monitorowane wskaźniki	
Wydatkowane środki finansowe	
Zaawansowanie realizacji/przygotowania do realizacji	
Planowana data zakończenia (oddania do użytku/realizacji) projektu	
Data sporządzenia karty	

Źródło: opracowanie własne

W uzasadnionych przypadkach takich jak sytuacja, kiedy realizowane zadanie jest bardziej skomplikowane, dopuszcza się modyfikację wzoru. Wypełnione karty muszą zostać przekazane do Urzędu Gminy Ułęż, ponieważ na ich podstawie zostanie sporządzony raport z realizacji projektów GPR. Następnie ukończony do 31 grudnia danego roku raport, musi zostać przekazany Komitetowi Rewitalizacji jako źródło wiedzy o bieżących postępach w realizacji GPR oraz zostać upubliczniony na stronie internetowej gminy lub w BIP (Biuletynie Informacji Publicznej).

Zgodnie z adnotacjami w kartach przedsięwzięć za monitorowanie postępu prac odpowiedzialni będą:

- Urząd Gminy Ułęż, stanowisko ds. infrastruktury technicznej, inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych i planowania przestrzennego;
- Starostwo Powiatowe w Rykach;
- Koło Gospodyń Wiejskich w Sobieszynie.

- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Sobieszynie

W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowo wskaźniki monitorowania poszczególnych przedsięwzięć.

Tabela 51 Wskaźniki monitorowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacji.

Wskaźnik	Wartość/ tendencja docelowa wskaźnika	Numer projektu, do którego przypisano wskaźnik
Wskaźniki produktu		
Powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej	93,5 a	1, 9, 11
Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych	5	1, 8, 9, 11,
Liczba organizowanych wydarzeń społeczno– kulturalnych, w tym na nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej	15/rok	2
Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	8	3, 4, 6, 7,8
liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	3	1, 4
Liczba rodzin/osób korzystających z usług/wsparcia	20/rok	5
Długość oznakowanego szlaku historycznego	30 km	10
Liczba nowo oznaczonych pomników przyrody	4	10
Wskaźniki rezultatu		
Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych (miejsca integracji i aktywizacji) – sposób pomiaru: analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna)	↑	1, 9, 11
liczba osób korzystających z organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych	650/rok	2
liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	6	3, 4, 6, 7, 8
liczba udzielonych porad/konsultacji mieszkańcom w trudnej sytuacji życiowej	50/rok	5
liczba osób korzystających z nowo utworzonych miejsc rekreacyjna -turystycznych	1000/ rok	10
liczba wydanych do użytku publikacji/przewodników/map wartość docelowa	150/ rok	10

Źródło: opracowanie własne

Dane na potrzeby oceny realizacji wskaźników będą agregowane za pośrednictwem realizatorów przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

12.3 Aktualizacja GPR

W przypadku pozyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć z listy uzupełniającej lub problemów rzutujących na niską efektywność w realizacji przedsięwzięć na etapie monitorowania, można wziąć pod uwagę modyfikację i aktualizację programu rewitalizacji. W przypadku wprowadzania zmian i korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, w dokumencie należy przedstawić ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 może okazać się konieczna, np. w przypadku nieosiągnięcia zakładanych wskaźników podczas monitorowania lub braku terminowości realizacji działań. Zmiana (aktualizacja) gminnego programu

rewitalizacji następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. Procedura ta obejmuje zatem następujące etapy:

1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (co najmniej raz na 3 lata).
2. Opiniowanie oceny przez Komitet Rewitalizacji.
3. Ogłoszenie zaopiniowanej oceny na stronie internetowej miasta i w BIP.
4. Wniosek do Rady Miasta o zmianę programu rewitalizacji.
5. Dokonanie zmian w GPR.
6. Konsultacje społeczne aktualizowanego programu rewitalizacji.
7. Opiniowanie, procedura środowiskowa - nie wymaga uzyskania opinii i przeprowadzenia konsultacji społecznych taka zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji, która nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie wymaga zmiany uchwały dotyczącej ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (jeżeli w gminie ustanowiona została Specjalna Strefa Rewitalizacji).
8. Podjęcie uchwały.

12.4 Harmonogram realizacji

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 przedstawia poniższa tabela. Harmonogram zawiera przewidywany okres realizacji dla głównych elementów związanych z jego przyjęciem (uchwaleniem), realizacją oraz dalszą ewaluacją.

Tabela 52 Harmonogram rewitalizacji

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ułęż na lata 2024-2030	Grudzień 2024 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny	2025 r. (w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Ułęż	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2025 r. do 2030 r. (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2025 r. do 2030 r.
Monitoring	Od 2025 r. do 2030 r. (realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2027 r. do 2030 r. (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2024 r. do 2030 r.

Źródło: opracowanie własne

12.5 Koszty zarządzania

W związku z realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 nie przewiduje się konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów zarządzania. Za proces wdrażania, monitoringu* i ewaluacji będzie odpowiedzialny Urząd Gminy, poprzez realizację następujących zadań:

1. **Koordinacja działań rewitalizacyjnych** – monitorowanie postępów prac w poszczególnych projektach oraz współpraca z podmiotami odpowiedzialnymi za ich realizację.
2. **Prowadzenie systemu monitoringu** – gromadzenie danych dotyczących efektów rewitalizacji, w tym wskaźników realizacji celów programu.
3. **Regularne raportowanie** – przygotowywanie okresowych raportów i sprawozdań dla organów nadzorczych i społeczności lokalnej.
4. **Organizacja konsultacji społecznych** – zapewnienie mieszkańcom możliwości zgłaszania uwag i udziału w ocenie programu.
5. **Przeprowadzanie ewaluacji** – ocena skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych, w tym analiza osiągnięcia założonych celów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Komitet Rewitalizacji powołany przez Wójta Gminy Ułęż jako ciało doradcze, funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, jak również wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych oraz mieszkańców. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacyjnego będzie miała charakter społeczny, nieodpłatny.

**W przypadku ewaluacji dopuszcza się zlecenie opracowania badania ewaluacyjnego podmiotowi zewnętrznemu. Zaangażowanie wyspecjalizowanego podmiotu realizującego tego typu usługi możliwe będzie w przypadku dysponowania wolnymi środkami w budżecie miasta.*

13. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

13.1 Uspołecznienie opracowania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 opracowany został przy współudziale społeczności lokalnej zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Wszystkie podjęte w tym celu działania polegały na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzeniu skierowanych do interesariuszy działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji (celach, zasadach, przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowywaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności Gminnego Programu Rewitalizacji,
- zapewnieniu możliwości wypowiedzenia się interesariuszy w czasie przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

W związku z pracami nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 w ramach partycypacji społecznej Urząd Gminy przeprowadził konsultacje społeczne na każdym etapie tworzenia dokumentu. Program opracowany został metodą partycypacji społecznej zgodnie z wymaganiami Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

1. **Konsultacje projektu uchwały Rady Gminy Ułęż w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż:**

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż. Zostały ogłoszone na podstawie art. 5a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 r. poz. 40), art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Zasady, tryb i termin przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż określiło Zarządzenie Nr 61/23 Wójta Gminy Ułęż z dnia 10.07.2023 r. Konsultacje przeprowadzono w terminie od dnia 18.07.2023 r. do dnia 14.08.2023 r. Informacja o konsultacjach społecznych rozpowszechniana była poprzez: stronę internetową gminy, BIP, w siedzibie Urzędu. Uprawnionymi do uczestnictwa w konsultacjach społecznych byli mieszkańcy oraz wszystkie działające na obszarze gminy podmioty społeczno-gospodarcze, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne. Konsultacje były przeprowadzone w następujących formach:

- 1) zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie formularza dostępnego w Urzędzie Gminy w Ułężu oraz na stronie internetowej gminy: <https://gminaulez.eu/>
- 2) spotkania otwartego dla interesariuszy procesu rewitalizacji, które odbyło się w dniu 08.08.2023 r. o godz. 10:00 w Urzędzie Gminy Ułęż, Ułęż 168, 08-504 Ułęż,
- 3) wypełnienia elektronicznego formularza ankiety dostępnej pod linkiem: <https://forms.gle/b4kvv9jNV54nzFp37>

Projekt uchwały był umieszczony na stronach internetowych www.gminaulez.eu.pl i www.ugulez.bip.lubelskie.pl oraz wyłożony w siedzibie Urzędu Gminy w Ułężu w okresie od 18.07.2023 r. do 14.08.2023 r.

Poprzez formularz konsultacyjny online wpłynęło 20 formularzy, które nie zawierały merytorycznych uwag do przedmiotu prowadzonych konsultacji. W trakcie spotkania, w którym wzięło udział 10 osób, wpłynęły dwie uwagi. Wnioski w nich zawarte znalazły odzwierciedlenie w diagnozie pogłębionej obszaru rewitalizacji. W trakcie spotkania zaprezentowano wyniki i podsumowanie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Ułęż.

Grafika 27 Otwarte spotkanie dla interesariuszy procesu rewitalizacji

Źródło: dokumentacja fotograficzna własna.

2. Jednocześnie do prowadzonych konsultacji w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji przeprowadzono ankietę on-line dotyczącą zebrania opinii mieszkańców o zasadności dokonanego wyboru oraz głównych wyzwań i barier charakteryzujących obszar rewitalizacji w Gminie Ułęż. W ramach prowadzonej ankiety na temat zaproponowanego obszaru rewitalizacji wpłynęło 15 formularzy z opiniami i propozycjami rozwoju tego obszaru. Wnioski w nich zawarte znajdują odzwierciedlenie w diagnozie pogłębionej obszaru rewitalizacji. Przyjęty sposób konsultacji wypełnia ustawowe wymagania w zakresie konieczności stosowania form konsultacji społecznych. W przypadku prowadzonego procesu delimitacji było to zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, jak również przeprowadzenie ankiety dotyczącej obszaru rewitalizacji oraz bezpośrednie spotkanie dla interesariuszy procesu rewitalizacji (zaawansowana metoda partycypacji).

3. Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

Otwarty nabór na zgłaszanie projektów dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 prowadzony był w terminie od 6 listopada 2023 r. do 24 listopada 2023 r. Propozycje przedsięwzięć lub projektów do realizacji można było zgłosić na dwa sposoby - poprzez wypełnienie formularza przedsięwzięcia rewitalizacyjnego:

- w formie papierowej poprzez wypełnienie formularza zgłoszeniowego dostępnego w siedzibie Urzędu Gminy Ułęż, Ułęż 168, 08-504 Ułęż;
- w formie elektronicznej, korzystając z poniższego linka:
https://ankieta.deltapartner.org.pl/ulez_fiszka_gpr

Formularz w wersji papierowej można złożyć:

- osobiście w siedzibie Urzędu Gminy Ułęż, Ułęż 168, 08-504 Ułęż (pokój nr 3);
- przesać listem na adres: Urzędu Gminy Ułęż, Ułęż 168, 08-504 Ułęż

Celem naboru było określenie katalogu konkretnych działań i zadań, które powinny zostać zrealizowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Poprzez nabór zgłoszone zostały 3 propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR, a 9 propozycji zostało zgłoszonych przez Urząd Gminy. W ostatecznym zestawieniu znalazło się więc 11 propozycji wypracowanych metodą partycypacyjną (lista podstawowych przedsięwzięć). W partycypacji społecznej brali udział również przedstawiciele podmiotów społeczno-gospodarczych (Koło Gospodyń Wiejskich).

Dodatkowo w trakcie naboru przeprowadzono wywiady z sołtysami miejscowości na których wyznaczono obszar rewitalizacji celem włączenia ich w opracowywanie dokumentu w szczególności w zakresie problemów jakie dotyczą mieszkańców poszczególnych wsi oraz potrzeb rewitalizacyjnych jakie zgłaszają mieszkańcy.

4. Przystąpienie do opracowywania GPR:

Podjęcie Uchwały nr V/18/24 Rady Gminy Ułęż z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030, a następnie obwieszczenie Wójta Gminy Ułęż z dnia 11 września 2024 r. ogłaszające przystąpienie do sporządzania GPR usankcjonowało rozpoczęcie prac nad dokumentem. Wykonanie uchwały powierzono Wójtowi Gminy Ułęż. Podjęcie niniejszej uchwały zostało ogłoszone na stronie internetowej Urzędu Gminy Ułęż, w Biuletynie Informacji Publicznej, w lokalnej prasie, wywieszono w widocznym miejscu na obszarze rewitalizacji (w każdym z podobszarów) oraz w siedzibie Urzędu Gminy.

5. Konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030:

Konsultacje Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ułęż na lata 2024-2030 zostały przeprowadzone w terminie od dnia 17 września do 22 października 2024 r. Zgodnie z Art. 6 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, z dniem rozpoczęcia konsultacji społecznych Wójt Gminy Ułęż powiadomił o ich rozpoczęciu w dniu 17 września 2024 r. oraz zakończeniu 22 października 2024 r. przez:

- publikację w prasie,
- wywieszenie w widocznym miejscu na terenie objętym dokumentem poddawany konsultacjom (obszar rewitalizacji) oraz w siedzibie Urzędu Gminy Ułęż,
- udostępnienie informacji na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na swojej stronie internetowej.

W Biuletynie Informacji Publicznej zamieszczono obwieszczenie o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030. Uprawnionymi do uczestnictwa w konsultacjach społecznych byli mieszkańcy obszaru rewitalizacji i Gminy Ułęż oraz wszystkie działające na obszarze miasta podmioty społeczno-gospodarcze, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne, interesariusze rewitalizacji wymienieni w art. 2 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji.

Projekt GPR wraz z załącznikami oraz formularz konsultacyjny dostępne były:

- w Biuletynie Informacji Publicznej www.ugulez.bip.lubelskie.pl i na stronie Internetowej www.gminaulez.eu ;
- w siedzibie Urzędu Gminy Ułęż; Ułęż 168, 08-504 Ułęż w godzinach pracy urzędu;

Konsultacje społeczne GPR przeprowadzone były w następujących formach:

- zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, w czasie udostępnienia projektu Gminnego Programu Rewitalizacji umieszczonego na stronie internetowej www.gminaulez.eu w Biuletynie Informacji Publicznej

www.ugulez.bip.lubelskie.pl oraz dostępnego w siedzibie Urzędu Gminy Ułęż, który należało przesać na adres konsultacje@gminaulez.eu lub złożyć w siedzibie Urzędu Gminy Ułęż osobiście lub pocztą lub za pomocą formularza on-line: https://ankieta.deltapartner.org.pl/ulez_konsultacje_gpr_formularz

- zbierania uwag i opinii w formie ankiety elektronicznej uzupełnianej online, dostępnej na stronie internetowej www.gminaulez.eu – link: https://ankieta.deltapartner.org.pl/ulez_konsultacje_gpr_ankieta
- otwartego spotkania konsultacyjnego online podczas którego omówiony zostanie projekt Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030. Podczas spotkania zbierane były uwagi do projektu dokumentu. Spotkanie odbyło się w dniu 14.03.2024 r. o godz. 10:00 w Gminnym Ośrodku Kultury w Ułężu,

Uwagi i opinie do projektu uchwały w formie wypełnionego formularza konsultacyjnego można było składać w okresie trwania konsultacji:

- drogą elektroniczną na adres: konsultacje@gminaulez.eu,
- drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Ułęż,
- osobiście w siedzibie Urzędu Gminy Ułęż w godzinach pracy urzędu,
- poprzez formularz uwag on-line.
- Podczas spotkania konsultacyjnego

W dniu 9 października zorganizowano spotkanie konsultacyjne, na które zaproszono wszystkich interesariuszy rewitalizacji poprzez ogłoszenie informacji na stronach gminy i tablicach ogłoszeń. Ponadto wysłano zaproszenia do uczestnictwa w spotkaniu konsultacyjnym, a także do wyrażania opinii na temat projektu GPR oraz do uczestnictwa we wdrażaniu założeń rewitalizacyjnych do:

1. Radnych Gminy:

- 1) Anna Bajdziak
- 2) Magdalena Bielecka
- 3) Mariusz Cąkała
- 4) Paweł Filipek
- 5) Anna Jurkowska
- 6) Anna Koczańska
- 7) Edyta Kopacz
- 8) Piotr Kulikowski
- 9) Sebastian Leszko
- 10) Elżbieta Miłośz
- 11) Przemysław Parzyszek
- 12) Paweł Pawłowski
- 13) Agnieszka Ratyńska
- 14) Grzegorz Stachnio
- 15) Marta Wróbel

2. Sołtysów:

- 1) Marek Masztalerc
- 2) Przemysław Iwanek
- 3) Zbigniew Prokocpek
- 4) Witold Wojtachnio
- 5) Monika Howoron
- 6) Urszula Chmielewska
- 7) Dorota Szymanowska
- 8) Tomasz kapusta
- 9) Kazimierz Makuch
- 10) Wacław Ajdakowski

3. Instytucji:

- 1) Dyrektor ZSO w Sobieszynie
- 2) Dyrektor ZSO Sobieszyn – Brzozowa
- 3) Proboszcz Parafii Sobieszyn
- 4) Proboszcz Parafii Żabianka

5) Przedstawiciel Starostwa Powiatowego
w Rykach

4) KGW Ułęż

5) KGW Ułęż z tradycją

4. Kół Gospodyń Wiejskich:

1) KGW Korzeniów

6) KGW Zosin

2) KGW Białki Dolne

7) KGW Sobieszyn

3) KGW Białki Górne

8) KGW Lendo Ruskie

Na każdym etapie prowadzonego procesu rewitalizacyjnego Urząd Gminy prowadził działania edukacyjno-informacyjne poprzez stały dostęp do informacji na temat rewitalizacji. Proces uspołecznienia opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Ułęż na lata 2024-2030 obejmował wymagane ustawowo formy konsultacji społecznych, jak i realizował zaawansowane metody konsultacji.

Rysunek 2 Zastosowane formy konsultacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Wyznaczenie OZ i OR (diagnoza delimitacyjna)

- zbieranie uwag w postaci papierowej,
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej,
- badanie ankietowe (ankietyzacja mieszkańców),
- bezpośrednie spotkania dla interesariuszy procesu rewitalizacji (zaawansowana metoda partycypacji).

Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji

- zbieranie uwag w postaci papierowej,
- zbieranie uwag w wersji elektronicznej,
- spotkanie warsztatowe dotyczące naboru projektów (zaawansowana metoda partycypacji),
- otwarte spotkanie konsultacyjne (zaawansowana metoda partycypacji).

Źródło: opracowanie własne

W związku z powyższym opisem należy stwierdzić, iż w proces opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji włączono interesariuszy rewitalizacji, a także podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób z niepełnosprawnością, równości płci i niedyskryminacji.

Wszelkie formy konsultacyjne były dostosowane do osób o szczególnych potrzebach (ankiety elektroniczne, miejsca spotkań, spotkania on-line) umożliwiały uczestnictwo tej grupie interesariuszy rewitalizacji.

13.2 Uspołecznienie wdrażania GPR

Zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. społeczność lokalna miała swój udział w opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030. W celu dotarcia do jak najszerszej grupy interesariuszy oraz beneficjentów, proces partycypacji społeczności lokalnej odbywać się będzie w sposób:

- a) pośredni – poprzez informowanie z wykorzystaniem strony internetowej gminy, publikacje promocyjne i informacyjne oraz lokalną prasę;
- b) bezpośredni – podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz z organizacjami pozarządowymi (dopuszczalna formuła zdalna).

Interesariuszami procesu rewitalizacji są przede wszystkim mieszkańcy Gminy Ułęż, a zwłaszcza mieszkańcy obszaru jego rewitalizacji. Szczególnie grupy społeczne, takie jak: młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp. Również lokalni przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkańców, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne mogą być interesariuszami – co zostało wyjaśnione w pierwszych rozdziałach dokumentu.

Do rozpowszechniania informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji służą następujące działania:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Ułęż opracowanego Gminnego Programu Rewitalizacji,
- informowanie za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy o nowo realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- publikowanie informacji w mediach społecznościowych,
- publikowanie raportów z monitoringu i oceny aktualności GPR.

Realizacja uspołecznienia wdrażania GPR będzie wykorzystywać współpracę międzysektorową (sektor publiczny, sektor prywatny, organizacje pozarządowe) poprzez:

- przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji;
- opracowanie ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej;
- powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji). Zgodnie z regulaminem KR będzie to ciało składające się z:
 - Właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami znajdującymi się na obszarze rewitalizacji,

- Mieszkańców spoza obszaru rewitalizacji,
- Osób prowadzących lub zamierzających prowadzić działalność gospodarczą na terenie Gminy Ułęż,
- Przedstawicieli organizacji pozarządowych, organizacji społecznych i grup nieformalnych działających na terenie Gminy Ułęż,
- Przedstawiciela organów władzy publicznej lub podmiotu realizującego na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa,
- Przedstawicieli Urzędu Gminy Ułęż lub instytucji mu podległych.

Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji. Będzie on również pełnił funkcję doradczą Wójta gminy Ułęż. Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 278), Rada Gminy Ułęż po uprzednim przeprowadzeniu przez Wójta Gminy konsultacji społecznych projektu uchwały, podjęła Uchwałę nr LX/343/24 z dnia 26 stycznia 2024 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

- Regularne organizowanie konsultacji społecznych na każdym etapie wdrażania i monitorowania GPR, aby zapewnić ciągłe zaangażowanie mieszkańców i innych interesariuszy. Konsultacje mogą przybierać formę spotkań otwartych, warsztatów, ankiet online oraz forów dyskusyjnych. Celem jest zbieranie opinii, sugestii i informacji zwrotnych od mieszkańców, które będą brane pod uwagę przy podejmowaniu decyzji. Prowadzenie dedykowanej zakładki strony internetowej gminy oraz korzystanie z mediów społecznościowych, gdzie będą publikowane aktualności, raporty z postępów oraz harmonogramy działań związanych z GPR. Platforma umożliwi mieszkańcom i interesariuszom dostęp do aktualnych informacji, składanie uwag i propozycji oraz uczestniczenie w konsultacjach online.
- Wprowadzenie regularnego raportowania z postępów realizacji GPR oraz okresowej ewaluacji działań. Przygotowywanie rocznych raportów z realizacji programu, które będą przedstawiane Komitetowi Rewitalizacji oraz publikowane na platformie komunikacyjnej. Raporty będą zawierać analizę osiągniętych wyników, identyfikację wyzwań oraz rekomendacje dotyczące dalszych działań.
- Organizacja i pozyskiwanie dofinansowania na warsztaty i szkolenia dla członków grup roboczych, Komitetu Rewitalizacji i pracowników Urzędu Gminy Ułęż. Szkolenia dotyczące dobrych praktyk rewitalizacji w Polsce i Europie, monitorowania i ewaluacji, partycypacji społecznej oraz innych istotnych zagadnień, aby zapewnić wysoki poziom kompetencji osób zaangażowanych w realizację GPR.

- opracowanie, co najmniej raz na 3 lata, ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych, wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej,
- organizację co najmniej jednego w roku spotkania informacyjnego (dopuszczalna formuła zdalna) lub współudział w spotkaniach, gremiach, posiedzeniach, w trakcie których mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi dotyczące prowadzonych prac.

Aktywną rolę we wdrażaniu i komunikacji procesu wdrażania będą pełniły instytucje zaangażowane w proces realizacji i monitoringu poszczególnych przedsięwzięć tj.:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Gminny Ośrodek Kultury
- Zebrania Wiejskie poszczególnych sołectw gminy
- Koła Gospodyń Wiejskich i Kluby Sportowe
- Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia współpracujące z gminą (Sobieszyńskie Towarzystwo Regionalne, Stowarzyszenie Gmina Ułęż: Blisko Natury, OSP, Gminno-Szkolny Klub Sportowy w Ułężu)

Podmioty te za pośrednictwem własnych kanałów komunikacji (w szczególności stron internetowych i profili w mediach społecznościowych) będą prezentowały i informowały o zachodzących zmianach. Ponadto wskazane instytucje będą stanowiły komunikacyjny pomost pomiędzy realizatorami zadań a beneficjentami rzeczywistymi.

W celu wspierania rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi zaproponowane zostały działania, które mogą zostać rozszerzone lub dostosowane do obowiązujących rozporządzeń.

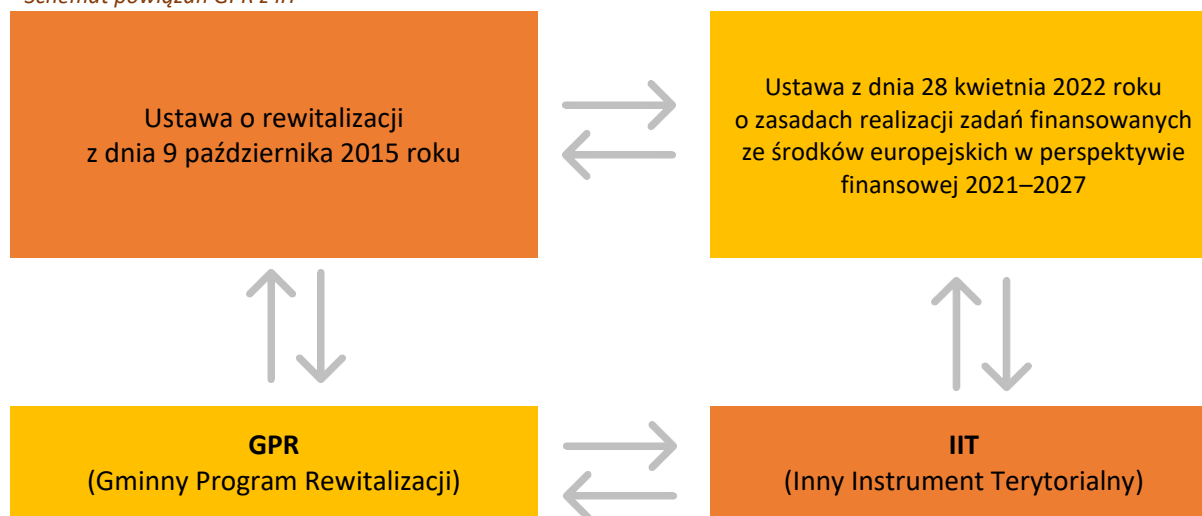
Proponowane powyżej działania mają na celu wspieranie rozwoju współpracy międzysektorowej oraz aktywizację społeczną mieszkańców. W realizację GPR włączeni będą wszyscy partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1 rozporządzenia ogólnego. Dzięki temu przedstawiciele tych podmiotów dostaną możliwość udziału w Komitecie Rewitalizacji. W wyniku czego będzie stanowił on forum dialogu interesariuszy z organami Gminy Ułęż oraz platformą współpracy do przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Komitet pełni rolę opiniodawczą i doradcą dla Wójta Ułęża.

W dalszych działaniach związanych z realizacją GPR w tym jego aktualizacją, aby zwiększyć udział partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie planuje się kierowanie indywidualnych zaproszeń do poszczególnych grup.

14. GPR jako strategia IIT

Gminny Program Rewitalizacji ma możliwość pełnienia funkcji strategii IIT (Innego Instrumentu Terytorialnego), na co wskazują zapisy ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027²³. Mówiąc dokładniej GPR miałby pełnić funkcje w zakresie zaplanowanych działań finansowanych ze środków polityki spójności²⁴. Dlatego poniżej przedstawiono schemat powiązań pomiędzy GPR, a strategią IIT jako szczególnym narzędziem umożliwiającym pozyskiwanie środków z Funduszy Europejskich.

Schemat powiązań GPR z IIT

Elementy obowiązkowe:

- szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji
- opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji
- cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań
- listę planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych
- zaangażowanie (partycypacja) interesariuszy zarówno w proces sporządzania GPR jak i wdrażania jego założeń (art. 5.1 Ustawy o rewitalizacji)

Elementy obowiązkowe:

- synteza diagnozy obszaru realizacji instrumentu
- cele, jakie mają być zrealizowane w ramach instrumentu
- lista projektów realizujących cele
- opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych (art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 w powiązaniu z art. 8)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ustawy o rewitalizacji oraz Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce

Regulacje wykonawcze Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej stwierdzają, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy stanowi strategię IIT, gdyż w niniejszym dokumencie uwzględniono obowiązkowe elementy strategii IIT — opisane w poniższym zestawieniu tabelarycznym.

²³ Dz. U. 2022 poz. 1079 z późn. zm.

²⁴ Por. <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/zasady-realizacji-instrumentow-terytorialnych-w-polsce-w-perspektywie-finansowej-ue-na-lata-2021-2027>.

Tabela 53 Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji

Rozdział GPR	Element obowiązkowy strategii IIT
4. Synteza diagnozy [...]	1. Synteza diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	2. Lista projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;
7. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji	3. Cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;
13. Upowszechnienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	4. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem planu działań IIT

Źródło: opracowanie własne

Przepisy ustawy o rewitalizacji dotyczące uspołecznienia procesu tworzenia i wdrażania gminnego programu rewitalizacji nawiązują do obowiązkowego elementu Strategii IIT - który został opisany w 4 punkcie w powyższej tabeli. Ustawa o rewitalizacji wskazuje obligatoryjne formy zaangażowania społeczności lokalnej w proces tworzenia i wdrażania GPR, określa katalog interesariuszy rewitalizacji oraz katalog podmiotów uprawnionych do tworzenia komitetu rewitalizacji i udziału w procesie opiniowania GPR (w szczególności art. 5.1 – partycypacja społeczna; 6.1 – konsultacje społeczne; 7.1 – komitet rewitalizacji w powiązaniu z artykułem 2.2 – interesariusze rewitalizacji i artykułem 17.1 – proces opiniowania).

W zakresie procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oprócz standardowych technik partycypacyjnych (konsultacji społecznych, spotkań warsztatowych, zbierania uwag w postaci papierowej, ustnej i elektronicznej) przeprowadzono również procedurę opiniowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji (Dz. U. 2024 poz. 278) projekt dokumentu skierowano do następujących podmiotów – zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. a:

- zarządu właściwego powiatu – w zakresie zgodności ze strategią rozwoju powiatu,
- zarządu właściwego województwa – w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego województwa i strategią rozwoju województwa,
- właściwego wojewody – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- właściwych organów wojskowych, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności,

- właściwego komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej – w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
- właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego,
- właściwej Gminnej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej,
- operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg oraz linii i terenów kolejowych,
- Komitetu Rewitalizacji,
- Krajowego Zasobu Nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2020 r. poz. 1100 i 2127 oraz z 2021 r. poz. 11 i 223) – w zakresie sposobu zagospodarowania oraz przedsięwzięć związanych z nieruchomościami wchodzącymi w skład Zasobu Nieruchomości,

oraz zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. b:

- właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska – w zakresie form ochrony przyrody,
- właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków – w zakresie form ochrony zabytków,
- właściwy organ administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk
- właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – w zakresie nieruchomości Skarbu Państwa będących w trwałym zarządzie tego Gospodarstwa.

Dodatkowo na podstawie art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w powiązaniu z art. 8. zapewniono możliwość i włączono w proces przygotowania GPR następujących partnerów: władze lokalne oraz instytucje publiczne, partnerów społecznych i gospodarczych, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią:

- Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko²⁵;
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko²⁶;
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody²⁷. Ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

W dniu 13 marca 2024 r. wystąpiono z pismem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z prośbą o zaopiniowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030. Opinia miałyby dotyczyć zakresu ochrony środowiska, a konkretnie Obszar Chronionego Krajobrazu Pradolina Wieprza (PL.ZIPOP.1393.OCHK.167) oraz Specjalnego Obszaru Ochrony Dolny Wieprz (PLH060051 PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH060051.H).

W odpowiedzi z dnia 12 kwietnia 2024 r. (Znak pisma: WOOŚ.410.94.2024.AS) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu GPR Gminy Ułęż i nie stwierdził możliwości wystąpienia istotnych zagrożeń dla środowiska w związku z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji oraz jego przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie przewiduje wprowadzenia zmian w uchwałach prawa lokalnego obowiązujących w Gminie Ułęż ani w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725).

²⁵ Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30-37.

²⁶ t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094, 1113, 1501, 1506, 1688, 1719, 1890, 1906, 2029.

²⁷ t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688, 1890.

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Ułęż na lata 2024-2030 nie przewiduje się wyznaczenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 278).

17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Ułęż określa strukturę przestrzenną gminy (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr IV/19/19 Rady Gminy Ułęż z dnia 1 lutego 2019 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż). Gminny Program Rewitalizacji nie powoduje konieczności wprowadzenia zmian do tego dokumentu.

Na obszarze rewitalizacji obowiązują niniejsze miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- Plan 001 — Uchwała Nr XIV/89/19 Rady Gminy Ułęż z dnia 25 listopada 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Plan ten w całości obejmuje swym zakresem gminę Ułęż oraz wszystkie jej podobszary rewitalizacji.

a) podobszar Sobieszyn:

- Plan 003 — Uchwała Nr XXXI/138/13 Rady Gminy Ułęż z dnia 23 lipca 2013 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż ze zmianami – I etap. Plan ten obejmuje swym zakresem mały fragment podobszaru rewitalizacji w jego północnej części.

b) podobszar Ułęż:

- Plan 004 — Uchwała Nr XLIV/201/14 Rady Gminy Ułęż z dnia 20 października 2014 r. w sprawie zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż – II etap. Plan ten obejmuje swym zakresem niektóre działki podobszaru zlokalizowane przy jego granicach.
- Plan 005 — Uchwała Nr XL/200/06 Rady Gminy Ułęż z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż. Plan ten obejmuje w swoim zakresie gminny stadion sportowy w Sobieszynie znajdujący się w obszarze rewitalizacji.
- Plan 008 — Uchwała Nr XXIII/116/17 Rady Gminy Ułęż z dnia 5 stycznia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż.

Plan ten obejmuje w swym zakresie pojedyncze działki podobszaru w jego środkowej części.

- Plan 003 oraz plan 010 również obejmują swym zakresem drobne części podobszaru Ułęż.

c) podobszar Żabianka:

- Plan 010 — Uchwała Nr XXI/116/20 Rady Gminy Ułęż z dnia 6 lipca 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Ułęż – II etap. Plan ten obejmuje swym zakresem mały fragment podobszaru rewitalizacji w jego północnej części.

W nawiązaniu do planowanych działań rewitalizacyjnych nie przewiduje się konieczności zmiany wskazanych dokumentów.

Spis tabel i grafik

Grafika 1 Podział Gminy Ułęż na obszary porównawcze	22
Grafika 2 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej.....	36
Grafika 3 Obszar zdegradowany Gminy Ułęż.....	40
Grafika 4 Podobszar rewitalizacji Sobieszyn	42
Grafika 5 Podobszar rewitalizacji Ułęż.....	44
Grafika 6 Podobszar rewitalizacji Żabianka	46
Grafika 7 Etapy przygotowania części diagnostycznej GPR.	48
Grafika 8 Granice podobszaru rewitalizacji Sobieszyn – zagospodarowanie terenu.....	50
Grafika 9 Pałac Hrabiego Kickiego w Sobieszynie - stan obecny.....	51
Grafika 10 Budynek dawnego "Drewniaka"	57
Grafika 11 Rozmieszczenie Pomników Przyrody w zespole leśnoparkowym na terenie Sobieszyn-Brzozowa.....	59
Grafika 12 Aleja prowadzącą do zespołu parkowego	60
Grafika 13 Teren przy pałacu wraz z istniejącą zabudową.....	63
Grafika 14 Teren i zabudowa Zespołu Szkół im. Hr. Kajetana Kickiego.....	64
Grafika 15 Podobszar rewitalizacji Ułęż – zagospodarowanie terenu.	70
Grafika 16 Wejście do zespołu parkowo-pałacowego w Ułężu.	71
Grafika 17 Zespół parkowo-pałacowy, pałac w Ułężu - obecny Urząd Gminy.....	71
Grafika 18 Niezagospodarowany teren przy GOK w Ułężu.....	73
Grafika 19 Pomniki przyrody na obszarze zespołu parkowo-pałacowego.....	78
Grafika 20 Plac zabaw nieopodal GOK w Ułężu.....	80
Grafika 21 Podobszar rewitalizacji Żabianka.....	85
Grafika 22 Zabytkowy kościół w podobszarze rewitalizacji Żabianka.....	86
Grafika 23 Cechy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	110
Grafika 24 Relacja Programów Rewitalizacji na terenie gminy Ułęż.....	141
Grafika 25 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych	150
Grafika 26 Struktura organizacyjna ds. rewitalizacji w Gminie Ułęż.....	157
Grafika 27 Otwarte spotkanie dla interesariuszy procesu rewitalizacji	169
Tabela 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Gminy Ułęż	11
Tabela 2 Charakterystyka JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie gminy Ułęż.....	18
Tabela 3 Charakterystyka obszarów porównawczych.....	22
Tabela 4 Kryteria delimitacji	24
Tabela 5 Wskaźniki sfery społecznej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	27
Tabela 6 Wskaźniki sfery gospodarczej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	31
Tabela 7 Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	32
Tabela 8 Wskaźniki sfery środowiskowej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	33
Tabela 9 Tabela 8 Wskaźniki sfery technicznej w diagnozie delimitacyjnej obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	34
Tabela 5 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników.....	38
Tabela 6 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane	38
Tabela 7 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery (część A)	39
Tabela 8 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery (część B).....	39
Tabela 9 Wyznaczony obszar zdegradowany.....	40
Tabela 10 Obszar rewitalizacji	41
Tabela 11 Podobszar Sobieszyn	50
Tabela 12 Zmiany liczby ludności podobszaru wg ekonomicznych grup wieku	53
Tabela 13 dane statystyczne sfery społecznej w podobszarze Sobieszyn.....	55
Tabela 14 Drzewo problemowe dla podobszaru Sobieszyn.....	68
Tabela 15 Potencjały podobszaru rewitalizacji Sobieszyn.....	69
Tabela 16 Podobszar rewitalizacji Ułęż.....	70
Tabela 17 Dane sfery społecznej dla podobszaru Ułęż.....	75
Tabela 18 Drzewo problemów dla podobszaru Ułęż.....	82
Tabela 19 Potencjały podobszaru Ułęż.....	83
Tabela 20 Podobszar rewitalizacji Żabianka	86
Tabela 21 Dane sfery społecznej dla podobszaru Żabianka	88

Tabela 22	Udział budynków mieszkalnych znajdujących się w strefie zagrożenia hałasem dla podobszaru Żabianka	90
Tabela 23	Drzewo problemów podobszaru Żabianka	92
Tabela 24	Potencjały podobszaru Żabianka	93
Tabela 25	Problemy i potencjały obszaru rewitalizacji Gminy Ułęż	94
Tabela 26	Cele rewitalizacyjne i kierunki działań w gminie Ułęż	108
Tabela 27	Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych	111
Tabela 28	Fiszka projektowa nr 1	113
Tabela 29	Fiszka projektowa nr 2	116
Tabela 30	Fiszka projektowa nr 3	118
Tabela 31	Fiszka projektowa nr 4	119
Tabela 32	Fiszka projektowa nr 5	122
Tabela 33	Fiszka projektowa nr 6	124
Tabela 34	Fiszka projektowa nr 7	126
Tabela 35	Fiszka projektowa nr 8	129
Tabela 36	Fiszka projektowa nr 9	131
Tabela 37	Fiszka projektowa nr 10	133
Tabela 38	Fiszka projektowa nr 11	136
Tabela 39	Komplementarność celów programów rewitalizacji	141
Tabela 40	Projekty zrealizowane w latach 2014-2020	142
Tabela 41	Podsumowanie komplementarności	147
Tabela 42	Indykatywne ramy finansowe	154
Tabela 55	Organizacja procesu ewaluacji	160
Tabela 43	Wskaźniki monitorowania realizacji celów rewitalizacji	162
Tabela 44	Wzór karty monitorowania przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	164
Tabela 45	Wskaźniki monitorowania realizacji przedsięwzięć rewitalizacji	165
Tabela 46	Harmonogram rewitalizacji	166
Tabela 47	Elementy obowiązkowe strategii IIT w odniesieniu do poszczególnych rozdziałów Gminnego Programu Rewitalizacji	179
Rysunek 1	Schemat funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji	159
Rysunek 2	Zastosowane formy konsultacji Gminnego Programu Rewitalizacji	173

Załącznik – zbiorcze zestawienie proponowanych wskaźników monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych²⁸

I.p	Nazwa projektu	Wskaźnik produktu	Wartość docelowa	Sposób pomiaru	Wskaźnik rezultatu ²⁹	Sposób pomiaru
1	Zagospodarowanie centrum Ułęża na cele kulturalne i rekreacyjne	liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych	1	Protokół odbioru końcowego / otwarcie nowoutworzonej przestrzeni	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych (miejsca integracji i aktywizacji)	UG w Ułężu (analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna)
		powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej	60ar			
		liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	1	Protokół odbioru końcowego wraz z przekazaniem obiektu do użytkowania		
2	„Ułęż - historia i kultura” – cykl spotkań integracji międzypokoleniowej	liczba organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych w tym na nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej	15/rok	UG w Ułężu (dokumentacja fotograficzna, umowy z wykonawcami)	liczba osób korzystających z organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych: 650/rok	UG w Ułężu (dokumentacja fotograficzna)
3	Organizacja Klubu Seniora	liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	1	Protokół odbioru końcowego wraz z przekazaniem obiektu do użytkowania	liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (wartość docelowa – 1 szt.)	UG w Ułężu (protokół odbioru)
4	Adaptacja budynków w obrębie Zespołu Szkół Ogólnokształcących na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem teren	liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	2	Protokół odbioru końcowego wraz z przekazaniem obiektu do użytkowania	liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (wartość docelowa – 2 szt.)	UG w Ułężu (protokół odbioru)
		liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	3			
5	Aktywna rodzina	liczba rodzin/osób korzystających z usług/wsparcia	20/rok	(listy obecności, raporty z przeprowadzonych czynności, kartoteki)	liczba udzielonych porad/konsultacji mieszkańcom w trudnej sytuacji życiowej (wartość docelowa – 50/rok)	UG w Ułężu (listy obecności, raporty z przeprowadzonych czynności, kartoteki)
6	Przebudowa zabytkowego budynku szkoły w Sobieszynie	liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	1	Protokół odbioru końcowego wraz z przekazaniem obiektu do użytkowania	poprawa jakości życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności osiedleńczej poprzez nowe możliwości edukacyjne w gminie	UG w Ułężu (listy uczniów, zainteresowanie rekrutacją do szkoły)
7	Odbudowa zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadanie funkcji Centrum Integracji Społecznej	liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach -	1	Protokół odbioru końcowego wraz z przekazaniem obiektu do użytkowania	liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (wartość docelowa – 1 szt.)	UG w Ułężu (protokół odbioru)
8	Centrum Kultury, Tradycji i Rekreacji w Sobieszynie	liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	2	Protokół odbioru końcowego wraz z przekazaniem obiektu do użytkowania	liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej (wartość docelowa – 1 szt.)	UG w Ułężu (protokół odbioru)
		liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych	1	Protokół odbioru końcowego / otwarcie nowoutworzonej przestrzeni		
9	Modernizacja placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie	liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych	1	Protokół odbioru końcowego / otwarcie nowoutworzonej przestrzeni	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych (miejsca integracji i aktywizacji)	UG w Ułężu (analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna)
		Powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej	9,9 a			
10	Podniesienie znaczenia walorów kulturalno-przyrodniczych i ożywienie turystyczne w gminie Ułęż	długość oznakowanego szlaku historycznego	30 km	Protokół zdawczo-odbiorczy	liczba osób korzystających z nowo utworzonych miejsc rekreacyjno-turystycznych (wartość docelowa – 1000/ rok)	dokumentacja fotograficzna, monitoring
		liczba nowo oznaczonych pomników przyrody	4	Protokół zdawczo-odbiorczy	liczba wydanych do użytku publikacji/przewodników/map (wartość docelowa – 150/ rok)	Ewidencja udostępnionych publikacji, umowy z wykonawcami
11	Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie Ułęż	liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych	2	Protokół odbioru końcowego / otwarcie nowoutworzonej przestrzeni	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych (miejsca integracji i aktywizacji)	UG w Ułężu (analiza porównawcza, ankieta ewaluacyjna)
		Powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej	23,6 a			

²⁸ Docelowe wartości wskaźników zostały ujęte w fiskach projektowych (rozdział 10.1 – podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne)²⁹ Dla projektów finansowanych z FELU, wskaźnik rezultatu zgodnie z Programem FELU 2021-2027

Załącznik – matryca logiczna procesu rewitalizacji

	Logika interwencji	Wskaźniki realizacji	Źródła informacji o wskaźniku	Założenia	
Cele rewitalizacji	<p>Cel strategiczny 1. ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA</p> <p>Cel strategiczny 2. UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY TURYSTYCZNE</p> <p>Cel strategiczny 3. TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców - Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców - Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców - Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców - Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami - Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Dane PUP w Rykach - Dane GOPS Ułęż - Dane UG Ułęż - GUS BDL 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja założeń GPR będzie zależna od liczby zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych. - Roczny monitoring i ewaluacja programu - Komitet Rewitalizacji 	
Wymiar diagnostyczno-koncepcyjny					
	Zdiagnozowane problemy	Kierunki działań	Cele rewitalizacji	Wskaźniki osiągnięcia celu	Wskaźniki realizacji przedsięwzięć powiązanych z celem
W wymiarze społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - Zjawisko starzenia się społeczeństwa, - Niski udział mieszkańców w życiu społeczno-kulturalnym, - Funkcjonowanie grup / osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, - Brak instytucji i miejsc wspierających osoby zagrożone wykluczeniem, - Problemy przemocy i uzależnień dotyczące rodziny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1. Integracja osób starszych w lokalnym środowisku, zapewnienie wsparcia i opieki, podniesienie ich aktywności. 1.2. Wzmocnienie systemu wsparcia dla osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji. 1.3. Utworzenie instytucji niosących wsparcie w rozwiązywaniu problemów mieszkańców i poprawy jakości ich życia. 	Cel strategiczny 1. ZWIĘKSZENIE POZIOMU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ GRUP ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI NA OBSZARZE WSPARCIA	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców - Liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców - Liczba klientów pomocy społecznej korzystających ze świadczeń na 1000 mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych, w tym na nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej - Liczba rodzin/osób korzystających z usług/wsparcia - liczba osób korzystających z organizowanych wydarzeń społeczno-kulturalnych - liczba udzielonych porad/konsultacji mieszkańcom w trudnej sytuacji życiowej
W wymiarze technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym	<ul style="list-style-type: none"> - Niszczące obiekty publiczne, w tym obiekty zabytkowe, wymagające działań naprawczych i dostosowania - Niedostosowanie przestrzeni i obiektów publicznych do świadczenia usług turystycznych, - Brak obiektów turystycznych i kulturalno-muzealnych przyciągających turystów, - Brak ścieżek turystycznych, pieszych i rowerowych, - Brak przestrzeni wypoczynkowych, w szczególności nad rzeką Wieprz – brak miejsc aktywnej turystyki. 	<ol style="list-style-type: none"> 2.1. Tworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku w oparciu o przyrodnicze walory gminy, z wykorzystaniem rzeki Wieprz i obszarów cennych przyrodniczo. 2.2. Rewitalizacja obiektów zabytkowych. 2.3. Budowanie oferty kulturalno –muzealnej. 2.4. Tworzenie ścieżek turystycznych i rowerowych. 	Cel strategiczny 2. UZYSKIWANIE KORZYŚCI EKONOMICZNYCH W ZAKRESIE REWITALIZACJI OBSZARÓW KRYZYSOWYCH POSIADAJĄCYCH ISTOTNE WALORY TURYSTYCZNE	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców - Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach - Długość oznakowanego szlaku historycznego - Liczba nowo oznaczonych pomników przyrody - liczba osób korzystających z nowo utworzonych miejsc rekreacyjno - turystycznych - liczba wydanych do użytku publikacji/przewodników /map

<p>W wymiarze środowiskowym i przestrzennie-funkcjonalnym</p>	<ul style="list-style-type: none"> Deficyt odpowiednio zagospodarowanych i dostosowanych do potrzeb mieszkańców miejsc aktywnej integracji, Niedostosowanie obiektów publicznych do potrzeb i oczekiwań społeczności, Niedostosowanie obiektów do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, Niszczące obiekty o wysokiej wartości kulturalnej i zabytkowej, Brak odpowiedniej ochrony wartości krajobrazowych. 	<p>3.1. Tworzenie bezpiecznej przestrzeni i miejsc integracji mieszkańców, 3.2. Nadanie nowych lub przywrócenie funkcji społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych istniejącym przestrzeniom. 3.3. Dostosowanie przestrzeni publicznych i rekreacyjnych do potrzeb mieszkańców. 3.4. Dostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, 3.5. Przywrócenie funkcjonalności zdegradowanym obiektom zabytkowym.</p>	<p>Cel strategiczny 3. TWORZENIE PRZESTRZENI PUBLICZNEJ PRZYJAZNEJ I DOSTOSOWANEJ DO POTRZEB WSZYSTKICH INTERESARIUSZY REWITALIZACJI</p>	<ul style="list-style-type: none"> Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami Udział obiektów użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do zagospodarowanych przestrzeni publicznych liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej
Operacyjny poziom interwencji					
Wiązki projektowe			Problem, który zostanie rozwiązany	Spodziewane efekty	
	Projekt infrastrukturalny	Projekt społeczny			
I	<p>Zagospodarowanie centrum Ułęża na cele kulturalne i rekreacyjne.</p>	<p>„Ułęż - historia i kultura” – cykl spotkań integracji międzypokoleniowej</p>	<p>PS 1 Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów</p> <p>PS 2 Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż)</p> <p>PS 3 Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo</p> <p>PS 4 Patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja</p> <p>PI 1 Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne (stadion, teren przy GOK, plac zabaw)</p> <p>PI 4 Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności</p>	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, Wzrost liczby osób objętych wsparciem spośród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Poprawa jakości życia seniorów, Większa liczba seniorów i osób z niepełnosprawnością uczestniczących w życiu społeczno-kulturalnym, Budowanie tożsamości lokalnej społeczności, 	
II	<p>Organizacja Klubu Seniora</p> <p>Adaptacja budynków w obrębie Zespołu Szkół Ogólnokształcących na cele społeczne wraz z zagospodarowaniem terenu.</p> <p>Przebudowa zabytkowego budynku szkoły w Sobieszynie</p> <p>Odbudowa zabytkowego budynku pałacu w Sobieszynie i nadanie funkcji Centrum Integracji Społecznej</p>	<p>Aktywna rodzina</p> <p>Aktywna rodzina</p>	<p>PS 1 Postępujące zjawisko starzenia się społeczeństwa, potrzeba dostosowania infrastruktury i przestrzeni do potrzeb seniorów</p> <p>PS 2 Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż)</p> <p>PS 3 Wysoka skala problemów społecznych mieszkańców – bezrobocie, ubóstwo</p> <p>PS 4 Patologie w rodzinie, a w konsekwencji ich wykluczenie społeczne i marginalizacja</p> <p>PI 1 Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie</p>	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, Wzrost liczby osób objętych wsparciem spośród osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, Poprawa jakości życia seniorów, Większa liczba seniorów i osób z niepełnosprawnością uczestniczących w życiu społeczno-kulturalnym, Budowanie tożsamości lokalnej społeczności, Poprawa sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców poprzez rozwój funkcji turystycznej gminy, Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, Budowanie lokalnej tożsamości mieszkańców gminy, Wzrost atrakcyjności osiedleńczej, Poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności przestrzeni publicznych, 	

	Centrum Kultury, Tradycji i Rekreacji w Sobieszynie	PI 2	publiczne Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie	<ul style="list-style-type: none"> - Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, - Aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych, - Poprawa jakości i dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych.
	Modernizacja placu zabaw przy ZSO w Sobieszynie	PI 3	Brak odpowiedniej infrastruktury opieki zdrowotnej, w szczególności dla seniorów oraz osób uzależnionych	
III	<p>Podniesienie znaczenia walorów kulturalno-przyrodniczych i ożywienie turystyczne w gminie Ułęż</p> <p>Zagospodarowanie przestrzeni publicznych w gminie Ułęż (projekt łączy kwestie infrastrukturalne, jak i społeczne)</p>	PS 2	Migracje osób młodych (podobszar Sobieszyn i Ułęż),	<ul style="list-style-type: none"> - Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego, - Budowanie lokalnej tożsamości mieszkańców gminy, - Wzrost atrakcyjności osiedleńczej, - Poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności przestrzeni publicznych, - Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, - Aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych, - Poprawa jakości i dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych.
PI 1	Brak zorganizowanych, odpowiadających na potrzeby mieszkańców przestrzeni publicznych, rekreacyjno-sportowych i kulturalnych, braki w infrastrukturze i niedostosowane przestrzenie publiczne			
PI 2	Zdegradowane, niszczące obiekty zabytkowe, utrata dziedzictwa kulturowo-historycznego, chronione przyrodniczo obszary o niskiej jakości rekreacyjno-wypoczynkowej i niewystarczającej ochronie			
PI 4	Przestrzenie publiczne o niskiej jakości bioróżnorodności			

Załączniki graficzny: podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji